Makbule Aras Eyvazi

Başa Dönemeyiz

ROMAN



YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

BAŞA DÖNEMEYİZ

Makbule Aras Eyvazi Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu, aynı fakültede Eski Türk Edebiyatı alanında yüksek lisans yaptı. *Varlık*, *kitap-lık*, *Notos*, *Virgül*, *Cumhuriyet Kitap*, *Öteki-siz*, *Ç.N.*, *Sıcak Nal*, *Duvar*, *Lacivert*, *Sabit Fikir* dergilerinde ve çok yazarlı kitaplarda deneme, eleştiri, inceleme, çeviri ve öyküleri yayımlandı. Dünya Kitap tarafından düzenlenen Yılın En İyileri ödüllerinde, Furuğ Ferruhzad'ın *Rüzgâr Bizi Götürecek - Toplu Şiirler* adlı yapıtının Farsça aslından çevirisiyle 2019'da Yılın Çeviri Ödülü'nü aldı.

Kitapları: Öykü: *Sonun Bacakları* (YKY, 2021)

Yayımlanan çeviri kitapları: *Yeryüzü Ayetleri,* Furuğ (Can Yayınları, 2008); *Kör Baykuş*, Sâdık Hidâyet (Kırmızı Yayınları, 2015); *Kış Uykusu*, Goli Terakki (YKY, 2016); *Top*, Gulam Hüseyin Sâedi (Farhad Eyvazi ile YKY, 2017); *Bayel Ağıtçıları*, Gulam Hüseyin Sâedi (Farhad Eyvazi ile YKY, 2017); *Rüzgâr Bizi Götürecek - Toplu Şiirler*, Furuğ Ferruhzad (YKY, 2019); *Dendil*, Gulam Hüseyin Sâedi (Farhad Eyvazi ile YKY, 2019); *Ah Ayetleri*, Naser Saffarian (Derya Önder ile, YKY, 2019); *Abşuran*, Ali Eşref Dervişyan (Manos Kitap, 2019); *Pusuda Bir Kurt*, Abbas Kiyarüstemi (Simurg Art Yayınları, 2020); *Korku ve Titreme*, Gulam Hüseyin Sâedi (Farhad Eyvazi ile, YKY 2022).

Hazırladığı yayınlar: *99 Beyit – divan şiirinden beyitler ve çözümlemeleri* (Asuman Susam ve Melike Koçak ile, Can Yayınları, 2008).

Makbule Aras Eyvazi'nin YKY'deki Kitapları

Sonun Bacakları (2021)
Başa Dönemeyiz (2022)

MAKBULE ARAS EYVAZİ

Başa Dönemeyiz

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5974
Edebiyat - 1714

Başa Dönemeyiz / Makbule Aras Eyvazi

Kitap editörü: **Fahri Güllüoğlu**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 44452

1. baskı: İstanbul, Nisan 2022
ISBN 978-975-08-5337-1

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2021
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: **ykykultur@ykykultur.com.tr**
facebook.com/**yapikrediyayinlari**
twitter.com/**YKYHaber**
instagram.com/**yapikrediyayinlari**

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Furuğ Ferruhzad'a,
Bitmeyecek bir gönül borcu hesabına...

I.

Kar Topluyor Güneş

İbrahim Gülistan (Şâhi)

1.

Hızlı adımlarla yürüyor, telaşlı değil. Omuzlarında, yapılması gerekeni yapacak olmanın kurşundan ağırlığı... Bir taksiye biniyor. Varken yok olmak. Varken yok olmak, yürürken yürümez olmak, gülerken bütün kaslarının öylece durması... *Ve işte böyledir, biri ölür ve geride kalır biri.* Düz gidelim. Taksici, arada dikiz aynasından, yüzünde belirdiğini düşündüğü, ne olduğunu kendisinin de bilmediği garip bir şeye bakıyor. Ölüm, bir yüzde neyi değiştirir?

Derrus'a diyor kısaca. Işıklar bir bir yanıyor, karanlığa çekiliyor caddeler, dükkânların kepenkleri kapanıyor. Yarın o kepenkler tekrar açılacak, kepengi hızla indiren o eller bunun farkında, peki ya açılmayacak olduğunda, o zaman da fark ediyor mu ellerimiz her şeyi?

Keşke hava bu kadar kararmadan gelebilseydi, daha önce. Bir sokak köpeği karşıdan karşıya geçmeye çalışıyor, sütlü kahve rengi, tüyleri atıştıran kardan yer yer ıslanmış. Sağa sola bakınıyor, onlar kırmızı ışıkta beklerken yola adım atıyor, biraz ilerliyor, gözleri korkulu, geri çekiliyor. Şâhi çiçeğim, canım, niçin dünya bunca korkunç şeyle dolu, bunca korkunç mahkumiyetlerle, bunca korkunç ihtiyaçlarla, hastalık ve delilikle?

Sabah yüzü solgundu. Gök mavisi elbisesi vardı üstünde, yakasında da bir tavus kuşu. Ufacık, kuyruğu renk renk konuşan, camdan bir tavus kuşu. Bakışları yakasına kayınca, gözlerini süzerek omuz silkmişti. Şâhi gülmüştü. Senin bir gülüşün yeter Şâhi.

Alt sokaktan gireyim mi Beyefendi, ilerde yol çalışması vardı asfalt delik deşiktir şimdi?

Anahtarını hazırlıyor. Şimran caddesine gireceğiz. Senin bir tatlı sözün yeter. 87 numara evet, burada durur musunuz? Duruyor, parayı uzatıyor, üstünü almıyor. Yalnız senin ellerine güveniyorum. Bu dünyada sevilmeye layık olan yalnız sensin ve bir de ağaçlar. İkiniz de yeşerir tazelenirsiniz, ikinizin de gölgesi var, ikinizin de nefesinden ıtırlı kokular yayılır ve kökleriniz topraktadır. Toprak ki ondan başka hakikat yoktur. Yalnız ikiniz varsınız Furuğ'u seven. Başka kimse yok. Hiç kimse!

Kar hızlanmış. Kapının önüne gelince bir an duruyor, bunu yapabilecek mi gerçekten? Şâhi hep hazırsın, her şeye. Hiçbir şey senin dengeni bozamaz. Hep mantığın ve aklın gücüyle dimdik ayaktasın. Senin olduğun yerlerde insanlara bakıyorum, onların sana bakışlarına. O bakışları gördükçe içimin kadifesinde yıldız yıldız yayılıyor aydınlığın. Anahtar kilitte dönüyor, kapı açılır açılmaz Mirza ayaklarına dolanıyor, girişte öylece duruyor, yarı karanlıkta. Yutkunuyor.

Ayakkabılığın yanında Furuğ'un bordo çizmeleri, çamura batmış. O çamurlara bakıyor İbrahim, çizmelerin boynu bükük duruşuna. *Tüm varlığım karanlık bir ayettir benim.* Kedi miyavlayarak bacaklarına sürünüyor. Bir şey almışlar benden, bilmem kim, ne zaman, nerede? Belki de daha ben doğmadan almışlar onu benden. İşte o yüzden böyle yersiz yurtsuz, kimsesizim!

Sokak lambasının sarı ışığı salona doluyor, yazı masasının üstü hep olduğu gibi karışık. Önce oradan başlamalı, hayır önce Mirza'ya bir şeyler vermeli. Mutfağın ışığını yakıyor, çat diye bir ses, ampul patlıyor. Karanlıkta oracıktaki sandalyeye çöküp ağlamaya başlıyor. Sessizliği hiç yerinden oynatmadan. Gözyaşlarının yanaklarından sıcak akışını duyuyor. Varlığına dökülen ölüm mürekkebi yayılıyor, geçmişe, şimdiye, geleceğe.

Mirza yere uzanıyor, iki patisinin üstüne koyuyor başını, uzun tüyleri şaşkın, gözleri tedirgin. Birbirimizi düşüncelerimizin polenleriyle döllemeye başladık biz Şâhi. Çöktüğü sandalyeden kalkıyor

sonra. Gözlerini eliyle siliyor, kendine ait değilmiş gibi gelen elleriyle. Koridorun cılız ışığında mutfakta kediye verecek bir şeyler arıyor, buzdolabında sabahtan kalma bir iki dilim peynir. Sabah bu peynirden o da... Burnundaki damar yoklukla uyuşup yanıyor, dudakları yanıyor, gözleri yanıyor, içinde birden devrilen her şey alev alıyor. Kedi peyniri yiyor köşede.

2.

Sabah nasıl uyanmıştı, rüyasında ne görmüştü? Bugünün son günü olduğunu düşünmüş müydü? Bir an olsun, yüzünü yıkadıktan sonra aynaya bakarken gözlerinde daha önce hiç görmediği bir karanlık görmüş müydü? Aynada kendine bakarak gülümsemiş miydi? Hep yaptığı komiklikleri yapmış mıydı, arkasında Şâhi'isinin ona baktığını hayal ederek. Sen benim arındığım pınarsın Şâhi çiçeğim, yüzümden akıp beni temizleyen, beni kurtaran, kötülüklerin elinden kurtaran... Sen benim düşmanım bile olsan güvendiğim tek düşman olurdun.

İnsan kendi ölümünün işaretini görebilir mi yüzünde, ellerinde, sesinde, etraftaki eşyalarda? Savrulup durduğum bu yeryüzü rüzgârında beni tutup toprağa dikensin sen Şâhi, ölümün nefesini erteleyensin. Yakınlarda anlattığı bir rüyayı hatırlıyor. Arabaya binerken eteği kapıya sıkışmıştı, hızla çekiştirirken de yırtılıvermişti. Şah meydanına Bertolucci'yle buluşmaya gitmeden önce eve uğramak zorunda kalmışlardı. Bach çalmıştı radyoda yol boyu. Ve o, rüyasını anlatmıştı.

Bütün rüya tek bir film karesi gibiydi Şâhi, gün doğumu vakti, güneşin kızıllığı sisle beraber yayılmış ormana, sık ağaçlıklı bir orman değil ama bu. Derken bir geyik beliriyor sisin içinde, yalnız başına bir geyik, yaklaşıyor ve şırıl şırıl akan nehrin sularına uzanıyor, ayağını temkinle bir taşa koyuyor. Ağaç yapraklarının yansıdığı, berrak suya değdiriyor ağzını, uzun güzel boynuzları göz alıcı. Kulakları ormanın seslerinde, kana kana su içiyor. Suyun üstünde küçük halkalar yayılıyor. Sonra ayağını çekiyor taştan,

başını kaldırıyor, sesleri dinliyor, iri parlak gözlerini yavaş çekimde gibi kapatıp açıyor. Ve arkasını dönüp ağaç dallarının arasında kayboluyor.

Masaya doğru yaklaşıyor, sarı opal masa lambasını yakıyor. Feridun getirmişti bunu Münih'ten. Feridun... Ne haldedir? Küçükken mahallemizin oğlanları Feridun'la kavga edecek olsalar, ben çıkardım karşılarına Şâhi. Kavga etmek nedir bilmezdi. Onun yerine ben hakkından gelirdim herkesin. Benden korkarlardı. Feri, canımdır benim. Gözlerine baktığımda ağlayasım gelir, karanlık ve alabildiğine ıssız bir orman nefes alıp veriyor onun gözlerinde, ama dallarından her an kuşların sevinçle havalanabileceği bir orman. Çocuk gibi saf, çocuk gibi katışıksız duygularla dolu.

Elinin değdiği son kâğıtlar mı bunlar? Şâhi canım, nihayet üç gündür beklediğim mektubun geldi. Londra'ya geldiğimden beri yağmur yağıyor. Ben seni özlüyorum. Yağmur yağıyor ben seni özlüyorum. Üç gündür senden haber bekliyordum, üç gündür bir şey kaybetmiş de kaybettiğinin ne olduğunu bile anlayamayan, bakışları boşluğa asılı insanlar gibi caddelerde yürüyordum. İçimde senin sesin, sessizlik kuyularına bata çıka yürüyordum. Mektubunu aldım, elinin değdiği o kâğıtlara canım feda, kelimelerine, harflerine, harflerinin kıvrımlarına canım feda.

inanalım
soğuk mevsimim başlangıcına inanalım
inanalım düş bahçelerinin yıkıntılarına
işsiz, devrik oraklara
ve tutsak tohumlara
bak nasıl yağıyor kar

Bu o şiir. İbrahim'i alt üst eden, içini yakan şiir. İşte şuraya, şu yeşil koltuğa oturarak okumuştu, daha iki gün önce, elindeki sigaranın külü uzayıp halıya düşmüştü. Gecenin ve şiirin ağırlığıyla şişmişti gözleri, sesi... Açılan bir kapıdan kar soğuğu gibi yayılmıştı kelimeleri. Kelimelere inanıyorum Şâhi, bir onlara. Benden geriye

kelimeler kalacak, içime gömülen hayattan söke söke çıkardığım kelimeler... Ve senin sustukların, senin susup benim haykırdıklarım. Bu kelimelerle yaşamaya devam edeceğim, kalbimin atışını onlara emanet edeceğim. Herkesin hatırasında sesim çınlayacak. Kelimelerim dolaşacak dünyanın göğünde ve kanat çırpacak başka dillerin sesleriyle de.

Hep yeşil koltuğun üstünde duran rengârenk ufak yastık yere düşmüş. Bacak bacak üstüne atar, sabah güneşinde bu koltuğa oturur, dışarıya bakardı ve kafasında düşünceler uçuşurken gazetesini okurdu. Hep dörde katlayarak sayfayı, bir elinde sigarasıyla ve demli çay bardakta soğurdu. Şâhi sen gittikten sonra da bu evdesin, bu evin her yerinde. Banyonun fayanslarına yansıyan çıplaklığın, uzaktan bana seslenişin, ellerinin bedenimdeki sıcaklığı, bakışından dökülen ışık... Her an, her dakika seninle yaşıyorum. Nereye gidersem gideyim, merkezinde hep senin olduğun bu ev, dönüp duruyor içimde. Öyle ki başka hiçbir şey düşünemez, hiçbir şey yapamaz oluyorum.

Bunları almalı, bütün el yazılarını, kimsenin onlara dokunmaya hakkı yok. Hepsini yanında getirdiği çantaya dolduruyor; masanın üstündeki mürekkep lekeli, sağı solu çizimlerle dolu, şiirlerin nehirler gibi aktığı sarı saman kağıdından sayfaları. Ben öldükten sonra Şâhi... Sen öldükten sonra her şey devrilsin Furuğ, her şey! Zaman, son çukuruna akıp bitsin, yeter ki ben o ıstıraplı geride kalışı yaşamayayım!

kuş havada
tehlike ışıklarının üstünde
bihaberliğin irtifasında uçuyordu
ve mavi anları
çılgınca deniyordu
kuş, ah, sadece bir kuştu

Masanın üstündeki saati alıyor eline, ince deri kayışlı ufak saati. Ne zaman çıkarıp koydu bu saati buraya acaba? Deride bileğinin

izi, kayıştaki dört delikten ikincisi katlanıp kırışmış. En çok ihtiyaç duyduğumuz yerden terk etmeye başlıyor hayat bizi Şâhi, çünkü işte o bağlanıp tutunduğumuz yer, incelmeye başlıyor zaman geçtikçe. Sevdiğimiz yerden hırpalamaya başlıyoruz herkesi, her şeyi. O yüzden istemiyorum bu bağları. Tek başıma dengede durmak istiyorum. Tutunmak alışmayı getiriyor, alışmak birden düşüşü. O düşüşe dayanamıyorum. Sen, bu hayatta tutunduğum tek varlık, beni hem ayakta tutan hem azıcık öteye gitmeye kalksan, azıcık uzağıma düşsen uçuruma yuvarlayacak olan.

Saat 21.43 Puran çıkıp gelir belki bu akşam buraya. Anahtarı yok, ama çıkıp gelebilir, kendisinin burada olduğunu düşünerek. Avcundaki saate bakıyor bir süre, öylece, sonra cebine koyuyor. Puran'la tanıştıkları o günü hatırlıyor. Firdevsi kafede. Başıyla ölçülü bir selam vermiş, çok sıcak davranmıştı. Söyledikleri İbrahim'in hoşuna gitse de nedense ondan pek hoşlanmamıştı. İnsanlar keşfedilmesi zor adalara benzerler İbrahim Bey. Furuğ kardeşim olduğu halde ben bile onu tanıdığımı iddia edemem.

Kâğıtların altında bir şey daha var, yüzüğü! Bunu takmamış demek bugün. Nasıl olur? O kadının yanına gittiğinden beri her gün takıyordu halbuki. Tûsi zorla götürmüştü, kadın da çıkarıp bu yüzüğü vermişti. Gözlerimin içine uzun uzun baktı Şâhi, ne gördüyse ona inanamıyormuş gibi. Bu yüzüğü tak çocuğum, deyip parmağından çıkarıp verdi. Bu yüzüğü hiç çıkarma. Sonra da elini başına koyup gözlerini kapatmasını söylemişti, beş on dakika öylece tutmuştu elini. Yüzüğe bakarak şöyle demişti sonra Furuğ: Şu helikopteriyle Kerec barajına düşüp ölen Fransız yönetmen vardı ya Albert Lamorisse, işte ona derhal bu ülkeden git yoksa öleceksin demiş ve adam bir aya kalmadan kazada ölmüş. Helikopterin niye düştüğü de anlaşılamamış. Bunları söyledikten sonra oturup ağlamaya başlamıştı. Şâhi, şu gök kubbe altında insanoğlunun yeni bir şeyle karşılaşacağına inanmıyorum. Hayatın çekirdeğini rezalet oluşturuyor ve tekrarın tekerrürü. Benim âsi ve avare ruhum için dünyanın hiçbir köşesinde sığınak ve huzur yok. Hayatım geçsin istiyorum, bu yükü bir an evvel maksada götüreyim diye yaşıyorum.

3.

Mutfaktaki musluğun damlama sesleri sessizliğin derisini geriyor. Çekmecelere geçmeli. Bu yüzüğü takacağım artık, içimi rahatlatıyor. Pervin gördü parmağımda ve çok beğendi, demek sana iyi geldi, o zaman bir hafta yüzükleri değişelim dedi. Kabul ettim, çıkarıp verdim hemen. Ama sonra gece geç saate kadar oturdular, hava da dondurucu derecede soğuktu. Sohrap'la onları eve bırakalım dedik. Bilirsin gözümde hiç değeri yoktur böyle şeylerin, ama o yüzüğü çıkarıp verdikten sonra içim pişmanlıkla doldu, o gece bir çiçeğin aniden solması gibi içimde bir şey solup öldü sanki. Arabada o kadar sancı çekiyordum ki artık dayanamadım ve onların evinin önüne geldiğimizde hayatta yapmayacağım şeyi yaptım, özür dileyerek yüzüğümü geri istedim.

Sarı koltuğa oturuyor İbrahim, yıkılır gibi, avcunda o yüzük. Fahri Hanım dün Kanune Sinema'da Puran ile yan yana oturmuş. *Ev Karadır*'ın gösteriminden sonra orada herkesin bizi parçalamaya hazır beklediği o söyleşide, ikimiz ter dökerken sevgili karın Fahri, Puran'a demiş ki kadınlar hiç rahat bırakmazlar İbrahim'i. O da arada peşlerine takılır gider, gezer, tozar, bıkınca da gelir bana sığınır, yaptıklarını anlatır. Sonunda da ciddi bir şey değildi, benim yerim senin yanın der, bu hep böyle oldu!

Fahri öyle şey söylemez Furuğ, hem ne demiştik, kimsenin söylediğini ciddiye almayacağız dememiş miydik? Bırak konuşsunlar, bırak ne isterlerse söylesinler, onlar bizim dışımızda. Onlar bizim dışımızda değil Şâhi, onlar ellerinde kazma duvarlarımızı parçalamak için bekliyorlar. Kendimi bir sümüklüböcek gibi hissediyorum. Bahçemizdeki sümüklüböceklerin üstüne tuz dökerdi annem ölsünler diye. Ben çığlıklar atar, annemin elini ısırırdım, sonra o kolumdan tuttuğu gibi savurur odaya kilitlerdi beni. Üstüne tuz dökülünce eriyip suya dönüşürlerdi, varlıklarından hiç iz kalmazdı o ufak su birikintisinden başka. Bu şehirde herkes üstüme tuz dökmek için fırsat kolluyor, ama benim için çığlıklar atıp kendini paralayan kimse yok!

Mektuplar, en önemlisi. Bir teneke kurabiye kutusunda. Bu kutuyu hatırlıyor, Londra'dan getirmişti. Altı ay ayrı kalmışlardı, iki üç günde bir mektup yazmıştı. Sana geleceğim yakında Şâhi, seni hatırlıyorum o sıcak, sarhoş edici öğleden sonralarında ve o yaz uykularında ve baştan ayağa çıplağındayken çıplağım. Ne güzel bir kavuşmaydı o, uçaktan iner inmez uzaklığın irtifasından kavuşmanın sıcak yatağına düşmüşlerdi. Heyecandan dudakları, kelimeleri titriyordu, Şâhi'ye bakamıyordu. Ve sonra zamanın terlediği, sessizliğin öpüşlerle gelincikler gibi açıldığı o sevişme. Çıplağı çıplağında o güzel serin uykuyu günler, aylar boyu uyumuşlardı. Her şey olması gerektiği gibiydi, bütün dünyanın ilk defa bu kadar dışlarında kaldığı o uzun öğleden sonrayı hiç unutmadı Şâhi. Dışarıdan kumru sesleri geliyordu, hafif bir rüzgâr açık pencereden içeri doluyor, tülü kımıldatıyordu. Bütün zamanlar o ânın sükunetinde eriyordu. İkisi arasında büyüyen bir dünya vardı, kökleri iki bedenden çıkan birleşip kenetlenerek bir olan bir dünya.

Diğer çekmecelerde de mektup desteleri var, ama kendi mektupları değil, onları da almalı mı? Bir an kararsız kalıyor, ama sonra alıyor. Burada böyle bir hırsız gibi hissediyor kendisini, hep geldiği bu ev, onsuz kimseye ait değil. İkimizin evi burası, yalnızca ikimizin. İkimizin evini acımasızca yağmalamak isteyenlerin iştahı nasıl da kabarmıştır şimdi. Hayır, o yağmacılara hiçbir şey bırakmayacak. Çekmeceleri boşaltıyor, önemsiz görünen bütün notları, bütün defterleri alıyor.

Bugün canım ölmek istiyor. Yine mi Furuğ? Gülüyor. Ölmekten korkmuyorum. Bir insan düşünmeyi öğrenmişse eğer, başka şeyleri düşünüyor gibi görünse de aslında gidip gelip düşündüğü, kendi ölümüdür. Ölüm gibi bir hakikat varken başka bir hakikatten söz edilebilir mi? Ben ölünce.. Furuğ! Ben ölünce üstüne düşeni yapacağını biliyorum. Sen benim gibi değilsin. Evet onun gibi değil, hiç olamadı. Olması gerekeni yapabilecek güçtesin sen. Bu bir güç mü, olması gerekeni yapabilmek güç müdür? Bir gazetecinin *Ev Karadır* filminin ilk gösteriminden sonra sorduğu soru geliyor ak-

lına. Furuğ'un sanatçı kimliğinde sizin önemli bir rolünüz olduğu düşünülüyor, ne dersiniz? Ne demişti? Ben o kadar güçlü olsaydım önce kendimi adam ederdim!

4.

Dışarda lapa lapa kar. Etrafa şöyle bir bakınıyor, pikabı açık, kırmızı ışığı yanıyor:

Gulam Hüseyin Benan
Buluşma Sözü

Mirza sarı koltuğa oturmuş yalanıyor. Kütüphaneye bakıyor, camın önündeki çiçek devrilmiş, Mirza'nın işidir. Toprağı saksıya topluyor, dallarından biri hem de taze çiçek açmış olanı kırılmış. Sana telgraf çekmeli miyim bilmiyorum. Telgraf çekersem şayet, havaalanına gelecek misin, gelmeyecek misin? "Bilmiyorum" dememin sebebi, senin gelecek adamlardan olmadığını düşünmem değil, gelmeye imkân ve fırsat bulamazsın belki diye düşündüğümden. Şâhi çiçeğim, canım feda sana, ama benim, gerçekten, gerçekten, gerçekten geldiğim an seni görmeye ihtiyacım var! Eğer kaderimde seni görmek varsa bu, oraya adımımı atar atmaz olmalı!

Kütüphanedeki kitapların üstünü yokluyor, kapalı bir zarf, üstünde isim yok. Açmalı mı, hayır bunu yapacak cesareti yok şimdi. Sonra... Sonraya bırakmalı. Hüseyin'le çekilmiş bir fotoğraf. Güneş gözlerini kamaştırmış, kısa saçları inatçı. Göz göze geldik Şâhi, kalbim şefkatle doldu ve daha o ilk anda karar verdim Hüseyin'i evlat edinmeye. Onu orada, o cüzamhanede, çaresizliğin nemiyle çürüyen duvarların ardında bırakamazdım.

Nasıl sevmişti Hüseyin'i, nasıl sahiplenmişti. Her hafta mutlaka oturup anne babasına mektup yazmayı, Hüseyin'i anlatmayı ihmal etmemiş, onları hiç habersiz bırakmamıştı. Ne yazıyorsun öyle uzun uzun demişti bir keresinde. Hüseyin'i yazıyorum, istiyorum ki yazdığım kelimelerden onun kokusunu alsınlar, onu kucaklasınlar

ve içleri rahat etsin. Emin ellerde olduğundan bir an bile şüphe etmesinler. Hüseyin, nasıl da diriltmişti Furuğ'u,

Hüseyin de öğrenmiştir, nerede şimdi, kim ilgileniyor çocukcağızla? Peki ya Kâmi, peki ya... Üstünde leylek olan bir kibrit kutusu, leyleğin beyaz kanadının yarısı kırmızı mürekkepli bir kalemle boyanmış. Duvarda iki kayığın lacivert bir deniz kıyısında yan yana durduğu yağlı boya tablo. Denizin koyu laciverdi odaya sızıyor sanki.

Burnuna bir lavanta kokusu vuruyor, üstü deniz kabukları kaplı eflatun mum. Bunu yakmaya kıyamıyorum Şâhi, bana hep bu evdeki ilk gecemi hatırlatıyor. O geceyi hatırladığımda bir öpüşe dönüyorum. Sonra da bir yapraktan kayıp betona düşen bir damlaya. O su gibi dağılıyorum gidişinle. En zoru nedense o geceydi, o geceki yalnızlığımı hiç unutmayacağım.

İnsan sevgilisine bakarken zihni de hatırlamayı sürdürüyor değil mi Şâhi? Ama ikimizin zihninde kaydolan kareler acaba ne kadar aynı? İki sevgilinin zihnindeki kayıtlar ne kadar benzer birbirine? Bazen bunu derin derin düşünüyorum biliyor musun? Şâhi'nin zihnindeki Furuğ filminde, gerçeğin hangi kayıtları var, hangileri siliniyor? Etrafımızdaki insanlarla, en sevdiklerimizle hatıralarımız yavaş yavaş siliniyorsa eğer, geçmişteki kendimiz de silinmiyor mu benliğimizden? Kendimize dair gerçek bildiklerimiz de zamanın ruhu tarafından kemirilmiyor mu? Kertenkelenin kuyruğu gibi, kopan zamanın kopardığı parçalarımızın yerine yenileri geliyor ama o yenileri, eski parçalarımızın aynısı olmuyor hiç. Hayat yeterince acı çektirmek, ruhumuzdan parçalar koparmak için hep tetikte bekliyor. Yeterince acı çektikten sonra da göçüp gidiyoruz şu âlemden.

5.

Abadan'daki genç çocuğu hatırlıyor, birlikte tek fotoğraflarını çeken, o güzel gülüşlü genci. Bir ıhlamur ağacının altında poz vermişlerdi. Çocuk eline tutuşturulan makinaya nasıl da tuhaf tuhaf bakmıştı sonra da Furuğ'a. Ayakkabılarını çıkarıp ağacın altına koşan Furuğ'a. Severdi yalın ayak olmayı. Mümkün olsa Tahran sokak-

larında yalın ayak dolaşırdı. Peki o fotoğraf nerede? Az daha unutuyordu fotoğrafları. Dün National Gallery'ye gittim. Velázquez'in *Aynadaki Venüs* tablosu önünde donup kaldım. Sekiz yıl geçmiş bu tabloyu ilk görüşümün üzerinden ve ben yine aynı Furuğ'um. Bu tablonun önünde durmuş, kalbi senin adını tekrarlayarak atan Furuğ. Aşk, aşksa eğer, zaman ne ahmakça kelime!

Kütüphanenin alt çekmecelerine bakıyor, yine darmadağın sayfalar, defterler, notlar, peki ya fotoğraflar? Diğer çekmecede mi? Evet oradalar, siyah yuvarlak şapka kutusunda. Öylece alıyor onu, kutuyu açmadan, açamadan. Çekmeceyi kapatırken bir şişe mantarı dikkatini çekiyor, tarih yazılı üstünde, kendi doğum günü kutlamasından. 19 Ekim 1959 Birlikte geçirebildikleri tek doğum günü, yarım bir gece... Sadece yarısına razıyım demişti, sadece yarısına. Her şeyin yarısına razı olmamış mıydı? Yarısından da azına. Hayattı belki de kusurlu olan, her şey parçalanmak içindi sanki. Parça parça yaşamak için, biraz acı çekmek, biraz sevmek, biraz ölmek içindi.

Kalemler, kırmızı bir cam balık, kartvizitler, telefon rehberi. Bunu da almalı. Dipte bir açık zarf, içinde ufak bir kâğıt. Açıyor, tanımadığı bir elyazısı:

Üzüm mevsiminde gel
Ben şaraba dönüştüğümde
Sen câm getir, ben can.[1]

O zarfı da atıyor çantasına, kimin el yazısı olduğunu düşünmek istemiyor şimdi.

Ayağa kalkarken aynada kendini görüyor, ne yapıyorum ben, hangi zamandayım, neredeyim? Uzaklaşıyor aynadan, buna hazır değil, hiç değil. Alnından terler damlıyor, hava soğuk oysa. Kalp susunca insanı toprağın altına koyuyorlar Şâhi. Susmak ölüm demek ki. Bedenin susması ölüm, ama ruh nasıl susar? Şiir, ruhun sesi bana göre. Her şey yitip gitse de şiir kalacak, ses kalacak, ses

1 *Kararmân fasl-e engûr*
Şerab ki şodem beya
To câm beyaver men cân

zamansızdır. Ruhumuz hep bu gök kubbe altında çınlamaya devam edecek. Sesimiz yeni bedenlerle yeniden doğacak bu âleme, yeniden kavrulacak bu dünyanın dertleriyle, yine sınavını verecek yalnızlıkla ve tekrar düşecek beden toprağa, yeniden doğmak üzere.

6.

Bu kediyi burada böylece bırakacak mı? Bunu düşünemez şimdi, sonra... Sonra birini göndermeli. Yatak odasına gidebilecek mi? Gitmeli. Gidiyor. Işığı yakıyor. Yatağa yanaşıyor, yastıklar yan yana. Mor üzerine küçük sarı çiçekli yorgan, içinden çıkıldığı gibi yarı açık, mor çarşaf kırışık. Baş ucundaki komodinin üstünde kelebek gibi kanatları açık bırakılmış bir kitap. T. S. Eliot. Mavi geceliği, içinden çıkan bedenin sıcaklığını yitirmemiş gibi. Seninle tanışmadan önceki Nevruz'da, Hafız falımda çok sevdiğim o gazel çıkmıştı Şâhi, içimin dağlarına aydınlık gölgeler düşmüştü. Hani o,

Müjde ey gönül o Mesih nefesli geliyor
O hoş nefesler içinden birinin kokusu geliyor[2]

Beytiyle başlayan. Günlerce Hafız'ın müjdesine kapıldım, dirilten nefesiyle gelen biri olacak mıydı hayatıma gerçekten? Sonra seni Gülistan filmde ilk gördüğümde o gazel esti kalbimde, müjde ey gönül dedi rüzgârın ıslığı! Mesih nefesli geldi. Daha o gün, göz göze geldiğimiz o ilk anda, bu şiirin akışına kapıldı kalbim!

Hint işi kırmızı deri terlikler, gök mavisinde ufak sarıların, pembelerin çiçeklendiği Kâşân halısının üstünde, biri ters dönmüş. Sen beni öpmesen ben her gece yaşlanırım, sen beni arzulamasan an be an çirkinleşirim. Gardırobun bir kanadının kapağı açık. Camın önündeki ikili mavi koltuğun üstü kâğıtlarla dolu, bir kısmı yere düşmüş. Koltuğun yanındaki zarif ufacık sehpanın üstünde yarısı içilmiş bir bardak su.

2 *Mojde ey dil ki Mesiha nefesi mi âyed*
Ki ze enfâs-e hoşeş buy-e kesi mi âyed

Sohrap Sepehri getirmişti bu sehpayı. El işi, tüy gibi hafif, zarif. Bayılmıştı Furuğ. Biliyor musun elinde öylece alıp gelmiş. İkisi bir araya geldiklerinde başka bir dil konuşuyorlar sanki demişti bir gün Menuçehr. Bu cümle nedense rahatsız etmişti Şâhi'yi. Belki de Sohrap'la arasına görünmez bir çit çeken de bu cümleydi.

Her cuma geliyor mu Sohrap demişti İbrahim. Furuğ durup bakmıştı yüzüne, evet. Elbette geliyor. Ahmed Rıza Ahmedi de Mehdi Ehevan da Celal Hüsrevşâhi de Sirus Tahbaz da! Bu cuma toplanmaları can simidi benim için. Bir tek onlara güveniyorum. Dalkavukluk yapıp yok yere şiirimi övmeyecek kaç kişi var güzel Tahranımızda? Ya da düşündüklerimi, içimden geçeni açıkça söylememe tahammül gösterecek?

Yatağa oturuyor, yastıkta başının izi. Şâhi canım, geleceğimi Zehra Hanım'a söylemeyi sakın unutma. Ben yokken odadaki eşyaları toplamayı âdet edindi, yine aynı şeyi yapmış olabilir. Seninle olmak istiyorum. O sıcak, sarhoş edici öğleden sonralarında ve o yaz uykularında...

Elleri her şeyi ne çok hatırlıyor, hakikat neydi? Odada sağa sola bakıyor, elleri saçlarının arasında. Gözleri yanıyor. Hakikat neydi? Boğazı yanıyor. Odanın duvarlarında sesi yankılanıyor. Bugün canım ölmek istiyor! Sus Furuğ! Şâhi'nin hayatına can veren nefes yok artık. Ruhunu ayakta tutan ses söndü. Bütün hücreleriyle sarıldığı sıcak bedeni, bir morgun karanlığında uzaklaşıyor bu dünyadan. Yalnızlığın soğuk nefesini hissediyor ensesinde. Yatağa uzanıyor, yastığa süzülüyor gözyaşları. İçine çöken sancı bütün organlarını parçalıyor. Bir süre öylece kalıyor, yerinden kalkacak dermanı bulamadan. Yastıktan onun bedeninin kokusunu alır gibi oluyor. Kafasını gömüyor sonra o kokuya, azapla yanıyor kalbi.

Canım Londra'dayım. *Casanova 70* filmini izlerken aklımda hep sen vardın. Marcello Mastroianni tıpkı sana benziyor. Sen de söylemiştin bunu hatırlıyor musun? Stadyum Salon'da birlikte gece seansında film izlerken. Seni seviyorum. Seni seviyorum. Seni seviyorum. Gözlerimi kapamak ve açtığımda seni yanımda bulmak

istiyorum. Seni öpmek istiyorum, o kadar öpeyim ki susuzluğum son bulsun. Mektubunu okuyunca birden fark ettim ki yüksek sesle seninle konuşuyorum, deliler gibi. Ne zaman geleceksin? Eğer sen gelmeyeceksen burada daha fazla kalamam. Şâhi. Şâhi. Şâhi. Bağırabilseydim şimdi eğer, sesim gökyüzünü paramparça ederdi. Hayatım, nefesim, ruhum! Bilmem neden çıktım bu yolculuğa, senden ayrı kalmaya dayanamıyorum, aklımı toplayıp hiçbir şey yapamıyorum. Şâhi keşke göğsümü parçalayabilseydim de sana aşkımı gösterebilseydim!

Ben öldüğümde... Sus Furuğ! Ben erken öleceğim Şâhi ama sen çok uzun yaşayacaksın! Sus Furuğ! Bu dünya artık İbrahim'in tanımadığı bir dünya. Bu karanlık, artık başka bir karanlık. Bu sessizlik, bu uzak ışıklar, bu içine hapsolduğu beden... Her şey başka bir dünyada artık. Ölüm yalnızca ölen kişi için bir dünya değiştirme değil, hayır asla öyle değil. Ölüm, geride kalan için de bir dünya değiştirme. Bütün renklerin aynı anda eridiği bu dünyanın neresine saklanacağını bilmiyor artık. Nereye giderse gitsin zamanın kaygan yüzeyinden bir karanlığa kayıp duracak ruhu. Hiçbir yere ait değil artık İbrahim. Kimseye ait değil. Kimsenin parçası değil.

Çıkması gerek. Son bir güçle bedenini kaldırıyor yataktan, ışığı kapatıyor. Karanlık koridorda adımları sessiz. Bir daha bu eve gelebilecek mi? Gerekeni yaptıktan sonra asıl benliğinde açılan derin kuyu ne olacak? Hani hazırdın her şeye? Bitti, hayat ikiye ayrıldı, hangi kısmında kaldığını bilmiyor, uzaklaşıp gidende mi, bugüne takılıp kalanda mı? Bu evde dolaşıp bütün bunları yapan bedenini hareket ettiren şey hâlâ ruhu mu? Yoksa ruhu, o karanlığa doğru sürüklenen kara parçasıyla uçup gitti mi?

Kediyi ne yapacaktı? Bunun kararını vermişti evet, onunla biri ilgilenecekti sonra. Salondaki ışığı kapatıyor. Mirza onun gideceğini anlıyor, kapıya doğru yaklaşıyor, bacaklarına sürünüyor. Hayır, kalıyorsun sen. Hangi kara parçasında kalıyor peki? Çanta nerede? Kar azalmış, ufak kar taneleri rüzgârda uçuşuyor.

7.

Anahtarı kilitte döndürüyor, arkasını dönünce bir an donup kalıyor, farlar gözünü alıyor. Sirus. Ona doğru yürüyor, arabanın kapısını açıyor. Burada ne işin var der gibi bakıyor. Hadi atla ben bırakayım seni. Atlıyor, ama bugün kimseyi görmeye tahammülü olmayacağını kestirmeliydi, gelmemeliydi. Kimden öğrendin? Tuse aradı. Bu kadar erken olmamalıydı diyor Sirus. Gözlük camları buğulanmış, yanındaki adama bakmamak için özel bir gayret sarf ediyor sanki. Uzun uzun susuyor.

Hayat dışarıda karla beraber akıyor. Beyaz bir saflık kaplıyor her yanı. Hayat ölüme yaklaşıyor bu beyazlıkta, ölümle hayat arasındaki mesafe yok oluyor. Sirus stüdyoya doğru dönüyor. Burada seni bırakacağım diyor başını hiç çevirip bakmadan, hassas bir dengeyi bozmaktan korkar gibi. Stüdyoya girmeyeceğim. Ama gelmemi istersen? İbrahim başını iki yana sallıyor.

Arabadan iniyor. Sirus eğilip bakıyor. Uzanıp kolu çeviriyor, camı açıyor. Dikiz aynasından küçük beyaz bir kedi sallanıyor. Birkaç saniye öylece bakıyor, bakışıyorlar. O an oldukları yerde dönüyorlar, dönüyorlar, zaman zembereğinden boşalıyor, dünyanın sonuna doğru yuvarlanıyorlar. Kar hızlanıyor. Bu gece eve gitmek istemezsen, ben sizinkilerle ilgilenirim, merak etme. Gözlerinin sustuğunu, dudakları konuşamıyor, ağzından çıkanlar bu dünyanın basit dertlerini dile getirmekten ibaret. Başındaki gri, kareli kasket umutsuzluğun üstünü örtüyor. Arabadan özellikle inmediğini anlıyor İbrahim, inerse ölümün koyduğu mesafeyi yaşamla almış olacağını hissediyor. O mesafeye ihtiyaçları var, hayatın irkilticiliğine hazır değil ikisi de.

İnsan insanı anlayamaz, ancak bir parça hissedebilir demişti Furuğ. O acı dolu tartışmanın ardından. Günlerce bu cümle dönüp durmuştu içinde. Haklıymış, hayatı anlayamadığımız gibi ölümü de anlayamıyoruz. Sirus bir parça hissediyor, belki ağlamıştır duyduğunda. Ağlamıştır. Evet bu gece burada kalacak. Araba çıkmak için geri geri gidiyor, yerler hemen karla kaplanmış. Stüdyoya doğru

ilerliyor İbrahim. Bugün bu kapıdan ikinci girişi. İlkinde her şeyin olağanlığı içindeki hayat köprüsünün ayaklarını, ölümün seli alıp götürdü.

Odasına gidiyor, gerekliliklerden kurtulmaya. Aklı artık devre dışı kalabilir, yapılması gerekeni yaptı.

8.

Masada iki çay bardağı sabahtan kalma, işte tam şu sandalyede oturmuştu, yarısını içip küllüğe bastığı *Oşno* sigarası hâlâ orada. O izmariti alıyor, bir kâğıt parçasına sarıyor. *Ittılaat* gazetesi duruyor öylece. Amerika'nın kuzey Vietnam'ı bombalamayı durdurması bütün dünyada umut yarattı manşetinin altında Amerika başkanı L. B. Johnson'ın yarısı gazetenin kat yerine denk gelmiş bir fotoğrafı. Onun yanında Şah Muhammed Reza Pehlevi ve Farah'ın yurda döndükleri haberi ve havaalanında uçağın merdivenlerinde çekilmiş fotoğrafları.

Prenses Eşref hazretleri *Ev Karadır* için ödül takdim edeceklermiş bana. O törene tabii ki gitmeyeceğim Şâhi! Aman ne lütuf! O ödülü almayacağım! Kim ne derse desin, bunu yapmayacağım. Kendime ihanet etmeyeceğim! Neler olacağını hayal edebiliyorum. Samimiyetle koluma girecek ve flaşlar patlarken gülümseyecek. Şaraplarımızı yudumladığımız sırada da eminim şöyle diyecek bütün nezaketiyle: Çok güzel bir film ama keşke ülkemizi bu kadar sefalet içinde göstermeseydiniz. Sonuçta bu film, yalnızca cüzamlılarla ilgili ve onların yaşadığı yeri gösteriyor ama malum Avrupalılar o ayrımı yapamazlar. Bütün İran, o filmde gördükleri gibi sanırlar. Artık bunları duymaya alıştım, dahası ve en önemlisi de şu ki aristokrasi denen şeyden tiksiniyorum!

Masanın üstünde ne varsa camın önündeki koltuğa yığıp çantasındakileri boşaltıyor. Kapalı zarf, suskun beyazlığıyla kayıp yere düşüyor. Sana öylesine bağlanmış, öylesine karışmışım ki Şâhi. Sanki senin bedeninde dünyaya gelmişim, senin damarlarında yaşıyorum, senin ellerinde şekilleniyorum. Sabahtan akşama ka-

dar senin hatıralarınla dolu evimizde dönüp duruyorum, dönüp duruyorum.

Telefon çalıyor uzun uzun. Çalışma masasının sağındaki dolaba uzanıyor, kapağı biraz sıkışmış, yuvarlak metal tutacağı zorlayarak çekiyor. Bir şişe viskiyi açıp kafasına dikiyor. Midesi yanıyor. Hakikat neydi? Hiçbir şey beni rahatlatmıyor Şâhi. Ne şiirler, ne ağaçlar, ne insanlar, ne filmler... Ne yapayım bilmiyorum. Gidip başımı ağaçlara mı vurayım, çığlık mı atayım, ağlayayım mı? Yalnız seni istiyorum. Her şeyi içine, derinlerine çeken bir deniz gibi seni istiyorum. Tahammül edilebilir bir istek değil bu! Bir sel gibi kalbimden boşalıp bedenimi parçalıyor!

Şişeden büyük bir yudum daha alıyor. Masadaki kâğıtları karıştırıyor, kenarı kıvrılmış bir kâğıda yarım yüz resimleri çizmiş. Yarım kadın yüzleri, hepsi bir tek yüz gibi ama ayrı yüzler, sola doğru eğik yazılmış birkaç cümle: Emin olmak nedir? İnsan neden emin olabilir şu hayatta? Emin olmadıkça azap çekiyor ruhum ama hayat, emin olmak duygusuna sırtını yaslayacak rahatlığı kimseye sunmuyor! Ruhumuzun değişkenliğinin boyutlarını yaş aldıkça fark ediyorum. Sevgiden bile bazen emin olamıyor insan. Gün içinde bile rüzgârın yön değiştirmesi gibi kalbimizin kanallarından farklı duygular akmaya, coşmaya bazen yapış yapış bir hal alıp bizi bunaltmaya başlıyor. Ya da bir şarkı günün bir ânında dinleyince insanı yollara, yürümeye savuruyor, yalın ayak, kilometrelerce, hızlı hızlı...

Hangi şarkıydı o bilmiyor, en yakınındakinin bile bilmediği bir yolculuk yaşıyor insan. Tekil zamanımız daima işliyor içimizde. Hangi şarkıydı o, Furuğ'u yürümeye savuran. Sonra ne olmuştu, bu satırları yazdıktan sonra hangi an gelmişti, kendisine bakarken o satırlar gelmiş miydi aklına? Viskiden bir yudum daha alıyor. Şâhi çiçeğim, boğuluyorum bir türlü tamamlanmamaktan, bin parça olmaktan, istemekten ve yapamamaktan! Ben neden buradayım ve sen neden yoksun? Ben nerede olursam olayım sen neden yanımda değilsin? Neden olmak geçici de olmamak ebedi. Ne zamana kadar ellerimi, hayaller ve hatıralar dolduracak yalnız?

Onu gidip son kez göremedi. Orada, bedeni parçalanmış, kan içinde, bir morgun hakikatinde yitiyor şimdi. İnsan bedeni yeryüzündeki tecrübe etme halini bedeni çürüyene kadar sürdürüyor mu, yoksa ruh bedeni terk ettiğinde mi sona eriyor tecrübe etme? Orada bedeni soğuyor, bu dünyayı soyunuyor, sonsuzlukla kucaklaşıyor. Son kez gidip göremedi. Burnu ve gözleri sıcak alevlerle doluyor, gözyaşları akıyor.

Kendimi öldürmeliydim diye düşünüyor. Onsuz hayat hiçbir yere akmayacak, damlayan bir musluk gibi rahatsız edecek ruhumu hem de aralıksız, hep aynı yere, hep aynı biçimde damlayacak sadece, hiç akmayacak. Ölmeye cesaretim yok! Peyman haberi verdiği anda bunu yapmalıydı. Bunun pişmanlığını ölene dek yaşayacağını biliyor, ama artık yapamaz, o acı ruhunda patlayıp her yan kan içinde kaldığı anda öldürmeliydi kendini, yapamadı! Viskiden birkaç yudum alıyor. Telefon tekrar çalıyor, kapanıyor. Tekrar çalıyor. Uzanıp fişini çekiyor sonunda. Geri kalan viskiyi bir dikişte bitiriyor, başını masaya koyuyor, ışığı kapatıyor.

Ağlarken kendi sesini duyuyor, bu sesi en son ne zaman duymuştu hatırlayamıyor. Kar hızlanmış, sokak lambasının ışığı titreşiyor, rüzgâr ağaç dalları arasından hışırtılarla geçiyor. İnsan ağlarken hiçliğine yaklaşıyor, hiçliğinde eriyor, bir damlaya dönüşüyor, yalnızca bir damla suya. Ve ne kadar büyük bir acı yaşarsa yaşasın yıkıcı hıçkırıklarla ağlarken gözyaşları bedenin ve aklın yükünü kaldırıp bir süreliğine olsun ruhu hiçlikle buluşturuyor, birkaç saniye o huzur doluyor insanın içine. Sarsılarak ağlayışların arkasından gelen o durgun huzur, hiçliği tatmış ruhun benzersiz huzuru... Tanrı insana kendi bedeninden bir teselli yaratmış sanki. Haykırışların, sarsıntılı hıçkırıkların ardından sonunda birkaç saniyelik uyuşuklukla uykuya koşan bedeni, hayatta kalma mücadelesini sürdürüyor.

9.

Ne kadar uyudu, birkaç dakika mı, birkaç saat mi? Her yer karanlık, titreşip duran sokak lambası sönmüş, içerisi buz gibi. Dışarıda kar devam ediyor, beyazlık her yerde geceyle kol kola. Saat kaç? Gözlerinin yandığını hissediyor, boğazı paslı. Yerle gök arasında yapayalnız ve anlamsız.

Lengerud'a gittikleri o gün geliyor aklına. Durup durup yağmur yağmıştı. Furuğ'un elleri direksiyondaydı, beyaz eldivenler giymişti. Kıvrımlı yollar boyunca savrularak alıyordu virajları. Sıkı tutun Şâhi çiçeğim, uçuracağım seni! Beyaz dişleriyle vardı Furuğ. Masmavi sesiyle... İlk kez bir geceyi, bütün bir geceyi beraber geçireceklerdi. Bir sabırsızlığı tutuyordu yüzünde Furuğ, patlamaya hazır bir arzuyu. Zamanı yalnızca şimdiye ayarlayalım Şâhi, hiçbir şey düşünmeyelim, ikimizden başka hiçbir şey! Sonra birden acı acı duyulmuştu fren sesleri, araba savrulup öndeki kamyona hızla çarpmıştı. Şâhi başını yan cama vurmuş, şakağı kanamıştı. Eğer o gün sana bir şey olsaydı Şâhi, eğer sana bir şey olsaydı hemen orada kendimi öldürürdüm!

O gece geliyor aklına Şâhi'nin. Kısacık bir gündü, kısacık bir gece. Bir iki dakikalık bir gündü, uçuşkan bir gece. Kalbi güm güm atan bir gündü. Sabahlar gibiydi sevişmek, yangın gibiydi parmak uçları. Dalların camları deldiği bir bahçe, camların buharlandığı, damlaların aşağı doğru kaydığı, kuşların hep birden kanatlandığı, gelinciklerin tek tek açıldığı. İnsanın zamandan hep alacaklı çıktığı.

Zamanın kimseye ait olmayan bölümleri vardı, varlığın sırları o saatlerde saklıydı, herkes uykuya daldığında kullanılmayan, dokunulmayan zamanda. Bir tek o anlarda varlığın hem dehşetini hem güzelliğini hissedebilir, özündeki tanrıya yaklaşabilirdi insan.

Herkes uyurken ne güzeldi dünya, ne azap verici... Furuğ'un hep aynaya bakarak ağladığı geliyor birden aklına. Belki ruhunu görmeye çalışıyordu bedeninden, belki ruh yalnızca ağlarken görünür oluyordur! Neden aynaya bakarak ağlıyordu? Eğer *Ev Karadır*'ın Pesora Film Festivali'ndeki gösterimine katılmak üzere İtalya'ya

gidersem dönüşte beni bir haftalığına kuzeye götürme sözü vermiştin Şâhi hatırlıyor musun? Yoksa bir ay senden ayrı kalmayı kabul eder miydim hiç! Sonra sen bunu bir daha hiç söylemedin. Ama ben geceleri, o yolculuğun hayalini kurdum durdum. Geceler boyu, gözlerimi kapatıp her anını hayal ederek saatler geçiriyordum, başka hiçbir şey yapmadan... Sonuçta biz o yolculuğa çıkamadık, ama üzülmedim buna. O kadar hayal etmiştim ki sanki gitmiş ve dönmüştük. Örfi-i Şirazi'nin dediği gibi halim işte:

> *Aklınız seraba aldanmıyorsa görüşünüzün keskinliğiyle övünmeyiniz. Seraba aldanmıyor oluşunuz, susuzluğunuzun son haddinde olmadığını gösterir.*[3]

3 *Ze naks-é teşne lebi dân be akl-é hiş menâz*
Dilet ferib ger ez çilve-yé serab ne hord

II.

Ben Bu Köşedeyim Dünyanın Dışında

Perviz Şapur

1.

Furuğ'un uyanmadığı bir sabaha uyanıyor Perviz. Gün, gecenin katran rengi elbiselerini parçalayana kadar uyanık kaldıktan sonra bir iki saatliğine dalabildiği kısacık uykusundan uyanıyor. Yatakta öylece kalıyor bir süre. Pencerenin aralık perdesinden ara sıra atıştıran kar tanelerine bakıyor. Ev sıcak, ama sessiz. Mehnaz Hanım sobayı yakıp gitmiş. Çok uzaktaki caddeden arabaların acı frenleri duyuluyor. Bütün dünya tek bir dilde susuyor.

Gördüğü rüyadan parçalar uçuşuyor zihninde. Golden City sinemasında film izliyorlar, Furuğ'la. Sinema boş, yalnızca ikisi var salonda. Koltuklar yok, yerde oturuyorlar, yarı uzanmış halde. Furuğ gelip başını göğsüne yaslıyor, bir şeyler söylüyor ama ne olduğunu hatırlayamıyor. Sonra onun nefesini duyuyor boynunda ve hep ayrılırken yaptığı gibi gözlerinden öpüyor.

Perviz'in içi sızlıyor rüyanın gerçekliğinden. Bütün duyularıyla hatırlıyor rüyadaki o ânı, Furuğ'un bedeninin sıcaklığını, bulutsu sesini, kıpır kıpır gözbebeklerini... Dudaklarının dokunuşunu, soğuk dudaklarının... Gözyaşları akıyor Perviz'in, özlemin sıcak dalgaları kalbini kaplıyor. Yorganın altındaki bedeni birden buz kesiyor. Bu sessizlikte yatağında tek başına, bir rüyanın ağır gerçekliğinde erimek istiyor, o rüyaya dönmek, oradan bu yatağa hiç gelmemek...

Gözlerini yumuyor, rüyanın geri kalanını hatırlıyor. Filmin ışıkları, karanlık salonda yanıp sönüyor. Derken bir at, yeleleri

dalgalı beyaz bir at, başını uzatıyor ve perdeden çıkıp salona giriyor, yavaşça ikisinin yanından geçerek yukarı doğru kavisli merdivenden tırmanarak salondan çıkıyor. Bu merdivenleri de çıkışı da daha önce fark etmemiş olduğuna şaşarak kalkıp atın peşinden gidiyor. Merdivenlerin sağ yanı yaseminlerle dolu, kokuları baş döndürücü. At gözden kayboluyor. Tekrar salona giriyor Perviz, filmin ışıkları yanıp sönüyor, ama hiç ses yok. Furuğ'a bakıyor, o da yok.

Gerçeklik nedir? İnsanın içinde yaşamaya sürgün olduğu bir zindandan başka? Perviz'in yıllarla büyüyen yalnızlığı, üstüne çöküyor. Nefes alamıyor. Tam karşısındaki duvarda eski bir takvim var, beş yıl öncesinin takvimi. Sarı sayfaların uçları kıvrılmış. Ve bir saat, minekari çerçeveli, gece mavisiyle göz alan. Saat 9:43.

Furuğ'un rüyadaki hali gözünün önünden gitmiyor, elini boynuna götürüyor, nefesi sanki hâlâ orada, hâlâ bu odada. Çok uzun zamandır gözyaşlarının böyle aktığını hatırlamıyor Perviz, yastık ıslanıyor. İnsan uçurumdan ancak kendini boşluğa bırakarak kurtulabilir diyor Behruz'un sesi.

Onun nefesiyle hayatın güzel olduğuna inandığı zamanları hatırlıyor, onun nefesiyle uyuduğu uykuları. Bir nefesle dirildiği, göz açıp kapayıncaya dek geçen, tutup durduramadığı, yolundan çeviremediği o zamanların dirilten coşkusunu... Yanında bir nefesle uyanmanın güzelliği ve özlemiyle kavruluyor içi. Hâlâ seni seviyorum Perviz, seni unutabilmem mümkün mü? Gece yatağa uzandığımda sanki sen de yanıma uzanmışsın da sigara içiyorsun gibi hissediyorum. Sen içimdesin, her dakika, her an.

Yataktan kalkıyor, hafif aralı perdeyi açıyor, kar beyazlığı doluyor odaya. Pijamalarını çıkarıyor, Furuğ'un diktiği. Gri, beyaz pötikareli, pazenden. Dün gece bu pijamalarla uyumak istemişti, onun dokunduğu bu kumaşa bürünerek. Ahvaz'da dikiş dikerek kazandığı parayla mutfak masraflarını çıkarıyordu. Sen hiç kaygılanma Perviz'im, üç dört aya kalmaz kendimize yeni ev eşyaları alırız, bir de yeni öğrenci buldum kendime, dikiş dersi de vereceğim haftada bir gün.

Boşandıkları günün gecesi Perviz, yeni taşındığı Tahran'daki evinde yalnız kalmak istemişti. O gece de bu pijamaları giymiş, sonra da oturup ağlamıştı. Hayatında ilk kez, kendi sesinin yankılandığını duyarak, dinemeyeceğine iman ettiği bir acıyla ağlamıştı sonra da uyuyakalmıştı.

Pijamaları özenle katlıyor, yüzüne bastırıyor, birikmiş zaman kokuyor, serin kumaş kokuyor, ten kokuyor, ağaç kokuyor, yalnızlık kokuyor. Kapısı gıcırtıyla açılan meşe gardırobun en üstteki çekmecesine koyuyor pijamaları.

Duvardaki talik hatta kayıyor gözü:

Sarhoşlukla kaynayıp coşmuş şarap küpleri
İçlerindeki şarap, mecaz değil hakikatin ta kendisi[4]

Beyaz bir gömlek giyiyor, kadife bir pantolon. Pantolonun beli geniş geliyor, demek daha da zayıflamış, bir kemer bulup takıyor. Aramızda ne olursa olsun seni hep seveceğim, seni mutsuz etmek bana acı verdiği için ayrılıyorum senden. Seni sevmediğim için değil sevdiğim için ayrılıyorum Perviz'im.

Banyoya gidiyor, gözlüğünü takıyor, saçı sakalı birbirine karışmış, gözleri kanlanmış, sol gözüne tümden kan oturmuş. Yüzünü yıkıyor, aynaya bakıyor, gözlerine... Furuğ'un artık olmadığı bir sabaha uyanan yüzüne. Beden acıyı nasıl da kaydediyor.

2.

Cenaze töreni bugünmüş diyor telefonda Behruz, Perviz ahize elinde yutkunuyor, kapatıyor. Gözlüğünü çıkarıyor, gözlerine bastırıyor parmaklarını. Kâmi'yi annesi dün gece apar topar alıp götürdü. O fahişe dirisiyle yeterince eziyet etti bir de ölüsüyle eziyet etmesine izin vermeyeceğim çocuğa! Başını kaldırıp bakmamış, hiç tepki

4 *Humhâ heme der câş o hurûşend ze mesti*
V'an mey ki der âncâst hakikat ne mecazest (Hafız-ı Şirazi)

vermemişti Perviz. Annesiyle Furuğ'a dair tek kelime etmemeye yemin etmişti.

Her şey nasıl da bir boğuntuda parçalanmıştı. Bütün bunlara karşı koyacak bir şey yapamamıştı. Perviz sen bu kadınla mutlu olamazsın oğlum. Senin sakin tabiatınla uyuşamaz o. Babası bile zapt edemedi onu, ele avuca sığmayan bir kadın, senin evine sığamaz çocuğum. Vazgeç! Hayır vazgeçemezdi, vazgeçecek gücü yoktu. Hayatında ilk defa bir kadın hiç sakınıp çekinmeden, hiç oyun oynamadan, hiç maske takmadan kalbini açmıştı Perviz'e. Onun içtenliğinden emindi, gerisinin bir önemi yoktu, nasılsa birbirlerine uymayı başarırlardı. Perviz, kendine çok güveniyorsun, ama hata ediyorsun, o senin zannettiğin gibi bir kadın değil.

İç avluya çıkıyor, bütün bunları düşünmek neye yarar? İnsan, hayatını aydınlatacak ışığı karanlık bir odaya hapseder, diğerlerinin o ışıktan hissesine düşeni almasını engellerse hayat, gerekeni yapar. Oysa ayrılsa da bütünüyle bağlı kalmamış mıydı ona? Kendi ruhunun enkazı altında yaşıyordu Perviz, o enkazdan hiç çıkmamıştı ki! Üstesinden gelebileceği bir enkaz değildi o, öyleyse onun içinde yaşayacaktı. Başka türlüsü olamazdı, başka türlüsüne gücü yetmezdi.

Furuğ'dan ayrıldıktan sonra annesinin bir uzak akrabası ziyarete gelmişti, sigarasının dumanını savururken yazıyor musunuz yine, neyle meşgulsünüz? demişti küçümseyen bir sesle. Paralel çizgi çekiyorum demişti Perviz de çarpım tablosunun evsiz rakamlarına apartman yapmakla meşgulüm. Adam sigarasını söndürmüş, tuhaf tuhaf bakmıştı. Sen eskiden böyle patavatsızlıklar yapmazdın demişti misafirleri gidince annesi, elindeki tabakları masaya sertçe koymuş, bunlar hep o yosmadan sirayet etti sana diye söylenmişti.

Furuğ, duygularını cömertçe dile dökerdi. Mektuplarında, harflerin kıvrımlarında atardı kalbi. Sen de benim mektuplarıma cevap ver. Senden bana gelen bir mektubu kaç kez okuyorum bilemezsin. Furuğ'un yazdığı onlarca mektuba karşılık Perviz ne kadar da az yazmıştı. Gürül gürül akan bir hayat enerjisi vardı, herkesi kendine meftun eden. Perviz kendi varlığını kuşatılmış, boğulmuş hisse-

diyor, Furuğ ne yaparsa yapsın onu sakinleştiremiyor, aşkını hep ispat etme telaşına düşüyordu.

Kar durmuş gibi, gökyüzü bulutsuz. Havuzdaki su donmuş, sardunyalarına bakıyor, hepsini soğuktan korumak için naylonlarla sarmıştı kış başında Mehnaz Hanım. Yan bahçeden yine radyo sesi geliyor. Vigen söylüyor:

Unuttun beni
Unutarak yıktın beni
Hatıranla mutluyum
Gönül verdim sana,
Düştüm tuzağına
Ama gamdan kurtuldum

3.

Boşandıklarının üzerinden bir yıl geçmiş geçmemişti ki Furuğ'la Firdevsi caddesinde karşılaşmışlardı. Caddenin bir başında Furuğ, öbür başında Perviz. Koşarak gelip birbirlerine sarılmışlardı. Sonra da tek kelime etmeden ayrılıp ters yönlere doğru yürümüşlerdi. Birbirlerine sımsıkı sarıldıkları o bir iki dakikayı hangi sözcük tarif edebilirdi?

İnsan belki de en güzel sözlerini konuşmadan söylüyordu. Perviz o ânı günlerce, aylarca zihninde başa sarıp yeniden yaşamış, yaşadıkça da olup bitenlerin, içindeki Furuğ'a hiç zarar vermediğini hayretle görmüştü. Onun içtenliği öyle büyüktü ki aralarında ne yaşanırsa yaşansın o içtenliğin aynası tozlanmıyordu.

Furuğ'la birbirlerine sarıldıkları o birkaç dakikada aynı bedende atmıştı kalpleri, içine sığamadıkları bir bedende. Furuğ'a dar gelen bir bedende. Perviz o karşılaşmadan sonra yürüdüğü yolun koptuğunu hissetmişti. Boşlukta yürüyor gibiydi, yürümüyor da aynı yerde adım atmaya çalışıyor, bir karanlıkta dibe doğru çekiliyordu. Eve nasıl geldiğini defalarca düşündüğü halde asla hatırlayamadı sonra.

İnsan pek çok zaman, sonu fark ediyor, ta en başından hem de. En başından görüyor insan, yine de yaşamak istiyor, ille yaşamak ve yaşarken kaderi tersine çevirecek bir fırsat yaratabileceğine inanmak istiyor. İnsan, aklının ve duygularının ötesinde bir benlikle görüyor hayatı, her şeyi akıldan da duygudan da önce gören bir benlikle.

Ömür uzadıkça insan içinde tuttuğu arzuya kenetlenip kalıyor, kayaya tutunan yosun gibi yalnız ona tutunarak yaşayabiliyor. Bir kamera gibiyim geriye dönüp bütün anılarımı yeniden gözden geçiriyorum ve gözden geçirdikçe de öldürüyorum onları demişti Kambiz. Anıların ölmesini aklı almamıştı Perviz'in. Ahvaz'daki evlerinde geçirdikleri ilk geceyi her düşündüğünde bir yıldızlı gökyüzü açılıyordu hafızasında. İçinde karanlığın, aşk gibi kendilerini içine çektiği bir gökyüzü. Evin hayatında uyudukları o ilk gece. Furuğ'un bütün bedeninden yayılan arzu, sevinçle birleşip zamanı durdurmuştu.

Hayatındaki hiçbir ânı, o geceyi hatırladığı kadar ayrıntısıyla hatırlamıyordu Perviz. O gece, bir kadın tarafından çılgınca sevilmenin hazzını sonuna kadar tatmıştı. Gökyüzünün siyah kadifesinde incecik bir hilal. Mavi boyalı ufak süs havuzunun dört yanında sardunyalar. Sarı ayçiçeği desenli masa örtüsünde gül rengi iki kadeh, yarısı içilmiş bir şişe şarap. Gecenin hafif rüzgârla beraber yasemin çiçeklerinde tazelenen nefesi. Hayatın üstü kapatılmış bölümüne serilmiş yataklar, bembeyaz çarşafların serinliği, huzuru... Yemek masasında titreşerek yanan mumlar, rüzgârda sönecekmiş gibi cılızlaşan sonra kuvvetlenen alevler. Ve Gulam Hüseyin Benan'ın sesi, plaktan. Furuğ bir salkım üzüm, üstünde çiy taneleri. Furuğ, açık bir pencere, tüllerin uçuştuğu. Furuğ içine doğru kapanan kilitli karanlık. Furuğ hem ölüm hem dirim.

O gece ilk defa bedenden ruha giden yolu birlikte keşfetmiş, gecenin buğusunda sırılsıklam olmuş, yıldızlara bakarak sigara içmişlerdi. Furuğ'un yataktan kalktığı anda gecenin ışıklarındaki çıplak bedeninin titreşen gölgesi, hafızasına kazınmıştı Perviz'in. Bütün şehir uykudayken ağaçların, tuğla duvarların, alevlerin, cırcır böceği seslerinin ve serin gökyüzünün kuşattığı bir âlemde

iki kişi olmak ne güzeldi. Huzursuzluğu dışarıda bırakmışlardı. Bedeni de ruhu da hafifti o gece Perviz'in, birliğe varmış, yüzyıllık yolu bir gecede almıştı sanki. Bütün gece aralıksız konuşarak bir olmuşlardı. Perviz ilk defa bir kadının karşısında çıplaktı, teslim olmuştu. Kuşku yarasaları uçmuyordu aklının mağaralarında. Ne güzel bir hafiflikti o.

O hafifliği ve huzuru Ahvaz'da sıcak yaz gecelerinde hayatta uyuduklarında, Furuğ'un başı göğsündeyken hep hissetmişti Perviz. O zamanlarda kıskançlığı, içindeki mağaraya çekilirdi. Furuğ ne vakit Tahran'a gitse, ne vakit bir şairden söz edecek olsa, ne vakit bir şiir toplantısına davet edilecek olsa, kıskançlığı vahşileşir rahat vermezdi. Furuğ'u Anita kafede etrafı şairlerle çevrili bir masada kahkahalar atarken hayal ederdi, şiirlerini okurken hayal ederdi, masadakilerden birine işveli bakarken hayal ederdi. Damarları patlayacak gibi olurdu. Tahran'a gidip onu zorla geri getirmemek için savaş verirdi günler, geceler boyunca.

Perviz o zamanlardaki halini düşünüyor, çektiği acının ve kıskançlığın zehrini hatırlıyor. Kendisine acı çektirmekte ne kadar da mahir olduğunu düşünüyor şimdi, onca eziyeti kim etmiştir Perviz'den başka kendine. Beni sinemada gören beyefendiyi görmeyi ve yüzüne tükürmeyi çok istiyorum. Şayet sinemaya gitmişsem tanrı beni affetmesin. Kâmi'nin ölüsünü öpeyim ki gitmedim. On beş gündür Tahran'dayım ve Puranların evi dışında bir yere gitmedim. Her aptalın önünde, beni küçük düşürmeni ve ettiğin küfürleri unutamıyorum. Kalbim acıyla dolup taşıyor bunları düşündükçe. El âlemin söylediklerine değil benim söylediklerime inanabilseydin keşke!

4.

Havuzun kenarına oturup dizili sardunyalara bakıyor önce, gökyüzüne kaldırıyor başını, sessiz bir beyaz doluyor içine. Bu sardunyaları Furuğ sevdiği için havuzun kenarına dizdiğini kendisinden başka kimse bilmiyor. Bu kimselerin bilmediği Furuğ'a dair ayrın-

tılardan mutluluk duyuyor, hâlâ Furuğ'la mahrem bir hayatı varmış gibi hissediyor. Ona dair her şeyi içinde gizleyerek koca bir ev inşa etmişti geçmişin taşlarından. Furuğ, orada yaşıyordu ve bunu yalnız Perviz biliyordu. Peki ya şimdi? Furuğ'un nefes almadığı bir âlemde içindeki Furuğ'a ne olacaktı?

Dış dünyadan kendisini soyutladıkça içindeki ülkeye çekiliyor, okuya okuya ezber ettiği mektuplarıyla sarılıyordu ona. Tam seksen altı mektup. O mektupları okudukça kendisini söküyor, Furuğ'u bütün derinliğiyle, göremediği bütün anlamlarıyla yeniden kavrıyordu. Perviz o mektupları okudukça karmakarışık bir çile gibi yığılmıştı içine. Uzun süre öyle düğümlü, karmakarışık kalmış sonra yine Furuğ'un sesiyle yeniden dokumaya başlamıştı kendini, onun insanca, bir kalbin sınırlarını aşan sevgisiyle.

Bir ağaç gibi yaşıyor Perviz, bundan fazlasını da istemiyor. Senin sorunun işte bu demişti annesi, kendini önemsemiyorsun. Ne işine, ne ailene, ne şu pırıl pırıl zekâna kıymet veriyorsun. Çık artık şu evden! Git, insanlarla gül, eğlen! Ömrün boyunca inzivada yaşayamazsın!

Ahvaz'daki o köhne evi, o ufacık iç avluyu adam etmek için nasıl çırpınmıştı, nasıl coşkuyla, bir serçe telaşıyla oradan oraya koşarak iki üç haftada soluk renklerin hepsini canlandırmıştı. Sonra da mavi boyalı havuzun dört kenarına sardunyalar dizmişti. Beyaz, turuncu, pembe, kırmızı sardunyalar. Bir ev kadını olmaktan mutlu gibi görünmeye çalıştıkça soluyor, içindeki sesleri susturmaya çalışıyordu.

Perviz, Furuğ'un kendisini terk ettiği kâbuslardan korkuyla uyanıyor, onu daha da nefessiz bırakana kadar sıkıyordu. Her mutsuzluk bir hatanın sonucu değil midir? Yazgıyla bir alakası yok mutsuzluğun, kendi beceriksizliğimin sonucu bu mutsuzluk. Hem bir farkı var mı mutlulukla mutsuzluğun ondan da emin olamıyorum bazen demişti Behruz'a, en son geldiğinde. Kendimden başka kimseyi suçlamıyorum artık, annemi bile!

Dışarının soğuğu, hafızasındaki kapalı kapıları aralıyor. Her şey yerli yerinde. Vitrinde tozlarını hep kendisinin aldığı ufak cam

eşyalar gibi. Havuzun taşına oturuyor, bedeni tümüyle soğuğu algılasın istiyor.

Beş yıl önce yine böyle karlı bir günde, yolda görmüştü onu. Bir otomobildeydi, arabayı İbrahim kullanıyordu. Furuğ dönüp arkada oturan kadınla erkeğe, heyecanla bir şeyler anlatıyor, hep beraber gülüyorlardı. Saçları gazetelerdeki fotoğraflarında olduğu gibi kısacık kesilmişti. İbrahim gülüyordu. Perviz'in dünyasından uzaklaşan bir neşeydi bu. Onca yıldan sonra nasıl da yanmıştı içi. O neşenin, kıskançlığını kabartmasına tanık olmuş, kendine hayret etmişti. Zamanın toprağını her gün üstüne döktüğü o kıskançlık, bir anda nasıl da filizlenip boy vermişti. Furuğ onu görmemişti.

Kurduğu film stüdyosu Tahran'ın kalbine dönüştüğü için mi kıskanıyordu İbrahim'i, bütün yazar ve şairleri mıknatıs gibi kendisine çektiği için mi, görkemli bir çınar gibi sapasağlam durduğu, gölgesi her yeri serinlettiği için mi? Furuğ, ona âşık olduğu için mi? Neden? Kıskançlığın akılla ayrıştırılacak bir yanı var mıydı?

Günlerce düşündü bunu Perviz ve sonra anladı ki kıskandığı Furuğ'un onu seçmiş olması değildi. Furuğ, yıllar önce gitmişti, Perviz'den vazgeçmişti, ama bir başkası için vazgeçmemişti. Öldürücü olan Perviz'i terk edip gitmiş olmasıydı. Sonra... Çok sonra İbrahim çıkmıştı Furuğ'un karşısına. Perviz, Furuğ'da gördüklerini ya İbrahim de görüyorsa diye kıskanıyordu onu. Bu ihtimal, ikisi arasında bir zamanlar kurulmuş olan biricikliği tehdit ediyordu. Perviz'in Furuğ'u artık yalnız ona ait olmaktan çıkıyordu. Bütün mahremiyetleri bir yabancı tarafından işgal ediliyordu. Bu da elinden alınırsa Perviz'i hayatta tutan ne kalırdı geriye?

Birkaç karga geçiyor gaklayarak, gökyüzüne doğru uçuyorlar. İki gün önce Kâmi'nin bahçeye gömdüğü saka kuşunu hatırlıyor. Pencereden onu izlemişti. Yavru kuşu eğilip almıştı yerden. Kâmi'nin avucunda öylece duruyordu kuş, boynu parmağının kenarından acıyla sarkmıştı, Beyaz gözkapakları ıssızdı. Gidip gül fidanının dibine bir çukur kazmış, kuşu gömmüştü. Sonra da o soğukta, bahçedeki sekiye, dizlerini karnına çekip oturmuş, bakışlarını gökyüzüne dikmişti. Epeyce öyle kalmıştı. Ne düşündüğünü merak

etmişti Perviz. Annesine dair sorduğu soruları pek sormuyordu nicedir. Son zamanlarda onu tümden unutmuş gibi görünüyordu ki bu Perviz'in canını sıkıyordu. Hem ona dair soru sormasını istemiyor hem sorsun ve annesini unutmasın istiyordu. Ne yaparsa yapsın Kâmi'deki annenin açtığı boşluğu dolduramayacağını seziyor, bu da ona daha çok acı veriyordu.

İnsanın yaşadıklarından öğreneceği şey, öyle çok karmaşık filan değil Behruz, çok basit! Kendini acıya bırakmak! İnsan acıdan kaçmaya çalışmak yerine acıya dayanmayı öğrenmeli. İşte ben de onu yapıyorum. Bütün hayatım boyunca acı çekmeyi öğrenebilirsem ne mutlu bana. Sonunda hayata borcumu ödemiş, sınavımı vermiş olurum. Belki bir daha döndüğümde daha kolaylaşır hayat, belki öğrendiklerim yolumu açar da felek, başka şeyler görme fırsatı sunar bana.

5.

İçeri giriyor, cam eşyalarla dolu vitrininin önüne geçiyor, ışıklarını yakıyor, renkler aydınlanıyor. Vitrinin içindeki ışık, dünyanın ışığını kapatıyor. Babacığım, büyükannem, annemin aldığı o oyuncak köpeği çöpe attı, çok eskimiş dedi, parçalanmış. Sallanan sandalyesine oturuyor, bu yıl geçen yıldan daha zayıfsın demişti halasının kızı Atrina, bakışlarını üstünde rahatsız edici bir şekilde dolandırarak. Eh yalnızlık zor olmalı. Hiç cevap vermemişti, sonra annesiyle mutfaktan fısıltılarını duymuştu ikisinin. Belki sen ikna edebilirsin yeniden evlenmeye. İçine kapandı kaldı iyice, üç beş kişi dışında kimseyle görüştüğü de yok. Ben kaç yıldır söylüyorum Atrina'cım, senin o tatlı dilin belki onu yola getirir, biraz yakınlık göstersen...

Atrina bir hafta annesinde kalmış, sonra da Tahran'ın mağazalarında ne var ne yok bavullarına doldurup Reşt'e dönmüştü. Annemin hastalığı bulaşıcı mı babacım, büyükannem anneme asla yaklaşmamam gerektiğini yoksa benim de hasta olacağımı söylüyor? On beş gündür Tahran'dayım sevgili Perviz'im ve Kâmi'nin üzerine yemin ederim ki ne gezmeye ne sinemaya gittim. Yalnızca

bir defa kapalı çarşıya gittim, biraz kumaş aldım, o da öyle on – on beş metre değil, sadece bir gömleklik ve hem ucuz hem de güzel olduğu için.

Sobadaki alevlerin sesi var odada yalnız. Bir ömür neye yarar? Belki de kapanmaya. Kapanıp kaldın eve. İnsanlar çareyi genellikle dışarda arıyorlar. Kendi dışlarında, evlerinin dışında, sevgililerinin dışında... Kendi içini çekmek kadar güzel bir şey yok. Kendi içini çekmek... Kendi kahrını çekmek ve el aleme bulaştırmamak...

Bu renkli, ufacık cam eşyaların bir ruhu olduğuna inanıyor Perviz. Ne zaman geleceğini kendisinin de bilmediği içe dönme zamanlarında haftalarca evden çıkmıyor, Kâmi'yi bile görmüyor. Annesine telefon ediyor yalnızca. Başını kapıdan uzatmıyor, kimseyi aramıyor.

Furuğ'dan ayrıldıktan sonra Perviz kendine, hep kendine yolculuklar yapıp durdu. Etrafın ahlanıp vahlanmasını her gün daha az umursayarak. Varsın zavallı desinlerdi, ihanete uğramış bir zavallı. Ne önemi vardı artık bunun. Onun hayat dolu kollarını kesen kendisi değil miydi? Öyleyse katil olduğu kadar yargıç olmayı da bilmeliydi.

Ne çok ben vardı içimizde ne çok ses... Şefkatli bir bakışın, bir dokunuşun, bir öpücüğün sayesinde başka hiçbir şeye ihtiyacım kalmaz diyen bir kadını, yanında duramaz hale getirmesini affedemiyor. Perviz'cim, bir hafta oldu Rezai hastanesinden çıkalı ama geçmişe dair anılar çok canımı yakıyor. Yirmi bir yaşındayım ama yetmiş yaşında hissediyorum kendimi. Bütün çılgınlığımla seni sevdim ve seviyorum. Bir kadın nasıl olur da sevdiğini söylediği erkeğe ihanet eder diyorsun belki de. Ama tüm olanlara rağmen sevdim seni, seviyorum.

En üst raftan başlıyor vitrine bakmaya, en üstten başlayarak aşağılara iniyor, zihni de en geriden başlıyor hatırlamaya. Isfahan'dan ilk maaşıyla aldığı iki leylek. Gagalarının kırmızılığını seviyor onların, bir de gözlerinin kenarındaki çizginin gülümseyişini. Kâmi'nin gülümsemesi geliyor aklına, gülünce, Furuğ'un gözleri gibi iki yarım ayçiçeğine dönen gözleri. Sevgili Perviz'im seni neden bu

kadar sevdiğimi biliyor musun? çünkü sen sorularımı hiç cevapsız bırakmıyorsun benim. Bilmek neye yarar, özündeki huzursuzluğun kaynağını çözemedikten sonra.

Leyleğin biraz arkasında ufak, mor bir ahtapot var, her bir kolu ayrı bir mor. Kollarındaki ufacık vantuzlar o kadar incelikle yapılmış ki... Ömrü boyunca sevdi ayrıntıları. Sen takıntılı mısın demişti bir arkadaşı bu camdan eşyaları görünce. Belki ben bedbaht ve kötü bir kadınım ama sana bilerek kötülük yapmadım. Çünkü seni seviyorum. Sadece bazen çılgınca şeyler yapıyorum, sonradan pişman olacağım şeyler.

Kuyrukları uzun şu ikiz kırmızı balıkları Puran almıştı, Serkisyan ustanın işi. Furuğ'la evlendikten sonraki ilk Nevruz'da, Ahvaz'daki köhne evlerine gelip hediye getirmişti. Nevruz sofrasını bir koca çanta kuruyemişle, kurabiyeyle doldurmuştu. Çocukları evin içinde koşturup dururken Puran bir yandan sofrayla uğraşmış bir yandan Furuğ'a bakmıştı şüpheli nazarlarla. Şiire doğru sürükleniyordu Furuğ ve şiirin coşkun ırmağı Tahran'a doğru çekiyordu onu. Ahvaz'ın semasına sığamayacak kadar gür çıkıyordu artık sesi. Tahran'da adı yankılanıyordu artık ve onun adı yankılandıkça Perviz'in sesi hepten duyulmaz oluyordu. Aşklarını ikiye ayıran bir deli ırmaktı şiir, Furuğ'u Perviz'den alıp götüren.

Beni boşarsan kendimi mahvedecek değilim, kendi gücümle çalışır, ihtiyaçlarımı gideririm. Ama senden ayrılmak istemiyorum. Kinayeli sözlerine tahammül ediyorum. Biliyorum ki şiir ve sanat kimseye getirmediği gibi bana da mutluluk getirmeyecek yine de tüm gücümle istiyorum büyük bir şair olmayı.

Ne beklemişti, yalvarıp yakarmasını mı, yalvarıp yakarsa Perviz kuyunun dibinden çıkabilecek miydi? Değil mi ki Furuğ'a tutularak o kuyuya düşmüştü, kurtuluşu yoktu! Onun gölgesinde yaşamaya gücü yoktu, her geçen gün büyüyen Furuğ'un gölgesinde... Öyleyse tek çaresi ondan ayrılmaktı. Perviz ben ne senin ne toplumun emirlerini yerine getirmek istiyorum! Biliyorum sen benim aksime sakin bir hayattan yanasın ama içten içe sen de benim yaptığımı yapmak, karşı çıkmak istiyorsun, bunu yapamadığın için de rahatsızsın.

Bana da işte en büyük kızgınlığın bu yüzden, senin yapamadığını yapabildiğim için!

Şu gece mavisi üç baykuş en sevdiklerinden. Bir ağaç kovuğunda gibiler, birbirlerinin arkasından başlarını uzatmışlar gibi, gözleri iri iri açılmış, ufak gagaları gecenin karanlığına dalmış. Kendisini baykuşlara benzetirdi Perviz hep. Gündüzden ve kalabalıktan uzakta var olabiliyordu. Geceyi seviyor, hep sevdi. Öyle bir yere gelmek istiyorum ki babam geçmişi hatırladığında kendinden utansın ve beni Ferruhzad ailesinin onuru olarak görsün!

İçine düşüp eridiğimiz bir şey mi zaman? Beynimiz ne çok aynı anda. Bir tek an diye bir şey var mı şu hayatta? Durmaksızın bölünüp çoğalıyor belki de zaman. Ve onun hızına yetişmek için beynimiz de bölünüyor, birden çok ânı kaydetmek için, birden çok anda var olmak için.

Küçükken tahterevalliye binerlerdi, cepleri hep fındık fıstık dolu Hüsrev'le, sonra bir gün annesi seslenince tahterevallinin yerde duran tahta oturağından telaşla kalkıp eve koşmuştu kıvırcık, çilli Hüsrev. Perviz havadan küt diye yere çakılmış, birkaç dakika yere çakılmanın acı şaşkınlığıyla oturduğu yerden kalkamamış, sonra sessizce dosdoğru eve gitmiş, günlerce dışarı çıkmamıştı. Canının yanması umurunda değildi, güveninin sırça kalesi tuzla buz olmuştu.

Bütün hayatı boyunca o yere çakılmanın acısını hatırlamış, hayal kırıklığı öylesine parçalanıp batmıştı ki içine, aklı her yeni arkadaşta, her yeni aşk kıvılcımında tehlike sinyalini yakmış, onu korunaklı tecrübe sınırlarının içinde tutmuştu. İnsanlara duymadığı güveni aklına duymaya başlamış, zaman içinde bu sefer de aklın çelmesiyle yere çakıldığını fark edemez olmuştu. Sanki zaman geçiyor ama o hiç ilerleyemiyordu. İçindeki nehirler dökülecek bir nehir bulamadan gerisin geri doğdukları yere dönüp kuruyordu. Mantık, mantık, mantık yeter artık! diye bağırmıştı Furuğ bir gün, her şeyi akılla çözemezsin!

Büyüyüp kollarını açan hayat ağacının dalları kimseyi kucaklayamıyorken Furuğ'un gelip o dallara salıncak kurmasına rıza

göstermiş, içine çekmiş, kendinin kılmıştı onu. Niye, nasıl, ne zaman bunca güven duymuştu Furuğ'a, bunu bütünüyle hiç anlamadı belki de. Aklının yolundan ilk kez sapmış, güvenmiş ama bu sefer iç kanama geçirecek kadar sert bir düşüş yaşamıştı. Bundan böyle senin karşında susacağım! Her yerde aptal bir karın olduğunu söyleyebilir, beni ciğeri beş para etmez arkadaşlarının yanında aşağılayabilirsin. Ancak şunu bil ki böyle yaparak beni kendinden uzaklaştırıyorsun, bana sırlarımı gelip sana anlatmamı değil senden saklamamı öğretiyorsun!

Ahtapotun yanındaki masmavi kuğuyu Menuçehr caddesindeki ufak antikacı dükkânından almıştı. İlk yayınlanan yazısıyla. Nasıl sevinçliydi Perviz, pardösüsünün etekleri uçuşarak Cafe Naderi'ye koşmuş, yuvarlak cam masanın üstüne elindeki dergiyi koyunca Kambiz heyecanla kalkıp sarılmıştı arkadaşına. Ve artık sen bir sanatçısın! demişti. Sanatçı mı? Perviz buna inanmaya başlamıştı ta ki Furuğ'la evlenene kadar. Furuğ, onun güçlü sütunlarını birer birer alaşağı ediyordu, bunu yapmayı aklından bile geçirmeyerek ama bu sonuçtan kendisi sorumluymuşçasına azap duyarak. Ben kim sanat kim Perviz'im, ben ne vakit böyle bir iddiada bulundum? Ben sanatçı filan değilim. Diyelim ben sanatçıyım, ama şu bir gerçek ki sen benden daha büyük bir sanatçısın!

Perviz'in en büyük tesellisi Furuğ'un Kâmi'yi kendisine bırakması değildi, büyük bir şair olmayı başarmış olmasıydı. Yayınlanan her kitabını koşup alıyor, gazetelerde dergilerde ona dair yazılıp çizilen ne varsa kesip biriktiriyordu. Gazetelerdeki fotoğraflarını da. *Yeniden Doğuş* çıktığında kopan fırtınayı hatırlıyor birden Perviz, günlerce bütün edebiyat dergilerinde bu kitaptan bahsedilmesini. Behruz'dan rica etmişti kitabı alıp gelmesini. O kitabı eline alır almaz nasıl heyecan basmıştı içini... Behruz'un bir an önce gitmesini beklemiş, sonra da kalbi yerinden çıkacak gibi atarken kapağını açmış, önce gözünü yummuş, o mutluluğun her yerine yayılmasını beklemiş sonra bulutlanan gözlerini açmıştı. İlk şiiri okumaya başlamıştı, gözyaşlarını tutamayarak:

o günler geçip gitti
o güzel günler
o dopdolu, esenlik içindeki günler
o pul pul ışıldayan gökyüzü
o kiraz dolu dallar
yemyeşil sarmaşıklarla kaplı, birbirine yaslanmış o evler
oyunbaz uçurtmaların süzüldüğü o çatılar
akasya kokularından başı dönen o sokaklar

Geçip giden hiçbir şey yoktu Perviz'de, her şey içindeydi, orada birikmişti, orada birikmeye devam ediyordu. İçindeydi sesler de nefesler de, eşyalar da, zaman da, yaşanmış günler de yaşanmamışlar da...

6.

Furuğ'un bedenindeki mavi damarlar şimdi daha belirginleşmiş midir diye düşünüyor Perviz. Bileğindeki mavi damarlar geliyor aklına, ne kadar belirgindi, tık tık atışını görürdü nabzının, bazen de hissederdi. On iki yıldır yakından görmedi onu. Şimdi şurada olsaydı, şu koltukta sessizce otursalardı, yalnızca alevlerin sesini işiterek, yan yana atsaydı kalpleri. *Gün, ay, saat, hafta, takvim işi zaman* yani. Neye yarardı bunlar, neyi ölçebilirdi? İşte zihninin bütün hücrelerinde yaşamıyor mu o?

Yine de ölümün parçaladığı bir enkaz değil mi zaman! O enkazdan üstünü başını silkeleyerek kalkamıyor, hiç olmazsa bu kadarını seziyor. İnsan kendine itiraf etmekten de korkar mı, korkuyor, korktu. İçimde şaşırtıcı bir baskı hissediyorum. Her şeyi delmek, mümkün olduğunca batırmak istiyorum. Toprağın derinliklerine ulaşmak istiyorum Perviz!

İçinde büzüşüp duran ben'i kendinden bile saklamak için değil mi bunca geriye çekilme. Şimdi burada yanı başında oturuyor olsa ona bakabilir miydi? Benimle dürüst ve içten konuşursan binlerce kez daha çok seveceğim seni. Gidip gelip Furuğ'un ilk mektubun-

daki bu cümleyi okumuş, her okuduğunda kalbi karnına düşüp sallanmış, başı sersemlemişti, okuya okuya ezber etmişti.

Ya kendisi? Ona yazdığı hangi mektupta içini açmayı başarmıştı! Furuğ'un onca mektubuna karşılık kaç mektup yazmıştı. Onun yazdığının onda biri kadar bile değil. Yazdıkları da beş para etmezdi, kelimeleri duvarın arkasından bakıp kaçmıyor muydu hep? Neydi korktuğu? Bir gün sevilmemek değil miydi? İkna edilmek istemesi bundan değil miydi? Bir türlü ikna olamıyordu sevildiğine. Çektiği acıyı kimse bilmiyordu. Kabalaşıyor, hırçın bir adama dönüyor, sözlerine doyamıyorum diyen Furuğ'u katılığıyla paramparça ediyor, yıkıp geçiyordu.

Kalkıp küçük dolabına gidiyor, elini dolabın altına sokup en dipteki anahtarı alıyor ve kilidi açıyor tekrar. Onun elinin değdiği kâğıtlara dokunmak istiyor. Onun harflerinin kancasına takılıp nefessiz kalmak... İki büyük deste, kırmızı bir iple bağlanmış. Bir kenara koyuyor onları. Dolabın karanlığında Furuğ'a yazdığı ve boşanırken Furuğ'un getirip geri verdiği birkaç mektuba uzanıyor eli. Önce onlarla deşmek istiyor içini. Birini açıyor:

"Ben seni değerli bir kız olarak görüyorum ama doğrusu karşı cinse öyle pek de hoş düşünceler beslediğim söylenemez. Senin bana hakiki bir anlam atfettiğine inanmakta doğrusu zorlanıyorum. Hayat ve kişisel tecrübelerim, bana gösterdi ki sözler aldatıcıdır ve hakikati göstermek yerine gizlerler. Mesela senin bana söylediğin "sevgili" sözcüğüyle benim sana söylediğim "sevgili"nin birbirinden çok farklı olduğuna inanıyorum. Birini hakikate eşdeğer diğerini ise hakikatten uzak buluyorum. Bunlar benim düşüncelerim. Benim düşüncelerimi değiştirebilmek için sen, söylediklerini pratikte de bana ispatlamalısın"

Ah zavallı Perviz, nasıl da ta baştan almışsın ayrılık kokusunu, en baştan anlamışsın onu avcunda sıkarak boğup öldüreceğini. Yirmi sekiz yaşındaki koca Perviz on altısındaki Furuğ'dan ispat bekliyor! Sen aslında iç dünyanda çok güçlüsün ama neden annen karşısında bu kadar iradesizsin, neden ona boyun eğiyorsun anlamıyorum demişti Behruz. Kadınlara da hep şüpheyle yaklaşıyorsun.

Sen sevilmeye layık bir insan değil misin Perviz? Sevilmeye layık mıydı? Kendi iradesini göstermekten yoksunken sevilmeye layık olabilir miydi insan? Anneme boyun eğmek değildi ki istediğim ama ben başkaldırmak nedir bilmiyordum, bana onu öğretmişlerdi, sessizce kabul etmeyi, öğrendiğimi yapıyordum, alıştığımı...

Bir mektup daha açıyor:

Sevgili Furuğ,

Mektubundan anladığım kadarıyla bir eve çıkmak istiyorsun. Bu bence doğru bir karar olmadığı gibi Kâmi'yi de senden uzaklaştıracaktır. Çünkü ben asla Kâmi'nin senin güya kendin için oluşturmak istediğin öylesi bir çevrede bir saat bile kalmasına razı değilim. Umarım benim bu tahminim de temelden yanlıştır ve bedbince bir bakış açısının ürünüdür. Eğer tahminimin yanlış olduğuna inanıyorsan ihtiyacın olan eşya listesini gönder bana ki derhal tedarik edip sana yollayabileyim.

İçten içe nasıl da seziyordu onun gidişini ve hiçbir şey yapamıyordu. Kavga çıkarmaktan, ona bağırıp çağırmaktan başka hiçbir şey... Onu kendine çekmek için attığı her adım dibe doğru çekiyordu Perviz'i. O sakallı entelektüel bozuntusu adamlarla git otur, onlarla gül eğlen. Ne sanıyorsun o adamları, çok mu akıllılar, çok mu yaratıcılar, çok mu hoş sohbetler! Akılları fikirleri seni yatağa atmakta! Şiirlerinle değil, bedeninle ilgileniyorlar yalnızca! Yeter kes artık! Bana aptal bir kadınmışım gibi davranmayı bırak!

Bu mektubu yazdığı günü hatırlıyor. Perviz'in ağzına geleni saydığı, pişmanlıkla dolu, Furuğ'un hıçkırıklarıyla cehennemin kapılarının sonuna kadar açıldığı o akşamdan, Furuğ'un eşyalarını toplayıp Tahran'a gittiği akşamdan iki gün sonra. Sana demiştim oğlum, o kadınla evlenme demiştim. Şimdi bırak, gitmek istiyorsa gitsin! Sakın koşma ardından. Zararın neresinden dönsen kârdır. Bu kadın seni mahvetti, Kâmi'yi de mahvetmesine asla izin vermeyeceğim! Ona bizzat ben engel olacağım!

Bu kadarı yeter, kendi sesini duymaya daha fazla tahammül edemez. Furuğ'a sarılmaya, onun sesiyle dolmaya, başka hiçbir şey

düşünmeden yalnız onu duymaya ihtiyacı var. Kırmızı ipi açıyor ve en üstteki mektubu okumaya başlıyor:

Sevgilim Perviz,

Annen bizim evleneceğimizi duyunca Neyyir Hanım'ın dediğine göre düşüp bayılmış ve sana da beddualar etmiş çünkü sen sekiz yıldır bir kızı seviyormuşsun, onu evlendirmişler. Ama bir süre önce o kız boşanmış, seninle evlenmeyi bekliyormuş. Perviz'im gözyaşlarıma engel olamıyorum. Bunlar inanılır gibi değil! Eğer bunlar doğruysa da ben, senin kalbinde o geçmişteki aşktan bir iz kalmadığını düşünüyorum. Ama Perviz, şayet öyle değilse ve sen onun yanında mutlu olacaksan bir diyeceğim yok. Ama şundan emin ol ki bu unutma, benim hayatıma mal olur çünkü sen, ancak ben ölürsem seni gerçekten unuttuğuma inanırsın. Ben sensiz bir an bile yaşayamam."

Şimdi burada olsaydı o hep affeden, ne olursa olsun seven, delice seven Furuğ şimdi burada olsaydı dizlerine kapanıp ağlasaydı... Bir morgun yalnızlığından onu hemen kurtarmayı istiyor ama bunu bile yapamıyor. Koşsa onu hep delice sevdiği ağaçlardan birinin gölgesinde toprakla buluştursa, o karanlık soğuktan kurtarsa... Seni seviyorum ve seninle yaşamak istiyorum Perviz'im, senden ayrılırsam aşkının anısı ömrümün sonuna kadar bana acı verecek, bunu biliyorum. Mektuplarında benden memnun olduğunu yazıyorsun, elimden geldiğince senin yasaklarına uymaya çalışıyorum. Gitme dediğin yerlere gitmiyor, görme dediğin kişileri görmüyorum. Tahran'da on beş gündür babamın evinden dışarı adımımı atmadım. Ama beni daha fazla kısıtlamaktan artık vazgeçmelisin, özgürlüğe ihtiyacım var!

Zihnimizin dışında işleyen o saat, bedenimizi toprağa doğru eğiyor yalnızca. Ne garip, insan da meyve misali, en olgunluğa ulaştığında toprağa düşüyor, hamken de kekre bir tat bırakıyor ağızda. Belki de o kekre tat var olduğu için olgun meyvenin tadını beğeniyoruz. Zıddıyla anlam kazanıyor her şey. On iki yıldır dokunmadığı bir beden. İnsan, ruha değil de bedene yabancılaşı-

yor sanki. Şimdi yanında olsa dokunabilir miydi ona? Teni nasıl konuşkandı, sözcükleri teninin her zerresinde dile gelirdi. Kolları arasında sımsıkı tutarken dahi yokluğunun acısını duyardı, yok olacağını sezerdi. Bunu, ilk göz göze geldikleri o anda hissettiğini çok sonra anlıyor Perviz.

Perviz'in hiç şimdi diye bölümlenen bir zamanı olmadı. Geçmişin içinde yol alan, gelecekle kucak kucağa bir nehirde aktı durdu, ileri ya da geri kavramı olmadan. Dışarıda ya da içeride olmanın çok farkı yoktu. Zihnindeydi zaman, orada yaşıyordu her şeyi. Şimdi, oraya ekleniyordu hemen. Şimdi denen bir zaman var mıydı ki? Şimdi diyene kadar geçip gitmiyor muydu zaten, hep dönüyordu zamanın tekerlekleri. İşin kötüsü şu ki sen her şeye, aşka bile yirmi sekiz yaşındaki bir erkek gibi bakıyorsun, benden de bir gecede yüz yıllık yolu almamı bekliyorsun. Biri bana çocuksun dediğinde sinirleniyorum ama sen de kabul et ki yirmi sekizinde bir kadın gibi olgun davranamam.

7.

Kapının önüne gelip yalvarmıştı, içerden sesini duymuştu. Hiç değilse aldığı hediyelerin Kâmi'ye verilmesini istemişti. Yüzüne fırlatılmıştı hediyeler, annesinin bin bir hakareti eşliğinde. Susmuştu. Bu haksızlığa niçin göz yummuştu? Bir anneyi oğlundan ayırmak da neyin nesi Perviz, sen ne zaman böyle bir adam oldun? demişti Behruz, çok pişman olacaksın!

Furuğ'la Kâmi'yi niçin ayırmıştı? Bu kadar gaddarlığı aklım almıyor demişti Feridun bir gün onunla karşılaştıklarında. Üstüne yürümüş, yumruğunu sıkmış sonra da keder dolu gözlerle dönüp gitmişti. Kızmamıştı ona, kızmak gelmemişti elinden. Feridun'u severdi. En çok Feridun'u severdi, çünkü o da Furuğ gibiydi, maskesizdi, olduğu gibiydi.

Bir keresinde çok büyük bir kavgadan sonra baba evine dönen Furuğ'u geri getirmek için Tahran'a gittiğinde bahçede Feridun karşılamıştı onu ve koluna girerek incirin altına götürmüş, biraz

konuşalım demişti, uzun uzun halden anlayan bir adam tavrıyla konuşmuştu. Kendisinden yaşça epey küçük bu delikanlıdaki hayatı ve insanı algılama derinliği Perviz'i şaşırtmıştı. Perviz ilk defa o akşam Feridun'un da Furuğ'a benzediğini, bedenine sığmayan bir ruh taşıdığını fark etmişti. Cümlelerinin uzun gölgeleri Perviz'i sürükleyip götürmüştü.

Feridun o serin akşamın sonunda Perviz'in hiç unutamadığı o cümleleri kurmuştu. İyilik ve kötülük diye iki ayrı kavram yok aslında. İkisi aynı şey. Kötülük, aç susuz kıvranan iyilikten başka nedir? İyilik, aç kaldığında karanlığa meyleder, durgun, pis sulara, yarasaların uçtuğu mağaralara. Her şey bir zaman meselesi. Zaman iyiliği kötülüğe, kötülüğü iyiliğe dönüştürüp duruyor. Bak şu pırıl pırıl gökyüzüne, şu yıldızlara. Her şey orada nasıl dönüp duruyor, dönüşüyorsa yeryüzünde de öyle. Âdem, iyiyle kötü arasındaki farkı bilmiyor değildi, böyle bir fark yoktu. En iyisi insanın olumsuz gibi görünen bir durum karşısında gümbürtü koparıp ortalığı velveleye vermesi, kendisini harap etmesi değil, her şeyi olduğu gibi kabullenmesidir.

O gün Feridun'a nasıl bağlanmışsa bugün de öyle kalpten bağlı olduğunu hissediyor Perviz. Bütün o yıkıcı tartışmaların ortasında ikisi için de çırpınan bir oydu. Şimdi kim bilir ne haldedir diyor, Feridun'u düşünüyor. Ona anlatamazdı, ne o gün ne sonraki günlerde. Hayatının kontrolünün artık elinde olmadığını, artık bir hayatının bile olmadığını. Anlatamazdı. Anlatabilseydi Feridun anlardı ama, bir tek o anlardı. Perviz'in yerine annesi konuşuyordu, Perviz'in ne bir şey söylemeye ne karşı çıkmaya takati vardı. Kocasını aldattığını tüm dünyaya ilan eden bir kadının saygı duyulacak bir şeyi kalmamıştır ve o kadın çocuğuna annelik yapmadı, hiçbir zaman! Onun elinden almazsak bu çocuk kim bilir kimlerin elinde ne hallere düşer. Senin kanından bu çocuk, senin adını taşıyor! Bir daha o kadını görmesine izin veremezsin Perviz, asla buna izin veremezsin.

Perviz, Kâmi'yi Furuğ'dan ayıran seslere karşı koyamadığı için bir kötülüğe ortak olmuştu ve bu, Furuğ'dan çok kendisine rahat-

sızlık vermiş, huzurunu elinden almıştı. Perviz, hayatında ilk defa iradesini ortaya koymadığı, olup bitenlere müdahale etmediği için kötünün bir parçası olmuş, bunun ruhunda açtığı yaranın her geçen gün büyümesine şahit olmak zorunda kalmıştı.

Ayrıldıktan sonra da mektup yazmayı sürdürmüştü Furuğ, dostça, insanca mektuplar... Perviz, bu sevginin altında da ezilmişti. Furuğ varlığıyla ezdiği gibi yokluğuyla da ezmeye başlamıştı Perviz'i. Nasıl bu kadar yüce gönüllü olabilirdi? Bunca zulme nasıl sevgiyle, aşkla dolu mektuplar yazarak karşılık verirdi?

Keşke ölüp yeniden dünyaya gelseydim ve dünyanın değişmiş olduğunu, bu kadar zalim olmadığını görseydim, diye yazmıştı Rezai hastanesinden gönderdiği bir mektubunda. Onu görmeye gitmemişti Perviz, gitmeyi istemişti ama annesi sinir krizleri geçiriyor, evin içinde oradan oraya hızlı hızlı yürüyerek sürekli bağırıyordu: Kimsenin yüzüne bakacak yüzümüz kalmadı! Rezil olduk âleme! Perviz, görüyor musun bu kadının seni ne hallere düşürdüğünü! Beni ezip geçmeyecektin!

Perviz kalkıyor yerinden, avluya bakan camlardan birini açıyor, sert bir soğuk doluyor içeriye. Gözlüğünü çıkarıyor, gökyüzüne bakıyor, bembeyaz. *İnanalım soğuk mevsimin başlangıcına!* Canı çay istiyor, kar soğuğundan belki. Mutfağa gidiyor, bakır çaydanlığa su dolduruyor. Çayı çok severdi diye düşünüyor. Onun aldığı bardaklardan ikisi hâlâ duruyor, ağızları altın şeritli, ince belli, karın kısımlarında üç yapraklı pembe bir gül olan bardaklar. Yukarı raftan birini almak için tabureyi getiriyor. Tabureye çıkınca biraz başı döner gibi oluyor, en son ne zaman yemek yemişti hatırlamıyor, dün sabah mı, öğlen mi? Ama canı hiçbir şey yemek istemiyor, kar hızlanıyor dışarıda.

Bardağı sudan geçiriyor, tabureye oturup bir sigara yakıyor. Perviz senin böyle zarif bedenin, sigara içerken daha da güzel geliyor bana biliyor musun? Seni ilk annemlerde bahçede, havuzun kenarındaki o tahta, boyasız sandalyede bacak bacak üstüne atmış, sigara içerken gördüğümde çok etkilenmiştim. Sırtın camlara dönüktü, beni görmüyordun, ama bazen hafif yan döner gibi oluyordun, o

zaman yüzünün ifadesini görür gibi oluyordum. Sinemada bir karedeydim sanki, başını bazen yere indiriyordun, derin bir düşünceye dalmış gibi. O an beni düşünüyor olduğunu hayal ettim, keşke beni düşünse bir gün böyle dedim.

Perviz, Furuğ'un olmadığı bir hayattan sonra Furuğ'un olmadığı bir zihinden korktu hep. Her şey oradaydı, orada yaşamaya alışmıştı. Morfine alışır gibi alışmıştı, her sabah uyanır uyanmaz zihnindeki görüntülerin de uyanmasına, kendisine acı vermesine. Acı vermesine de razıydı yeter ki orada dursunlardı yeter ki zihni, erkenden Perviz'i terk edip gitmeye kalkamasındı.

Çay suyu kaynıyor, kalkıp demliyor Perviz. Bakırın kalayı gitmiş. Kaynayan suyun buharı soğukta yükseliyor yukarı doğru, çayın kokusu yayılıyor etrafa. O gün orada ne düşünüyordun diye sormuştu sonra Furuğ. Hatırlayamamıştı, şimdi de hatırlayamıyor. Camın önündeki ıtırdan bir iki yaprak koparıyor, çaya atıyor, Furuğ'un yaptığı gibi.

Bir kadını etkileyecek neyim var benim? Bu soruyu senin gibi bir sanatçının sormasını çok yadırgadım doğrusu Perviz'im. Sıcak sudan biraz alıp evyedeki bir iki parça bulaşığı yıkıyor. Siz lütfen öyle şeyler yapmayın, ben yıkarım, diyen Mehnaz Hanım'ın sesi kulağında. Birinin kendisine hizmet etmesini istemiyor. Perviz Bey, yine mi yıkadınız diyecek sitem dolu şefkatli sesiyle Mehnaz Hanım. Dikdörtgen masanın başındaki tabureye oturup çayın demlenmesini bekliyor.

Masanın üstünde yeni bir örtü var. Mehnaz Hanım son gittiğinde getirmiş Isfahan'dan, el baskısı. Atların kiminin tek ayağı havada, kiminin iki. Biraz daha dikkatli bakınca örtüde tekrarlanan üç baskı olduğunu fark ediyor. Kahverengi bir ayağı havada at, boynunu hafiften yere eğmiş daha sakin bakışlı siyah bir at, açık kahverengi şaha kalkmış at. Kahverengi atın üstündeki çevgan oyuncusu korkmuş gibi, elindeki çevganla yerdeki topa değmek üzere. Perviz ben artık sağlığı ne için isteyeyim? Güzelliği ne için isteyeyim? Öyle bir noktaya gelmek istiyorum ki ihtiyaç denen şey, anlamını yitirsin benim için, onu parmaklarımın arasında sıkıp parçalayabileyim,

ayağımın altına alıp ezebileyim! Huzurun bir yatak gibi beni beklediği sonsuzluğa ulaşmak sonra da parçalayıcı hiçbir bekleyişin olmadığı o yatakta gözlerimi kapamak istiyorum!

Siyah attaki oyuncu atın sırtında epeyce eğilmiş, handiyse yere paralel, diğerindeki çevgan oyuncusunun ise gözleri heyecanla parlıyor. Atların arasındaki boşluklarda da ufak çimen öbekleri baskıları var, yapraklar var. Bütün bu kompozisyon, dünyanın acı ve mücadele dolu olduğunu gösteriyor sanki. Perviz, oyunculara ve atlara dalıp gidiyor bir süre, çevgan oynayanların arasına karışıyor, zaman tam ortasından yırtılıyor. Sonsuzluk değil zamansızlık asıl istediğim diyor içinden. Zamanın olmadığı bir âlemde tüyden hafif olmak, öylece kalmak.

Atların hareketine fokurdayan suyun sesi karışıyor. Perviz birden irkiliyor, külü uzamış sigaranın ateşi parmağını yakıyor. Küllüğe basıyor içmeyi unuttuğu sigarayı ve bir sigara daha yakıyor. Buğulanmış pencereyi açıyor, sigara dumanı kar soğuğunda gri bir ağıt gibi dağılıyor. Çiçekli bardağa çay koyuyor, ama daha çay bardağa değer değmez bardak boydan boya çatlıyor.

"Günah" şiirini hatırlıyor. Bu şiirin *Roşenfikr* dergisinde yayımlanışının hem kendi hayatı hem de Furuğ için bir milat olduğunu çok sonra anlamıştı. Daha bir yıllık evlilerdi. Feridun Moşiri parmağında bir alyansla karşısına çıkan Furuğ'dan çok etkilenmiş, kendisine uzattığı üç şiir içinden bunu seçmiş çünkü o yaşta bir genç kadının bu kadar cesur davranmasına hayran olmuş diye anlatmıştı Behruz. Öyle ki işittiğime göre Moşiri, yayın kurulundaki itirazları bastırarak ille yayımlayacağız diye tutturmuş bu şiiri. Dergiye Kum'dan tehdit telefonları yağıyormuş. Bir daha Furuğ'dan şiir yayımlamamaları yönünde uyarılar almışlar.

Şiir yayımlanır yayımlanmaz nasıl bir tufan kopmuştu Tahran'da. Herkes Furuğ'dan söz ediyordu. Radyolar, gazeteler, dergiler! Kimdi bir erkeğe hitaben erotik imgelerle dolu bu şiiri yazan kadın, üstelik evli bir kadın!

Harflerin, kelimelerin vahşice azap verdiği, hayatlarını darmaduman ettiği o günleri hatırlarken aynı acıyı yeniden yaşıyor Perviz.

O şiddetli kavgadan sonra ağlayarak, iç çekerek şöyle demişti: Keşke ben de herkes gibi hayatın tiksindiriciliğinde kaybedebilseydim kendimi, keşke ben de yeni bir kıyafet, leziz bir yemek, sıcak bir aile ortamıyla mutlu olabilseydim! Hemen o gece giysilerini alelacele bir bavula doldurup gözleri ağlamaktan şişmiş halde evi terk etmişti. Tüm deliliklerime rağmen seviyorum seni, hep sevdim. Belki de bu sözüme gülüyorsun, seven bir kadının nasıl olup da sevdiğini aldatabileceğini soruyorsundur. Ben, seni en çok sevdiğim anda ayrıldım senden. Ben kendimi affetmedim, günahımı affetmedim. Bırak, hayatım aşktan ve mutluluktan arınsın.

Perviz, o gün bunun basit bir kavga olmadığını anlamış, ama onu durduracak hiçbir şey yapamamıştı. Hayır, bu kadarı erkeklik gururunu ayaklar altına almak demek olurdu. Kendisini aldattığını bir şiirle âleme duyuran bir kadını ne kadar severse sevsin durduramazdı. Dünya sevmek için çok küçük. Nasıl bir karanlık mağarada yaşadığını hiç hissetin mi Perviz? İki altın kanatla sonsuz bir boşluğa uçmak nasıl bir histir tattın mı hiç? Perviz o gün Furuğ'un bencil olduğunu, sanatı için kendisini harcadığını düşünmüş, bunu onun yüzüne haykırmıştı. Furuğ ise aşkının anlaşılmamasından duyduğu hayal kırıklığı içindeydi. Beni bir tek sen anlayabilirdin, sen bunu yapmadıktan sonra kimseden bir şey bekleyemem! demişti ağlayarak.

Perviz anlamıyordu evet, bir türlü anlamıyordu, onun neden azap içinde olduğunu anlamıyordu. Kendisini sevdiğini söyleyen bir kadının neden mutlu olamadığını neden ille şiir diye tutturduğunu anlayamıyordu. Aşkı yerine, şair olup mutsuz olmayı seçmesini anlayamıyordu. Kendisini severken bir başkasının kollarına koşmasını anlamıyordu!

Bir kadın aldatıldığında herkes ona merhametle yaklaşır. Aldatılan bir erkek olduğunda insanlar önce anlayış gösteriyor gibi davranır, onu teselli etmeye girişirler ama ardından acımasızca alay ederler. Sen şimdi, herkes arkandan konuşup seninle alay ederken, bütün âleme yediği haltı duyuran bir kadına tekrar evinin ve gönlünün kapılarını mı açacaksın? Kendi kendini maskara etmek için

senin kadar mücadele eden çok az insan tanıdım Perviz ve çoğu zaman inanamıyorum benim oğlum olduğuna? Senin değil babamın oğluyum çünkü demişti Perviz ilk defa, sana değil ona benziyorum!

8.

Mutfaktan kalkıp içeri, odaya geçiyor, ilk ayrılıklarından sonra Furuğ'un Tahran'dan yazdığı mektubu buluyor. Rezai hastanesinden çıktıktan sonra yazmıştı. Babasının Furuğ'u evden kovduğunu duymuştu Perviz, içi yanmıştı ama yine de ona gidememiş, bir haber gönderip gel diyememişti. Tahran'da bir oda kiraladığını duymuştu sonra. Ortak dostları Behruz'la para göndermişti ona.

Behruz, Lalezar sinemasının önünde karşılaşmıştı onunla. Durumu çok kötü demişti, sigara sigara üstüne içerken. Elleri titriyordu, yüzü çökmüş, sanki beş yaş birden yaşlanmış. Gözleri donuk donuk bakıyordu. Beni tanımamış gibi baktı yüzüme, o kadar dalgın yürüyordu ki defalarca seslendiğim halde duymadı. En sonunda koşarak yanına gidip kolunu tutunca irkildi, döndü. Furuğ tanımadın mı beni dedim, boş boş baktı. Gel seni istediğin yere bırakayım arabam şurada dedim. Yok yürümek istiyorum, dedi ve gitti.

Perviz, Furuğ'dan ayrı geçen azap dolu günlerin ardından aklının sesini susturmayı başarıp gönlünün sesine açmıştı varlığını. O ses, git Furuğ'u geri getir diyordu, git sevdiğin kadını evine geri getir! Kimin ne dediğine aldırış etmeden sonunda o sesin dediğini yapmıştı Perviz ve her şeye rağmen bundan asla pişmanlık duymamıştı. Onu seviyordu, onsuz yapamazdı.

9.

Sadakat nedir? diye diye çok uzun yollar yürümüş, sonunda anlamıştı. Aslolan insanın kendisiydi. İnsanın kendisine sadık olmasından daha kutsal bir sadakat olamazdı. Furuğ, kendisine ihanet etmemişti. Etseydi, edebilmiş olsaydı zaten Furuğ olmazdı. Perviz

onu kendisi olduğu için, bu kadar dirençle kendisi kalmak için mücadele ettiği için sevmemiş miydi? Ama Perviz kendine sadık kalmayı başarabilmiş miydi? Kendi mi? Perviz, Furuğ'dan ayrıldıktan sonra Furuğ'la yürüdüğü yolu yeniden yeniden yürümüş, her defasında Furuğ'u anladığını sanırken aslında üstü yosunlarla, midyelerle kaplı kendi benliğini keşfettiğini görmüştü.

Aşk her şeyden önce kişinin kendisine giden yolun açılmasıydı. Perviz, bunca yıl her şeye geç kaldığı gibi kendine de geç kaldığını fark etmiş, her şeyden çok bunun acısıyla kavrulmuştu. Ama sonra anlamıştı, acı verenin acıyı dindireceğine inanmak safdillikti! Acı, iç dünyamızı kuruyor, derinde bir benlik inşa ediyordu. Yalnızca bize ait, yalnızca kendimizin görebileceği ve yalnızca kendimizin gurur duyabileceği. Acının dinmesini beklemek, birinin gelip onu dindirmesini beklemek, iç dünyamızın inşasını geciktirmekten başka bir işe yaramazdı. Uğultulu bir boşluk sallanıp dururdu içimizde. Acı o boşluğu zamanın boyasına batırarak desenlerle doldurur, doldurur, doldurur... İşte orada, içimizde bir ben vardır artık, kaskatı yalnızlığımızın sırtını dayayıp oturabileceği bir ben.

Kurallara, geleneklere, yasalara, inançlara karşı gelmeyi ne kadar sevdiğimi bilemezsin Perviz! Ama ayaklarımda zincirler var. Bedenim de ruhum da tutsak. Oysa ben ne olursa olsun alışılagelmişin bir adım ötesine geçmem gerektiğini düşünüyorum. Bu baskıcı, kurallarla dolu hayatı sevmiyorum. Ben olaylarla dolu, şaşırtıcı bir hayatı sevdim hep. Bütün dünyayı yalın ayak gezmek istediğimi söylesem belki de gülersin bana. Sokaklarda dans etmek istiyorum, yasaları çiğnemek istiyorum. Belki de benim yaradılışımın günaha meyilli olduğunu düşünüyorsun ama değil. Ben şaşırtıcı işler yapmaktan zevk duyuyorum. Ben bir kadın, bir insan olmak istiyorum. Benim de nefes almaya, haykırmaya hakkım olduğunu göstermek istiyorum. Neye ulaşacağımı bilmiyorum ama şüphesiz gidilecek bir yer var ve tüm benliğim o tarafa doğru akıyor.

III.

Gecenin İç Çekişi

Feridun Ferruhzad

1.

Tavşan kürkünden şapkasını takıyor, paltosunu askıdan alırken atkısı yere düşüyor, eğilip alıyor. Geçen hafta Riviera Cafe'de buluştuktan sonra birlikte almışlardı şal desenli toprak renklerde bu atkıyı. İki rengin arasından birini seçemeyince hadi sen karar ver demiş o da hiç tereddütsüz elini uzatıp bu, demişti. Feridun'un içinde sıcak bir deniz boğazına kadar yükseliyor. Kar ufak ufak atıştırıyor.

Kimseye bir şey söylemeden, sessizce çıkıyor evden, hep yaptığı gibi. Acının içine kör bıçak saplayıp döndüren hıçkırık korosu iş başında:

Cenazesi nereden kalkacakmış?
Hangi mezarlığa gömülecekmiş?
Ne derdi varmış garibin?
Kendisi mi kullanıyormuş arabayı?
Keşke şoför kullansaymış.
Kreş aracına çarpmamak için mi refüje kırmış direksiyonu?
Hangi hastanede şimdi?
Hemen ölmemiş demek vah vah vah!
Ecelden kaçılmıyor ne yaparsın!
Çok da gençti yavrucak?
Kaç yaşındaydı?
Evladından ayrı kaldı yazık ömrü boyunca.
Orası da öyle kaza yapılacak yer değildir ama?

Allah taksiratını affetsin.

Allah sabır versin.

Ruhsal sorunları varmış diyorlar.

Çok acı çekti yaşarken.

Annesinin akşamüstünden beri dinmeyen hıçkırıkları üst kattan geliyor.

Karanlık sokaklar boyunca yürüyor, karda yere bastıkça çıkan seslerden başka bir şey duymuyor. Bu soğuk, içindeki korlara iyi geliyor. Yürüyor. Küçükken yaptığı gibi hep yaptığı gibi evden kaçıyor. Feri, düşündüğümden erken ölmekten, işlerin yarım kalmasından korkuyorum. Pehlevi parkına doğru yürüyor, Furuğ'u son gördüğü yere. Buraya gelme Feri, burada birkaç kişi dışında herkes koca bir hiç. Hiç olanlar var olmak için başkalarının hayatını mahvederler; çünkü kendileri olamıyorlar, yalnızca konuşuyorlar.

Münih'i bırakıp Tahran'a gelmek korkaklık mıydı? Artık nereye giderse gitsin aidiyet duygusu hissedemiyor. Furuğ'a son anlattığı rüyayı anımsıyor birden: Sarı bir otobüsteler, Furuğ da var otobüste, Münih'teler. Derken otobüsün arkasındaki uzun boylu iki erkeğe bakıyor, boyları o kadar uzun ki otobüsün tavanına değmemek için başlarını eğerek durmak zorunda kalmışlar. Bu iki adamın Farsça konuştuklarını fark ediyor. Kendisi de yanı başındakilere dönüp Farsça bir şeyler söylüyor. Onlar da Almanca, ne diyor yahu bu, diye anlamayarak homurdanıyorlar. Sonra otobüs o kadar kalabalık ki kadının biri inebilsin diye, ona yol vermek üzere, orta kapıdan önce kendisi iniyor; ancak şoför, onun geri bineceğini anlamadan gaza basıp gidiyor. Tam o anda kırmızı ışık yanıyor, gidip ön kapıyı yumrukluyor açsın diye, ama şoför hiç oralı olmuyor.

Furuğ'la birbirlerine zaman zaman anlatıyorlardı rüyalarını ve çözümlemeye çalışıyorlardı. Bu rüyayı da çözümlemişti: Sarı aslında sendeki gerginliği ve sıkışmışlığı gösteriyor, otobüste sıkışık durumda olman mekânsal olarak bir sıkışıklık göstergesi sanki. Ne Almanya'da ne burada olabiliyorsun. İnsanlar aralarına almıyorlar seni, hep yabancı gibi kalıyorsun, yani sen öyle hissediyorsun. Allah

Allah ne garip demişti Feridun, halbuki çok da iyiyim burada. İyi olmadığını anlamıştı, onda garip bir sezgi gücü vardı. Sanki sözler ve bakışlar onun içindeki aynaya çarpıp maskelerinden arınıyor, çıplak gerçeklikleriyle çıkıveriyorlardı ortaya. Bu, önce gizleyip sonra aşikâr etme de Feridun'un hep yaptığı şeydi. Furuğ bunu da bilirdi, o yüzden üstelemezdi.

2.

Pehlevi caddesi boyunca yürüyor. Meydandaki saat kulesinin saati 9.43'ü gösteriyor. Arabaların ıslak asfaltta dağılan farları gözünü alıyor. Feridun onun bu huyunu, insanı anlayan, söylenenden fazlasına ulaşmak için uğraşmayan halini çok severdi. Onun yanında kendini kimsenin yanında olamadığı kadar özüne yakın hissederdi. Sen de benim gibi sulu gözsün Feri. Öyleydi. Kar yağarken ağlamış mıydı daha önce, hatırlayamıyor.

Yerle gök arasında bir kat daha yalnızdı şimdi. Sen niye hep böylesin Feri, kahkahaların beni kandıramaz. Gözlerindeki aydınlığın bittiği yeri görüyorum ben. Söylemediğin sözler orada birikiyor, kaçırdığın bakışlar orada birikiyor. Onlar orada biriktikçe tedirginliğin artıyor. Nedir seni rahatsız eden Feri? Neden bunu ona söyleyememişti. Söylemeyi çok istediği halde, neden? Bu kadar kabullenici olma Feri demişti Furuğ, neden onun her dediğini yapmak zorunda hissediyorsun kendini? Senin bir düşüncen, bir duygun yok mu? Neden kendi isteklerine saygı duymuyorsun? Bunu yapmayı o kadar istiyordu ki ama olmuyordu. İçinde ter ter tepinip duran o isyan, bir anda üstüne su dökülmüş bir kedi gibi kaçıp gidiyor, sinik bir Feridun'la baş başa bırakıyordu onu.

Anya ile pek mutlu görünmüyorsunuz demişti Almanya'ya geldiğinde. Koluna girmişti, beraber uzun bir yürüyüş yapmışlardı. Biraz da şarap içmişlerdi öncesinde. O gün kafasına koymuştu Feridun, anlatacaktı. Birine bunu anlatması gerekiyordu, yoksa içinde her geçen gün kaynayıp patlayan o bataklığa iyice gömülecek, istese de çıkamayacaktı oradan. Feri, senin bu içten gülüşün, bu eşsiz

mizah gücün yok mu! Gülmek, senden çok kime yakışabilir Feri ve beni senden başka kim kahkahalara boğabilir?

Ormanın içlerine doğru yürümüşlerdi ve Feridun tam ağzını açıp kırık dökük cümlelerle de olsa konuşmayı göze almışken Furuğ durmuş, hayretle dönüp Feridun'a bakmış ve Sirus ne olmuş öyle deyivermişti. Fahişelere dönmüş! Kendisi de bunun farkında. Dün gece bana, halinden pek memnun olduğunu ve şüpheli cinsiyetinden dolayı gurur duyduğunu söylemeye çabaladı durdu. Ama Feri, durumu çok acınası bence. Sonra bir banka oturup sigara yakmıştı. Feridun donup kalmıştı. Demek Furuğ, Sirus hakkında bunları düşünüyordu. İyi ki söylemedim demişti o an. Garip bir hayal kırıklığı ve keder dolmuştu içine.

Feridun susup dinlemiş, Furuğ hayret ve acıyla anlatmayı sürdürmüştü. Sirus, o insanlardan kî sanırım günün birinde, büyük bir soğukkanlılıkla kendisini öldürmek zorunda kalacak! İyi bir arkadaş ve sohbeti de iyi ama dün insanların önünde onun o hallerinden doğrusu utandım. Sanki bütün erkekleri ayartmak, geceyi önüne gelenle geçirmek istiyor. Bu çok kötü. İnanır mısın dün keşke oraya gitmeseydim, onu görmeseydim diye düşündüm, o kadar üzüldüm. Dünya ne garip Feri, sanki insanlar kendilerini dibe batırmak, alçaltmak için fırsat kolluyormuş gibi geliyor bana çoğu kez. Sanki insan, kendini rezil etmekten bir fayda umuyor!

Pehlevi parkına geliyor, in cin top oynuyor, kar ufaktan tutmaya başlamış. Hoşça Kal Tahran filminin afişi yan yana yapıştırılmış duvarlara,

BEHRUZ VUSUGI, SAMUEL HAÇIKYAN,
MOULEN ROUGE SINEMASINDA.

Bankın üstündeki karları eliyle silip oturuyor, hava soğuk. Gökyüzü yıldız dolu, ışıl ışıl. Oturup bir sigara yakıyor. Gökyüzüne kaldırıyor başını. Kar yağıyor, ama soğuğu hissedemiyor.

O güzel kar yağışını hatırlıyor. Ne kadar eğlenmiş ne çok gülmüşlerdi Münih'te, Leopold caddesinde. Kar topu oynayarak,

Furuğ, Goli, Mesut ve Furuğ. Feridun Almanya'ya gittikten sonra ilk o zaman içinin ısındığını hissetmişti. Sahici bir neşe içinde, o İranlı kadının işlettiği şık restorana gitmişlerdi. Furuğ'un o gece yaptığını hatırlıyor, gülümsüyor. Şairliğiyle dalga geçmeye, üniversite okumadığı için onu küçümsemeye kalkmıştı kadın. Şiir yazabildiğinize göre üniversitede edebiyat okudunuz öyleyse? Hayır, üniversiteye gitmedim ama şiir yazabiliyorum. Sadece o da değil, başka şeyler de yapabiliyorum demiş, önündeki makarnayı avuçlayıp yemeğe başlamıştı. Bakın, aşçılık okumadım ama makarnayı böyle yiyebiliyorum demişti. Kadın öyle dehşete kapılmıştı ki Feridun, kahkahalara boğulmuştu.

Dönüşte hepsi çakırkeyif, yollarda sallana sallana yürürken Furuğ, kadınla arasında geçenleri tekrar tekrar anlatmış, hepsi sokakları çınlatarak dakikalarca gülmüşlerdi. En çok da Furuğ'un kadını taklit etmesine. Üniversitede edebiyat okudunuz öyleyse? Sorusundaki imayı öyle güzel bir abartıyla taklit ediyordu ki... Günlerce o cümleyi değişik biçimlerde söyleyip güldüler birbirlerine. Üniversitede edebiyat okudunuz öyleyse? Furuğ haklıydı, etraftaki insanların çoğu hiçti, başkalarının hayatını mahvetmeye adamışlardı kendilerini, ancak öyle var olabiliyorlardı. Onun bu, herkesi bir anda kavrayıverme gücüne hayrandı Feridun, yalnızca ona değil, herkesin ağzının payını vermedeki ustalığına da, cesaretine de. Onun yaptığının onda birini yapabilse şimdikinden çok daha iyi bir hayatı olacağından emindi.

3.

İstediği şey konfor da değildi, hiç değildi. Dürüstçe yaşamak istiyordu ama bunu yapacak gücü bulamıyordu kendisinde. Almanya'dan dönmekte ısrar etmesi, sırf köklerine bağlılık mıydı? *Emiriye* mahallesindeki çocuk dilenciler miydi? Aşura'daki içini ürperten davul sesleri miydi? Nevruz'da caddelerde oradan oraya mutluluk içinde telaşla akan kalabalık mıydı? Belki onların da payı vardı, ama asıl nedenin ne olduğunu yalnız kendisi biliyordu. İkiye bölünmüş

bir benlik vardı içinde. Bütün bunları o mu yaşıyordu, yoksa diğer benliği mi bilmiyordu. Ne zamandan beri içinde iki ses olduğunu bilmiyordu. Bu iki ben arasındaki mesafe hep değişiyordu.

Neden içinde ikiye ayrılan benliği tekliğe, onun huzuruna ulaşamıyordu bir türlü? Bazen, çok nadir de olsa iki ben birlikte uyanıyordu içinde. Perdeleri birlikte açıyor, serçeleri aynı anda duyuyor hatta çok tuhaf ama aynı anda aynı şarkıya başlıyordu. İşte o zaman iyi oluyordu, iki değil bir oluyordu. O zaman saatin tik taklarını, akrepleri, çiyanları, çürümenin soğuk tenini unutuyordu. Ama uzun sürmüyordu bu, hiçbir uyumun uzun sürmediği gibi.

Feri canım bakıyorsun biri hep kötülük yapıp durduğu halde iyilik görüyor, yeryüzü ona kul köle olup baş eğiyor. Bütün bu kötülükleri yapanın, talihi de yaver gidiyor daima. Gelgelelim iyilik yapmaktan geri durmayanlara bakıyorsun felaketten başka bir şey gelmiyor başlarına. Bu dünyaya gönül bağlama cancağızım, gelip geçici bu dünyaya inanma, kanma. Adalet yok, bir düzen yok yeryüzünde. Bu hep böyleydi, böyle olmaya da devam edecek. O yüzden ha sevinmişsin ha üzülmüşsün hepsi bir!

Bütün gece gökyüzünde uyumak istiyordu o bazen, bazen de gecenin bir yarısı Hazar'ın dalgalı denizinde, hem de buz gibi bir kış günü, yüzmek, yüzmek, sabaha kadar yüzmek istiyordu. İtiraz eden ikinci beni de sürüklemeye çalışıyordu peşinden, kabul etmeyince büsbütün uzaklaşıyordu içindeki benlikler birbirinden. Hep şimdi'den yanaydı biri, rahattan yanaydı öteki. Göz altlarındaki morlukları istemiyordu, tek istediği dengeydi. Öbürününse denge denilen şeyle hiçbir ilgisi yoktu, ona göre böyle bir sözcük hiç icat edilmemişti. Aralarındaki mesafe bazen erişilmez oluyordu işte böyle. Mesafe arttıkça umutsuz oluyordu, korkuyordu.

İçindeki huzursuzluğun kaynağına dönüyordu hep, dönerse belki cesaret bulur da kim olduğunu anlatabilir sanıyordu. Düğün fotoğrafına baktıktan sonra Furuğ, Feridun gören de zorla evlendirmişler sanacak, nasıl da eğreti duruyorsun gelinin yanında, deyince bir an göz göze gelmişlerdi. Feridun Furuğ'un gözlerinin içine bakmayı sürdürmüş ona söylemek istemiş ama yapamamıştı.

Aslında eline başka fırsatlar da geçmişti, ondan önce de sonra da. Her kaçırdığı fırsat kendisi olmaya çıkan merdivenden bir basamak aşağı indiriyordu sanki Feridun'u.

Belki de mesele nasıl söyleyeceğini bilememesiydi. Yoksa Furuğ'un kalkıp kendisini yargılamayacağını biliyordu. Aynanın karşısına geçip gerçeği, yüksek sesle önce kendisine itiraf etmek istemişti. Bir iki kere denemişti bunu. Olmamıştı, olmuyordu. Neden korkuyordu, bunca korkulu olan neydi? Hayır, o Furuğ gibi değildi işte! Sürekli uğuldayan bir kelimeler ordusuyla baş edebilir miydi? Her köşe başında karşısına çıkacak demek öyle ha, ünlemine takılmadan geçebilir miydi? Anlıyormuş gibi görünen her bakıştaki gizli alayı görmezden gelebilir miydi? Herkesi ve her şeyi bir kenara bıraksa da görmezden gelse de babasını nasıl görmezden gelecekti, onunla nasıl yüzleşecekti? Hayır, bunu asla yapamazdı. Oysaki babasının karşısına geçip biliyorsunuz babacığım ruhun bir cinsiyeti yoktur. Ruhumuz bir kadını sevebileceği gibi bir... Hayır hayır, hayır! Bunu söylemeyi hayal bile edemiyordu.

4.

Çakmağınız var mı? Omzuna dokunuyor bir el. Çakmağınız var mı? Furuğ'a baktığı gibi birkaç saniye öylece bakıyor adama, sonra cebinden çakmağını çıkarıp yakıyor sigarayı. Gecenin aydınlığında çakan alevde görüyor onu. Genç, 18-19 yaşlarında. Teşekkür edip uzaklaşıyor. Bir ayağında hafif bir aksama var, boylu poslu da yazık diye düşünüyor Feridun. Hangisi daha zor, görünen bir kusur mu, yoksa kimsenin fark etmediği yalnızca senin iç dünyanın ritmini hep bozup duran bir kusur mu? Keşke oturuverseydi yanına, ona dökseydi içindekileri, hiç tanımadığı birine. Sesine kulak verecek bir ses yok artık yeryüzünde.

Annesinin sesi yankılanıyor içinde birden. Küçükken çok güzel bir çocuktun Feridun sen. Bir sabah seni yıkıyordum bahçede. Güzel bir yaz sabahıydı. Sen gülümsüyordun neşeliydin, güneş ışınları suya vuruyor, oradan yüzüne yansıyordu. Pırıl pırıl bir hava vardı.

Yıkadıktan sonra bir havluya sardım seni, çimenlerin üstüne oturttum, iki yaşında filan olmalısın. Leğendeki suyu boşaltmaya gittim, geri geldim ki sen yerden bir karış yükselmiş, havada duruyorsun. İnan bana İmam Zaman'a and olsun ki yerden yükselmiştin! Dualar okudum içimden, korkudan dilim tutuldu. Seni kucakladığım gibi anneannene götürdüm, nefes nefese anlattım ona. Rahmetli anneannen gülümsedi, telaş etmene lüzum yok dedi, melekler şakalaşmışlar Feridun'la.

Önce ben öleceğim ailemizde, bunu biliyorum Feri ve sonra sıra sende. Öyle miydi gerçekten? Sıra Feridun'a mı gelmişti? Peki nasıl olacaktı ölümü? Nasıl olacağını biliyordu, bunu bile biliyordu. Artık bunu itiraf etme zamanı gelmişti, çok acı şekilde öleceğini seziyordu uzun süredir. Furuğ bunu söylemeden çok önce. Kâbuslarında olduğu gibi. Kapı açılıyor, garip giysiler içinde yaşlı bir kadın içeri giriyor. Yatağına yanaşıyor, ayaklarının üzerine oturuyor, elini sıkarak onu uyandırıyordu. Sonra camları gösteriyor, Feridun'a bak diyordu. Camlarda kendini görüyordu Feridun, bıçak darbeleriyle delik deşik olan bedenini, Beyaz gömleğinin kanlar içinde kaldığını. Kötü rüyalarını kimseye anlatmaman lazım demişti o su falı bakan kadın. Puran bulmuştu onu. Kayınvalidesinin mahallesinde eski bir kulübede yalnız yaşayan bir kadın. Suya bakmış susmuş, Feridun'un eline bakmış susmuş, kâbuslarını kimseye anlatma demişti sonra da. Bir muska yazıp vermiş, çiğ yeşil gözlerini kaçırıp durmuştu Feridun'un gözlerinden. Geceleri de çıkarma boynundan bunu demişti muskayı işaret ederek. Yalnız yıkanırken, yalnız o zaman.

5.

Bir sigara daha yakıyor. Babasıyla sokakta karşılaşmıştı dudaklarının arasında bir sigarayla, daha 14 yaşında. Okkalı bir tokat yemişti evde, diğerleri de kendisi yüzünden yarım saat nutuk dinleyip patlayıp saçılan kelimelere tahammül göstermek zorunda kalmışlardı. On beş gün her okul dönüşü, önüne yığılan gazetelerden kese

kâğıdı yapma cezası almış, haftalığı bir aylığına kesilmişti. Sana inanamıyorum, neden karşı çıkmıyorsun ona? Ben erkek olsam, geçer karşısına bir paket sigarayı birbiriyle yakarak içerdim!

Babasına direnç gösteren tek kişi Furuğ'du. Askeri okul düzeninin tek kuralsız cümlesi oydu. Uymak zorunda kaldığım her kural, ruhumdan bir parça koparıyor gibi acı çekiyorum demişti. Bu evden kurtulacağım Feri, göreceksin bunu yapacağım! Yaptı. Sonsuza dek kurtuldu işte!

Çok acılar çekti, kafesin içinde kendini oradan oraya vuran bir serçeydi, evdeki kafesten baygın halde çıkıp bu sefer de Perviz'in kafesine tıkılmıştı. Sonra da işte bu riyakarlığın kafesinde çırpınıp durmuştu. Aşk bile kurtaramıyor insanı içindeki uğultudan. Feri, dün, burada, Münih'te, bir adam kendini astı. Almanya-İsveç futbol maçı yayını sırasında adamın televizyonu bozulmuş, maçın devamını izleyemeyince öfkeden, önce televizyonu kırmış sonra da kendini asmış. Bu haber bir hayli garibime gitti. Hayat, böyle küçük ilgilere bağlı ve bu ilgiler, küçük olmalarına rağmen hayatî öneme sahipler!

Puran'ın öfkeli yüzü beliriyor birden zihninde: Bütün suçu babama yükleyip duruyorsunuz, en çok da siz ikiniz! Peki ya annem? O bir melek miydi? Hepimizi aynı renkte, aynı biçimde gören annemiz, hepimizi tornadan çıkmışçasına bir kalıba sokmaya çalışan annemiz bir melek mi? Yemek yerken konuşacak olsak ağzımıza vuran, sokaktan geldiğimizde elimizi yıkamayı unutsak saçımızdan çeke çeke banyoya sokup kaynar suların altında bütün vücudumuz kıpkırmızı olana kadar keseleyen, onun istediği bir şeyi yapmadığımızda öfkeden ejderhaya dönen, çığlıklar atıp bağıran, hepimize beddualar yağdıran annemiz bir melek mi?

Furuğ'un Nevruz'da annesinin diktiği elbiseyi giymek istemediği için nasıl dayak yediğini hatırlıyor Feridun, yüzüne inen tokatları ve Furuğ'un giymeyeceğim çığlıklarını duyuyor. Annesi, zorla, etlerini çimdikleyip morartarak giydiriyor elbiseyi. Furuğ üstüne geçirilen elbiseyi, o yaştaki bir çocuktan asla beklenemeyecek bir güçle, çeke çeke söküp parçalıyor ve sonra koşup sokağa atıyor kendisini.

Feridun hatırlıyor, o ânı, Furuğ'un gözyaşlarını, kıpkırmızı olmuş yüzünü, kıvılcımlar saçan gözlerini.

Rezai hastanesi Ruh ve Sinir hastalıkları kliniğinde yatarken onu görmeye gitmişti. Kafese çarpa çarpa sersemlemiş bir kuş nasıl görünürse öyle görünüyordu Furuğ. Feridun daha önce onu hiç böyle görmemişti. Ona baktığında kendisindeki boşluğun bir benzerini görmüş, irkilmişti. Feridun o boşluğun etrafına naylon kahkahalarıyla bir korkuluk örmüştü ama gidip gelip o boşluğa bakıyor, içi ürperiyordu. Furuğ içindeki boşluğun etrafına şiiriyle bir korkuluk çekmişti. Ara sıra o boşluğa düşüyor, ama şiire tutunarak çıkıyordu yukarı. Furuğ'la arasındaki fark buydu, onun atlama cesareti vardı, atlama cesareti ve sonra oradan çıkma gücü.

Ya kendisi? Niye bunca kalabalıktı etrafı, bir yığın soytarı! Niçin istiyordu bu şaşaalı hayatı, bu gürültüyü? Sahnelerin adamı Feridun! Şairlik susturmuyordu içindeki sevilme açlığını. Kalabalıklara ihtiyacı vardı, hayranlıkla bakan gözlere, övgü dolu manşetlere! İçinden bir ses ancak etrafındakilere benzerse sevileceğini söylüyordu hep. Kimse kimseyi olduğu gibi sevmiyordu. Yüksek perdeden kahkahalar attığında, neşe saçtığında herkes dört dönüyordu etrafında.

Bütün bunları yapmayıp kendisi olmaya kalksa yapayalnız kalacağını hissediyordu. Feri'ciğim hayatta hiçbir şey önemli değil, çünkü hiçbir şey gerçek ve kalıcı değil. Tek kalıcı olan, iştir. Şair olmak istiyorsan kendini şiire ada. Çok basit mutluluklara razı olanları bırak. Etrafına bir duvar ör ve orada kendini yeniden inşa et, yeni bir benlikle şiirini yarat! Yapamıyordu. O duvarı örecek gücü bulamıyordu, istemiyordu da. Duvarın öte tarafının nefesine, sesine ihtiyacı vardı. Etrafı öylesine dolu olmalıydı ki kendi sesini duymamalıydı.

Anya'ya haber vermeliydi. Furuğ'u son yolculuğuna uğurlamak isterdi elbet. Ama istemiyordu gelmesini, İran'a gelmesinin bir nedeni de ondan kaçmak değil miydi? Önce ben öleceğim sonra sıra sende. Sıra şimdi kendisinde miydi sahiden?

IV.

Karanlığı Geçelim

Albay Muhammed Ferruhzad

1.

Saat sabah yediyi vuruyor. Albayım, gazeteler masanın üstünde diyor emir eri. *Ittılaat* gazetesinin büyük manşeti kapkara puntolarla bağırıyor:

ÜNLÜ ŞAİR FURUĞ FERRUHZAD ÖLDÜRÜLDÜ.

Gazeteyi alıp okuyor devamını:

> Furuğ Ferruhzad'ın jipi Derrus'taki Lokmane Dövle caddesinde karşıdan gelen Şehriyare Golhek ilkokulunun servisiyle (19 T 1428) çarpışmamak için yoldan çıkmış ve otomobilden fırlamıştır. Önce Golhek Hidayet hastanesine sonra Tecriş Rıza Pehlevi hastanesine götürülen Ferruhzad, böbreklerine ve başına aldığı darbeler neticesinde hayatını kaybetmiştir.

Gazeteyi masaya bırakıp kalkıyor. Gazeteciler evin önünde toplanmaya başlar yine. Onları uzaklaştırmanın bir yolunu bulmalı. Emir erinden Puran'ı çağırmasını istiyor.

Puran geliyor. Siyavuş çocuklarla evde, ben birkaç gün burada kalacağım, sen merak etme, diyor. Albayın gözkapakları şişmiş. Annenle biraz konuşmaya çalış diyor, sakın ola gazetecilere tek kelime etmesin. Aile itibarımızı...

Albay sözünün gerisini getiremiyor. Camın önündeki deri koltu-

ğa oturuyor. Üstündeki hırkanın düğmesiyle oynuyor. Puran gelip babasının yanına oturuyor, elini avcuna alıyor. Emir ve Glorya'nın uçakları inmiş. Feridun, havaalanına onları almaya gitti, birazdan gelirler. Sen hastaneye gelecek misin naaşı almaya? diye soruyor. Gözlerinin içine bakıyor ve bence gelme, diyor. Biz gideriz. Sen annemle kal, evde.

Albay gözlerini yere indiriyor. En iyisi bu, baba diyor Puran. Hem sen gelirsen annem durmaz, ille ben de geleceğim diye tutturur. Albay peki, diyor. Puran babasının elini sıkıyor. Albay bu alışık olmadığı yakınlaşmayı yadırgıyor, ama yadırgadığını da belli etmemesi gerektiğini düşünüyor, Puran'ın ellerine bakıyor, annesininki gibi ne de büyük elleri diyor içinden. Parmakları etli, tırnakları da iri. Furuğ'un elleri güzeldi, zarif uzun parmakları mevzundu, tırnakları ufak ve dardı. Bir kadının her şeyden önce elleri güzel olmalı. İç sesinin hemen böyle kolaylıkla Furuğ'u geçmiş zamana eklemesine şaşırıyor. İnsan ne kolay kabulleniyor demek fark etmeden. Furuğ'un elleri de geçmişte kaldı, önce hafızamızın toprağını atıyoruz demek ölülerin üstüne. Gözleri doluyor Albay'ın. Hüseyin nerede diyor birden. Siyavuş onu dün akşam götürdü ya baba, bizim çocuklarla beraber. Burada kalmasın dedik. İyi yapmış diyor Albay.

Albay'ın, bütün yüz hatları aşağı doğru sarkmış, on yıl yaşlanmış gibi. Puran onu ilk defa sakal tıraşı olmadan görüyor, bir gecede sakalları ne kadar da uzamış. Bir an duruyor, bir şey söylemek istiyor ama vazgeçiyor. Odadan çıkıp gidecekken Albay masanın üstündeki gazeteleri göstererek bir de başımıza bu hikâye çıktı diyor. Puran kaşlarını çatıyor, *Ittılaat* gazetesindeki haberi okuyor. Öldürüldü mü?! Bu da nereden çıktı?

Sana takip edildiğine dair bir şey söylemiş miydi? Bu da benden sakladığınız şeylerden biri miydi yoksa? Puran, gözü gazetede hayır hiç böyle bir şey söylemedi, kimseden de duymadım, bunu nereden çıkarıp yazmışlar anlamadım diyor. Bu haberin yayılması iyi olmaz diyor Albay, yok efendim SAVAK aracı takip ediyormuş da ondan kaçmak isterken kaza yapmış. Onca dedikoduya bir de

bunun eklenmesi... Siyavuş'a söyle gazeteyi arayıp derhal bu haberin sorumlusu kimse bulsunlar. Bu zırvaya bir son versinler. Puran yutkunuyor, tamam siz endişelenmeyin diyor. Odadan çıkıyor.

2.

Albay yerinden kalkıp karla kaplı bahçeye bakıyor. Gözlerimize bakıp yüzümüze gülseniz size itaat etmeyeceğimizden korkuyordunuz. Biz sizinle gülmek nedir bilmedik hiç, neşe içinde oturup yemek yediğimiz bir sofra hatırlamıyorum. Mutlaka bir şeye kızar, kaşlarımızın çatılmasına, suratımızın asılmasına neden olurdunuz. Kimsenin bir diğeriyle iletişim kuramadığı, ıssızlık içinde çürüyen bir gereklilikler evinde büyüdük sayenizde.

Onunla böyle ayrılmamalıydık diye düşünüyor, alnı kırışıyor. Sen iyi bir babaydın onlar kıymetini anlamadılar diyen Mehlika Hanım'ı düşünüyor. Şimdi bir tek onun yanında olmak isterdi, onun dizlerine başını koymak, onun ellerinin yumuşaklığıyla huzur bulmak. Yalnızca nasihat ediyordunuz bize, bizim onları anlayıp anlamadığımızla ilgilenmiyordunuz bile. Yapılması gerekenleri yapıyordunuz, görevinizi! Babalık da yalnızca bir görevdi size göre, ordudaki görevinizi nasıl yapıyorsanız babalık görevinizi de öyle yapıyordunuz. Duygu geçirmeyen bir ciddiyetle, bütün pencereleri gülümsemeye kapalı bir kararlılıkla. Görevlerinizi yaptıktan sonra da evimizden çıkıp gidebilir, gönlünüz nasıl istiyorsa öyle eğlenebilir, nerede isterseniz orada kalabilirdiniz.

Hep hırçındı, hep hırçın, hep isyankâr! Mahkeme, Kâmyar'ın velayetini Perviz'e verdiğinde O çocuğun yeri, senin yanın demişti Albay. Ne gerekiyorsa yap, velayeti al! O aile sana bundan sonra çocuğunun yüzünü göstermeyecek. Bak bu sözlerimi yabana atma, yarın öbür gün babam demişti diyeceksin ama iş işten geçmiş olacak. Kâmi'yi de ondan alırsam Perviz yaşayamaz demişti Furuğ. Ona bunu yapamam. Albay'ın bütün ısrarlarına rağmen Kâmyar'ı ondan almaya yanaşmamıştı Furuğ. Mehlika Hanım haklıydı, ısrar etmeyin Muhammed Bey demişti, Furuğ bir çocuğa bakacak yapıda

bir kadın değil, sinirleri çok zayıf. O başka sevdalar peşinde. Yanlış anlamayın ama Kâmyar babasının yanında inanın daha huzurlu olur.

Bana öyle gelirdi ki siz nasıl olduğunuzdan çok nasıl göründüğünüzle ilgiliydiniz babacığım. O mağrur yüzünüzde hep gizli bir azap sezerdim, başkalarının gözünde bir türlü istediği kişi olamamış bir adamın azabı... ve belki de en çok bunun için üzülürdüm size.

İki yıl önce Furuğ bir gece yarısı hastaneye kaldırıldığında bilmediğiniz çok şey var babacığım demişti Puran. Annemin bilmesini istemiyorum şimdilik ama sanırım sizin bilmeniz gerek. Bir kutu uyku ilacını alarak intihar etmiş, evinde çalışan kadın, Zehra Hanım fark etmiş de alelacele hastaneye kaldırmışlar. Albay neden intihar ettiğini sormamış, kaşlarını çatıp susmayı tercih etmişti. Sonra o günün akşamı Mehlika Hanım'a Furuğ'un intiharından söz etmiş, o da evini barkını dağıttı gitti, çocuğunu göremiyor, e sevdiği adamın ailesi de eziyet ediyor ona demiş; Albay ne eziyeti deyince önce söylemek istememiş sonra da canım işte orada burada konuşulanlar, İbrahim'in kızı Furuğ'u her gördüğü yerde aşağılıyormuş. Dediklerine göre İbrahim'in eşi Fahri Hanım bu ilişkiyi olduğu gibi kabul etmiş ama kızı çok hırçın ve hatta edepsizce davranıyormuş. Tabii gerçeğin ne olduğunu kim bilebilir? demişti. Albay daha başka bir şey sormayı gururuna yedirememişti.

Kapı açılıyor, hizmetçi bir bardak çay getirip bırakıyor masaya. Turan nasıl diye soruyor Albay. Puran Hanım ilaç verdi biraz önce, deyip sessizce çıkıyor.

Albay bir yudum çay alıyor. Ağzına bir pulâki atıyor tam o esnada telefon çalıyor. Albay şekeri çıkarıyor ağzından, ortasında Şah Muhammed Rıza'nın resmi olan çay tabağına koyuyor. Ahizenin diğer ucundaki ses, Niyâverân sarayından Farah Diba görüşecek sizinle, bağlıyorum, diyor. Albay masanın başındaki koltukta dimdik oturuyor. Çok üzgünüm. Başınız sağ olsun diyor Farah. Ülkemizin önemli bir değerini elim bir trafik kazası neticesinde kaybettiğimizi öğrenmiş bulunuyorum. Albay, konunun SAVAK meselesine geleceğini düşünüp bir an ürperiyor. Bu telefonun asıl

sebebinin gazetedeki iddia olduğunu, aileniz basına açıklama yaparken dikkatli olmalı, emrinin bir temenni cümlesi kılığında az sonra Farah'ın iki dudağı arasından çıkacağını düşünüyor.

Masasının üstündeki gazetelerden kaçırıyor gözlerini, aile fotoğrafına bakıyor. Evlerinin iç avlusundalar. Turan Hanım merdivenlere serili kareli halının üstüne oturmuş, onun yanında Feridun, Puran ve bir alt basamakta uzattığı bacaklarının bir yanında Furuğ, öbür yanında Emir. Cenaze merasimini Pehlevi hanedanı adına ben üstleneceğim, birazdan görevlendirilen askerler evinizde olacaklar ve yapılması gereken her şeyle ilgilenecekler. Siz özel olarak istediğiniz bir şey varsa bildiriniz kendilerine. Sizin gibi ordumuza ve ülkemize bunca yıl hizmet etmiş kıymetli bir subay için, edebiyatımızın gururla anacağı bir şair için Pehlevi hanedanının hiçbir masraftan kaçınmayacağını da bilmenizi isterim. Albay bir an şaşkınlık içinde ne söyleyeceğini bilemiyor. Dili damağı birbirine dolanıyor, belli belirsiz bir teşekkür ediyor, Farah tekrar ülkemizin çağdaş bir şairini yitirmenin üzüntüsü içinde olduklarını, ailenin acısını paylaştıklarını belirterek telefonu kapatıyor.

3.

Albay ahize elinde kalakalıyor, gözleri fotoğrafta. Bu haber karşısında duyduğu gurur, gazete haberinin yarattığı kekre duyguyu bir anda dağıtıyor. Demek devlet eliyle bir tören yapılacak. Bu, Furuğ'a dair insanların zihnindeki şüpheleri, dedikoduları dağıtmaya yetecek kadar güçlü bir rüzgâr yaratacaktır. Gazetelerde Furuğ'la ilgili haberlerin yanında Farah da yer alacak. Hiçbirimizle hiçbir zaman gurur duymadınız. Bizi daima eleştirdiniz, size göre yaptığımız her şey kusurluydu, hafızamı o kadar zorluyorum ama sizden bir takdir cümlesi işittiğimi hatırlamıyorum. Başkalarının budala çocuklarının en ufak becerilerini göklere çıkarır, kendi çocuklarınız ağzıyla kuş tutsa umursamazdınız.

Albay, elindeki ahizeyi yerine koyuyor, fotoğrafa uzanıyor, yakından detaylıca inceliyor. Puran, Emir, Furuğ ve Feridun, evet hepsi-

nin yüzlerinin asık olduğunu sanki ilk kez fark ediyor. Dördünün de kaşları çatık, mutsuzlar. Daha çocuklar, ama yüzleri yetişkin insanlarınki gibi bir kasvetle kaplanmış. Furuğ bu fotoğrafta beş altı yaşlarında olmalı. Elleri dizlerinde, zorla oturtulmuş gibi oraya, kucağında bebeği var, bebeğini tutmuyor, kucağına başkası tarafından fotoğrafta güzel çıksın diye konmuş besbelli. Bakışları öfke dolu. Sağ omzunda kurdele olan bir elbise giymiş, altında beyaz çoraplar ve... bu ayakkabıları hatırlıyor. Puran'a kırmızı, Furuğ'a siyahından almıştı aynı modelin. Lalezar caddesindeki İstanbul ayakkabıcısından. Kutuyu açınca Furuğ bir kendi ayakkabısına bir ablasınınkine bakmış, sonra da ağlama krizine girmişti. Kaçıp odasındaki gömme dolaba saklanmış, saatlerce çıkmamış, "Bana da kırmızısından!" diye ağlayıp bağırmıştı.

Bu terbiyesizliğin sonucunda akşam yemeği yiyememiş, ertesi gün de evden dışarı çıkması yasaklanmıştı. Gece, Turan Hanım, boyunu daha da kısa gösteren o etekleri yerlerde sürünen geceliğini giyinip yatağa gelirken, sesi kısılıncaya kadar ağladı demişti, böyle bir inat ne gördüm ne duydum. Hem sen, neden ikisine de aynı renk almadın ki huyunu bilmiyorsun sanki diye sitem etmiş Albay da bugün gibi hatırladığı o cümleyi kurmuştu Burada kararları ben veririm, herkes kafasına göre davranmaya, her istediğini yapmaya kalkarsa bu evde bir düzen kalır mı sanıyorsun? En büyük üzüntüm, beni tanımamanız ve tanımayı da hiçbir zaman istememiş olmanızdır. Size ne zaman mektup yazmaya kalksam kendi kendime hep ne yazabilirim, aramızdaki bu mesafeyi nasıl alabilirim diye soruyorum. Asla ailemin utancına neden olmak istemedim. Ailem benimle gurur duysun diye bu yola adım attım. Hâlâ da bunun için çabalıyorum ve eminim bir gün gayeme ulaşacağım. Ancak hiçbir yerde, hiçbir zaman rahat edemediysem, sözlerimi söylemek için hiçbir zaman ağzımı açamadıysam, kendimi size ve başkalarına tanıtamadıysam ne yapabilirdim?

4.

Furuğ'un hırçınlıkları her geçen gün artınca Turan Hanım yalvar yakar olmuş, alıp onu bir doktora götürmüşlerdi. Saçları bembeyaz, fısıltı gibi alçak sesle konuşan o kadın doktor, Furuğ'la yarım saat baş başa kaldıktan sonra odasından çıkmış, ağır adımlarla Albay'la Turan Hanım'ın oturdukları bekleme odasına gelmiş, size uzun uzun anlatacak hiçbir şeyim yok demişti ellerini iki yana açarak. Yapacak bir şey yok, can büyük, beden küçük.

Turan'a bir gidip bakmalı, ama onun yanına değil Mehlika Hanım'ın yanına gitmek istiyor. Gözleri yanıyor, bütün bedenindeki eklemler sızlıyor. Bencilsiniz, kendinizden başka kimseyi düşünmediniz mi? Demek artık iki karınız olacak Muhammed Ferruhzad Bey, demek kanunların size verdiği hakkı kullanacaksınız! Demek o aşağılık kadınla...

Neden hiçbirinin yüzü gülmüyor o fotoğrafta, iyi bir eğitim almaları için elimden geleni yapmadım mı? Mehlika Hanım da olmasa, içindeki bu uçurumlu soru hiç rahat bırakmayacak zihnini, bunu bütün benliğiyle biliyor. Kendinizi suçlamanıza izin veremem, siz onlar için iyi bir baba oldunuz, para kazanmanın ne demek olduğunu anlamaları için kese kâğıdı yaptırıp pazarda sattırmanın nesi kötü ya da haftada bir eve marangoz gelmesinin, Feridun'la Emir'e marangozluk öğretmesinin nesi kötü söyler misiniz? Onları terk edip gitseydiniz, hiçbiriyle ilgilenmeseydiniz o zaman kötü babanın ne olduğunu anlarlardı. Nankörlük ediyorlar. Sokaktan eve gelip de çizmelerinizi gördüğümde üstüme bir ağırlık çökerdi, sizin evde olmanız bütün seslerin susması demekti. Yokluğunuzda çocuk olma cesareti gösterir, biraz olsun güler eğlenir, muzırlıklar yapardık. Siz eve geldiğinizde ise işte o uzun, deri çizmeleriniz boyunca kasvet çökerdi içimize. Oysaki şiiri sevmeyi sizin kitaplarınız sayesinde öğrendim ben. Kütüphanenizi dolduran Hâfızlar, Hayyamlar, Sâdiler, Örfiler, Baba Tahirler, Mevlânâlar hiç mi sorgulatmıyor kaskatı disiplininizi? Kütüphanenize kapanıp saatlerce Hâfız okumak sizde neyi değiştiriyor? Neden duyguların

saklanması, örtülmesi gerektiğine bunca iman ediyorsunuz ve niçin aklı her şeyin üstünde tutuyorsunuz?

Neden hiçbirinin yüzü gülmüyor, o günü hatırlamaya çalışıyor Albay, bir türlü aklında canlanmıyor. Öncesinde ne olmuştu, anneleri mi kızmıştı, ben mi bir şeye bağırmıştım, hayır asla hatırlayamıyor. Yalnız Turan Hanım'ın yüzünde bir gülümseme var, içten ve ölçülü bir gülümseme. Size hep iyi bir eş olmaya çalıştım Muhammed Bey, size hep saygı duydum ama siz beni çiğneyip geçtiniz, kadınlık gururumu ayaklar altına aldınız. Ben... Ben ayakta duruyorum, dimdik. Peki nereye bakıyorum, onlara mı, hayır değil, onlara doğru değil bakışımın yönü. Belki fotoğrafçı verdirdi bu pozu, mutlaka öyle olmalı.

Niçin güveneceğim bir insan değildiniz? Niçin evden kaçmak zorunda bıraktınız beni? Niçin, ne yaptığımı, nereye gittiğimi, kiminle ne konuştuğumu bilmeyen bir uyurgezere dönmüştüm? Neden her işim gizli saklı olmak zorundaydı? Niçin ben de yaşıtlarım gibi genç olmanın tadını çıkaramadım? Niçin size hep yalan söylemek zorunda kaldığım için vicdan azabı duydum? Güven vermedim mi, işte dimdik duruyorum, ailemin başındayım, o fotoğrafa kim baksa benim bütün sorumluluklarını yerine getiren bir aile babası olduğumu görür. İkinci defa evlenmem sorumluluklarımı yerine getirmediğim anlamına gelebilir mi?

Kurallı olmanın hayatın özü olduğunu kavrayamadı hiçbiri, belki bir parça Puran. Her şeyin bir yeri ve zamanı olduğunu öğretemedim onlara. Renksiz bir cümle gibiydi hayatımız babacığım. Her şeyin bir kuralı vardı, bakışın, gülüşün, yemek yemenin... Hatırlar mısınız bir kere sofrada sizden önce yemeğe başladım diye elinizdeki kaşığın tersiyle ağzıma öyle bir vurmuştunuz ki ön dişlerim kanamıştı.

5.

Yedi çocuğumdan hangisi istediğim gibi oldu? Kızlarım mı? Oğullarım mı?

Dünyanın kanunu budur
Baba oğlundan kuvvet bulur

demiş Firdevsi. Hangi oğlumdan kuvvet buldum ben? Niye bana nasip olmadı gururlanmak? Başarıdan başarıya koşan kızlar, oğullar niye bana nasip olmadı? Belki de benim çocuklarım bir kurala, kalıba sokulabilir cinsten değillerdi. Hiçbiri benim kadar mantıklı, düzenli, sorumluluk sahibi olmayı başaramadı. Hayır hiçbiri! Hep bir gevşeklik hep bir havailik hep kural tanımazlık! Dünya, duygu denizinde oradan oraya savrulma yeri değildir. İnsan denge tutturmalı, bir dengede olmalı. Dosta düşmana kendini güldürmemeli. Dengeyi tutturmak bu kadar zor muydu? Ben elimden geleni yapmadım mı? Onlar güçlü olsunlar, kimsenin karşısında eğilmesinler, beni de gururlandırsınlar diye gece gündüz çalışmadım mı? Çocuk eğitmek kolay sanıyorlar, bir çocuk yetiştirmek ne demek bilmiyorlar!

Kendi başına buyruk bir kadın için hayat eninde sonunda zindan olur. Onun için de zindan oldu. Albay'ın aklına Furuğ'un, eşinden ayrıldıktan sonra iki ay *Rezai* hastanesinde yattığı o korkunç dönem geliyor. Bütün mahallenin sorgulayan bakışları, eşeleyen cümleleri sanki evlerinin etrafını kuşatmış, Albayı nefes alamaz hale getirmişti.

Bir sigara içmek istiyor, nadiren içer, çok nadir. Yazı masasının çekmecesinden bir *Oşno* paketi çıkarıyor, bir tane alıyor içinden. Tütünü kupkuru olmuş. Elinde yuvarlayarak kuruyan tütünü bir parça yumuşatmaya çalışıyor. Babasından yadigâr benzinli çakmakla yakıyor dudakları arasındaki sigarayı ve camın önüne doğru gidiyor. Ayaklarındaki terlikleri fark ediyor birden, bunları ne zaman giydiğini de hatırlamıyor, benim terliklerim değil ki bunlar, Feridun'un galiba.

Turan, iki ay gece gündüz ağladı. Gidip görmedim. Gaddarlıktan sandılar. Bazı ruhlar belki de doğarken azaplarını da yanlarında getiriyor. Bu evdeki Furuğ nasıldı? Daima ağlayan, öfkeli ve mutsuz. Öyleydi. Bir ailede babanın sözü geçmezse o aile çöker evladım

derdi annesi rahmetli. Baba dediğin evin temel direğidir, herkes ona göre hizaya girer.

Elektro şok uygulanması için sizin onayınız gerekiyor demişti Feridun. Evrakları imzalamaya beraber gitmişlerdi hastaneye. Resmi prosedür bittikten sonra kalkıp odadan çıkan babasının peşinden koşmuş, merdivenlerden indiği sırada onu görmeyecek misiniz babacığım demişti Feridun. Görmemişti. Göremezdi. Bunu kabul edemiyordu, güçlü ve akılcı bir eğitimden geçirdiği öz evladının burada ne aradığını anlamıyordu. Neden doğruyu yapmak, doğru kişiyi bulmak bu kadar zordu onun için? Neden hayır ne demektir anlamıyordu, neden söylenenin aksini yapmak için delice bir istek duyuyor, burnunun dikine gidiyor sonra da paramparça oluyordu? Sizi düşünmek gözlerimi yaşartıyor babacığım. Kimi zaman neden Tanrı beni böyle yaratmış, diye düşünüyorum. Hiçbir zaman sizin sevginizi kazanamıyorum, ama bu benim suçum değil babacığım, benim suçum değil.

Münih'ten yazdığı mektuplar ne kadar da ağır ve suçlayıcıydı. Başına ne geldiyse isyankârlığı yüzünden geldi, sonuçlarına katlanmalı! Ama o ne yapıyor, kabahati hep başkalarında arıyor, demişti Turan hanıma. Turan Hanım aynanın önünde saçlarını tarıyordu, aynadan kocasına bakmış, onun yüzünde acıdan çok öfke görmüştü. Buna rağmen cesaretini toplayıp keşke bu kadar yargılayıcı olmasaydınız diyebilmişti. Düşündüğünüzün aksine gezip tozan bir kadın değilim. Buradaki hayatım sabahtan akşama kadar odamda okuyup yazarak geçiyor. Ama bu hayatı seviyorum çünkü bu hayatın yalnız bana ait olduğunu hissediyorum. Artık kimse bana nefret dolu, aşağılayan bakışlarla bakmıyor, artık kimse bana şunu yap, bunu yapma demiyor!

6.

Furuğ'u İtalya'ya yolcu edecekleri o günü hatırlıyor. Yakıcı bir güneş vardı. Bütün aile onu uğurlamaya havaalanına gidecekti, Albay hariç. O evde kalacaktı. Kapının önünde vedalaştılar. Nasıl

da gözyaşlarına boğulmuştu, Kamyâr'ı kucağında sıkıp o kadar çok öpmüştü ki çocuk korkmuş, ağlamaya başlamıştı. Önce Furuğ binmişti arabaya, cam kenarına oturmuştu. Yüzü bir deri bir kemik kalmıştı zayıflıktan. Arabanın camından bakmıştı, göz göze gelmişlerdi, Albay gözyaşlarını tutamamıştı. O bakışı düşündüğü her defasında da gözleri dolmuştu. Hızla akan bir ırmakta sürükleniyordu Furuğ, onu kimsenin kurtarmasına imkân yoktu, bunu hiç o günkü kadar derinden hissetmemişti.

Günlerce Furuğ'un camdaki yüzü çıkmamıştı aklından. Yirmi bir yaşındaki bir insanın gözlerinde yüzyıllık bir azap vardı. Albay ilk o gün, ölümün Furuğ'dan çok uzak olmadığını garip bir şekilde sezmiş ama bunu hemen içinden uzaklaştırmak istemiş, bir daha düşünmemeye çalışmıştı.

Çocuk eğitimi konusunda bu kadar kitap okuyan biri olarak bize ertesi gün tek kelimesini bile hatırlamayacağımız nasihatler etmek yerine sevginizi göstermeyi seçseydiniz ne olurdu? Bizi sürekli yargılamak yerine anlamaya, tanımaya çalışsaydınız, bizi hayatın zorluklarıyla baş başa bırakmak yerine çekinmeden gelip size derdimizi anlatabilmemizi sağlasaydınız bu kadar mutsuz olmazdık.

Muhammed bir şey söyleyeceğim ama darılma demişti Mehlika, Furuğ'un *Firdevsi* dergisinde çıkan bir şiirini getirip okumuş, yere göğe sığdırılamayacak ne var bu şiirde, demişti. Bu işten anlamayan biri olsam belki hoşuma giderdi ama ben bir edebiyatçıyım. Az çok şiirden anlıyorum. Yeteneği yok Furuğ'un, kendini boş yere heba ediyor. Son derece sıradan bir şiir yazıyor, onu Nima Yuşic'le filan kıyaslamak abesle iştigal doğrusu. Moda oldu hepsi bu, yirmi yıl sonra kimse bu şiirleri hatırlamayacak, Furuğ'un adını da. Albay dayanamamış rica ederim devam etme demişti. Kâfi.

7.

"Günah" şiirinden sonraki kâbus gibi günlerin selinde buluyor yine Albay kendini. Perviz'in annesinin yüzü beliriyor zihninde. Kaynayan bir bataklıkta patlayıp duran hava kabarcıkları gibi ağ-

zından hakaret dolu kelimeler saçılıp duruyor. Ne söylenirse söylensin asla duymuyor, elindeki dergiyi kapıya vura vura bağırmaya devam ediyor. Albay gözlerini yumuyor. Bu sefer Furuğ'un yüzünü görüyor, Ahvaz'dan kocasını terk edip baba evine sığınmaya gelen Furuğ'un. Defol git bu eve layık değilsin, diye bağırdığını dün gibi hatırlıyor. Furuğ'u kolundan tutup kapının önüne savurduğunu, elinden yere yuvarlanan bavulun açıldığını, eşyalarının yerlere saçıldığını... Gözkapaklarını sıkıyor albay. Turan hanım ayaklarına kapanıp yalvarmıştı. Beş parasız ne yapar, nereye gider? Yapmayın Muhammed bey demişti. Onu dinlememişti. O geceyi hatırladığı her seferinde duyduğu azabın yüz katını duyuyor şimdi. O gece onu sokağa atmasaydım belki bugün her şey bambaşka olabilirdi diyor içindeki ses.

Bugüne kadar yaptığım her şey doğru ve kimse buna itiraz edemez demiyorum sevgili babacığım. Hayır, hayatım boyunca pek çok hata yaptığımı kendim de biliyorum. Ama bütün hayatı boyunca yaptıklarının, söylediklerinin doğru olduğunu kim iddia edebilir ki? Sa'di'nin dediği gibi:

Sanat ve bilimle uğraşanların
İki hayatı olmalı bu dünyada
Biri deneyim kazanmaya
Diğeri kazandıklarını kullanmaya[5]

8.

Albay saatine bakıyor, 9.43. "Gerek" kelimesinden nefret ediyorum babacığım. Hayattan çıkarılmalı bu kelime. Bunu yapman *gerek*, şunu giyinmen *gerek*, şöyle yürümen *gerek*, böyle gülmen *gerek*! Tu-

5 *Merd-e hired-mend o honerpişe râ*
Omr-e do bâyest der in rûzgâr
Ta be yeki tecrobe endûhten
Bâ diğeri tecrobe borden be kâr

ran Hanım'ın yanına gitmeliyim diyor içinden. Odasından çıkıyor, saatin tik taklarından başka ses yok ortalıkta. Turan Hanım'ın kapısını çalıyor, hemşire gelip açıyor kapıyı. Az önce uykuya daldı diyor fısıltıyla, bir sakinleştirici iğne yaptım. Hemşireye siz gidebilirsiniz diyor, bir şey olursa çağırırım, ben burada oturup bekleyeceğim.

Turan uyuyor, odanın perdeleri açılmış. Albay yatağın yanındaki lacivert berjere oturuyor. Bahçeye açılan kapı tam karşısında, kar yağmaya başlıyor yeniden. Bu kız değil erkek çocuk gibi Muhammed Bey demişti, Furuğ mahallenin oğlanlarıyla kavga edip birinin başını yardığında. Annesi, başından kan sızan çocuğu elinden tutup kapıya dayanmış, bağırıp çağırıp küfretmiş, bütün mahalleyi ayağa kaldırmıştı. Albay, çocuğu alıp şoförüyle hemen hastaneye göndereceğini, bütün masrafı da karşılayacağını söylemiş, kadını güçlükle yatıştırmıştı. Sonra bütün çocukları karşısına dikip bir saat konuşmuş; arkadaşlarla iyi geçinmenin, nezaketin, saygının önemi üzerine nutuk çekmişti. Ama Turan Hanım gelen kadının mahalleyi ayağa kaldırmasını bir türlü hazmedememiş bu rezaletin tek müsebbibi Furuğ'a öyle bir girişmişti ki zavallının saçları kopup Turan Hanım'ın elinde kalmıştı. Sonra da pişmanlıkla içini çeke çeke ağlayıp durmuştu bütün gece. Albay onun sessiz hıçkırıklarını duyduğu halde duymamış gibi yapmayı tercih etmiş, uykuya vermişti kendini.

Turan Hanım'ın yüzü gözü şişmiş. Sessizce nefes alıp veriyor, gözkapaklarının derisi incecik, büzüşmüş. Alnına kara bir acı gelip yerleşmiş, öylece birikip kalmış orada. Gidip o kadınla evlenmeyecektiniz, bunu bana yapmayacaktınız Muhammed Bey, bunu hak etmedim. Neyiniz eksikti sizin bu evde, neyiniz? Bunu sana anlatmak ne kadar zordu Turan. İkimiz arasında bir uyum yaratmak için çabalamak yerine ben buyum diye direttin hep, bağırıp çağırmadan ama sessizliğinle direttin. Anlaşılmaya ve avutulmaya ihtiyacım vardı, sıcaklığa, şefkate, tatlı sözlere. Senin ağzından hiç çıkmamış tatlı sözlere, sana ancak utanç verebilecek tatlı sözlere.

9.

Turan Hanım gözlerini aralıyor birden, sonra gözkapaklarının ağırlığına dayanamıyormuş gibi tekrar kapatıyor. Ben de diğer çocuklarınız gibi sizi seviyorum ve sizi huzursuz edecek bir şey yapmak istemiyorum. Biliyorum ki anne babaların çocuklarını sevmemeleri imkânsız. Belki de benim sizi sevdiğimden daha çok seviyorsunuz beni. Ben, Kâmi'yi düşündüğümde kederden bağırasım, hüngür hüngür ağlayasım geliyor. Burada Münih'te dün gece Emir'le o kadar çok sizden konuştuk ki... Size bütün düşüncelerimi yazacağıma dair Emir'e söz verdim. Ama yapamıyorum, yapamıyorum. Ancak istiyorum ki benim kötü bir kız olmadığımı ve sizi sevdiğimi bilesiniz. Yatmadan önce de yine sizi düşünecek ve pek çok defa olduğu gibi yastığım ıslanana kadar gözyaşı dökeceğim, içim ezilecek.

Turan Hanım gözlerini aralıyor, sayıklar gibi konuşuyor: Elimi eline aldı ve anneciğim senin ömrün çok uzun olacak ama benimki kısa dedi. Kendi ölümünü biliyordu çocuğum, o erken öleceğim dedikçe elimi ağzına kapatıyordum, gülüyordu. Turan Hanım'ın yanağından yaşlar süzülüyor. Yorganın üstündeki derisi iyice kurumuş ellerini zorla hareket ettiriyor.

Albay yerinden kalkıyor, gelip karısının elini tutuyor. Yatağa oturuyor, derin bir iç çekiyor. Koruyamadık evladımızı diyor, sesi boğuk. Derdi neydi bilemedik. Size söyledim ben, bu çocuklara bu kadar sert davranmayın dedim, onları kendinizden uzaklaştırmayın dedim. Nemli, ekşi bir koku geliyor albayın burnuna. Turan hanımın, dudaklarının üstünde biriken, boynundan akan terlere bakıyor, bu soğukta niye terlemiş ki bu kadar diye düşünüyor. Geçen hafta... Anne bunu kimseye söyleme dedi, yemin ettirdi. Albay şaşkınlıkla bakıyor. Neyi diyor. Geçen hafta da öğlen yemeğine geldi. Taksi dolmuşla. Öndeki otobüse çarpmış taksi dolmuş, içinde beş kişi varmış, hepsi yaralanmış. Şükürler olsun sana bir şey olmamış dedim. Okudum okudum üfledim. Üzerlik yaktım getirip başında dolandırdım. Allah'ın takdiri olur anneciğim dedi. Ben erken öle-

ceğim dedi yine gülerek. Kızdım, bir daha böyle konuşma dedim. Belki de pazartesi seni arayacaklar ve öldüğümü söyleyecekler dedi, daha da çok kızdım, belki de önümüzdeki pazartesi dedi.

Albay hayretle bakıyor. Neden bunu bana anlatmadınız diyor. Turan Hanım gözlerini kapatıyor, yemin verdirdi dedim ya Muhammed Bey.

Biliyor musunuz dün beni aradıklarında, telefonun öbür tarafındaki ses Furuğ'un kaza yaptığını söylediğinde asla inanmadım. Asla! Bana kötü bir şaka yapıyorlar dedim. Onda bir şey vardı, kalbi tertemizdi. Kimseye kötülük etmedi, kendinden başka. Albay elini sıkıyor Turan Hanım'ın.

Nasıl olur da öleceği günü bilebilir insan? Pazartesi günü öldü çocuğum, dediği gün! Ah Muhammed Bey, ölümü ona yakıştırmadım hiç, söylediklerini ciddiye almadım. Alsan ne değişecekti Turan Hanım diyor Albay.

Kimse galip gelmedi feleğe
Toprak doymadı insan yemeğe[6]

O gün gitmesine engel olsaydım o kaza olmazdı, onu durdurmalıydım! Turan Hanım yapmayın böyle, siz de iyi biliyorsunuz ki onu kimse durduramazdı. Feridun, Emir'le Glorya'yı almaya havaalanına gitti, birazdan gelirler. Kendinizi suçlamayı bırakın. Toparlanmanız lazım, kalkıp giyinseniz iyi olur. Gidip hizmetçiyi göndereyim gelip yardım etsin size.

Yemeğe geleceğim anne dedi öğlen. Çıktı geldi ama Allah seni inandırsın daha kapıdan girer girmez bu çocukta bir hal var dedim. İçime bir ateş düştü onu görür görmez. Demek insan hissediyor... Bir saat oturdu, oturmadı gideceğim, stüdyoda işim var dedi, ayaklandı. Ah yavrum! Niye bıraktım ben onu, niye?! O an sanki bir bıçak saplandı kalbime. Erken daha yavrum otur, dediysem de oturmadı. Niye engel olmadım gitmesine?

---

6 *Ber çerh-é felek hiçkes çir neşod*
Ve ze horden-é âdemi zemin sir neşod (Ömer Hayyam)

Sigarası bitmişti, Hüseyin'i gönderip bir sigara aldırdı, kendinde değil gibiydi ant olsun ki kendinde değildi. Ben nasıl bıraktım onu o halde Muhammed Bey? Sigarasını söndürdü, kalktı. Saçını başını bir tara evladım, dedim. Turan Hanım yine ağlamaya başlıyor. Kimin için tarayayım anne dedi saçımı?

Saçını bile taramadan çıktı. Kapının önüne gelince durup yüzüme baktı, sonra sarıldı, çok sıkı sarıldı. Dudaklarından öptüm, buz gibiydi. Eskiler bir insanın dudakları soğumuşsa ölümü yakındır derler. Allah'ın bildiğini kuldan ne saklayayım o an bu geldi aklıma. Yola kadar peşinden gittim, dikkatli kullan kızım dedim. Nasıl kötü kullanırdı, ne deli sürerdi. Dönüp baktı bana, gülümsedi. Muhammed Bey, ben nasıl yaşarım artık!

Dudakları morarmıştı Turan Hanım'ın. Albay elini daha da sıkı tutuyor. Tevekkül etmekten başka elimizden bir şey gelmez Turan Hanım diyor. Görevimizi yapmamız lazım, kalkıp giyinmelisiniz. Saraydan aradılar, Prenses Farah aradı. Turan Hanım şaşırıyor. Cenaze merasimini üstleneceklerini söylediler. Burnunu siliyor Turan Hanım, ufalmış gözleri ıslak kirpikleriyle bakıyor. Ne dediniz? Teşekkür ettim, ne diyebilirim. Allah Allah diyor Turan Hanım. Evladım yaşarken onca sıkıntı çekti, onca eziyet gördü ama bak devlet töreniyle uğurlanacak bu dünyadan. Ah bu dünya çok acımasız Muhammed Bey, çok acımasız.

Hadi biraz gayret edin, kalkın. Bir bardak çay için, iki lokma bir şey yiyin, rica ediyorum. Bugün ona son görevimizi yapmamız lazım. Devlet erkânından birileri de orada olacaktır. Ferruhzad ailesine yakışır bir uğurlama yapmalıyız. Metin olmalıyız. Biz kendimizi bırakırsak çocuklar da dağılır. Şimdi kalkın, giyinin. Allah'ın dediği olur diyor Turan Hanım, gözyaşlarını siliyor. Albay odadan çıkıyor, hizmetçiyi bulup Turan Hanım'a sıcak bir duş aldırmasını söylüyor.

V.

Hayat Tekrarlayacak Kalbimizi

İbrahim Gülistan (Şâhi)

1.

Her yeri ağrı içinde uyanıyor, duvardaki saat 9:43'ü gösteriyor. Dışarısı bir pencere bakımı, bembeyaz. Ellerini birleştirip çıtırdatıyor. Furuğ'un yüzü gelip karşısına dikiliyor, kaşlarını muzipçe çatmış, başını yana eğmiş, dudaklarını ısırıyor. Hani yapmayacaktın bunu diyen sesi ıpılık dökülüyor. Masanın üstündekilere bakıyor, elleri saçlarında geziniyor. Elleri kendisine ait değilmiş gibi ağır.

Ayağa kalkıyor, odanın gri duvarlarında derin bir sessizlik. Sessizlik, hayatın bedeninde infilak etmiş büyük bir bomba. Başı dönüyor, bayılacak gibi oluyor, bir eliyle duvara tutunuyor. Furuğ'un nabzını hissediyor duvarlarda.

Furuğ'u da çağırdığı, Gülistan filmin kuruluşunun onuncu yılı dolayısıyla verdiği büyük daveti hatırlıyor. Yemek masasında Furuğ'un şairliğiyle alay etmeye kalkan Leyli'ye masadan kalk ve derhal odana çık diye bağırmıştı. Masada göz ucuyla bakabilmişti Furuğ'un yüzüne, ama dudaklarının titrediğini hissetmişti, elinin ayağının boşaldığını. Sonra da kalkıp kimseyle vedalaşmadan gitmişti Furuğ, onuncu yıl kutlaması zehir olmuştu. İbrahim'in içi ezilmişti, bütün gece onu düşünüp durmuştu. Gecenin karanlık caddelerinde delice araba kullanırken, elleri titreyerek direksiyon başında hıçkırırken, kapıdan içeri girer girmez eline ayna alıp saatlerce ağlarken... O akşam Furuğ'un peşinden çıkıp gidememiş olmasının ıstırabı altında ezilmişti İbrahim. Bu yetmezmiş gibi o gece epeyce sarhoş olan Fahri Hanım herkes gittikten sonra baş başa kaldıkların-

da senin Furuğ'la irtibatın seni ilgilendirir, sana bunu sormayacağım İbrahim. Aileni ne olursa olsun ikinci plana atacak adam olmadığını bildiğim için sormayacağım bunu. Bir insana niye tutulduğunun hesabı sorulamaz ama ihmal edilen bir çocuk ya da eş, bu ihmalin hesabını sorma hakkına sahiptir. Bunu hiç unutmamanı dilerim ve bilmeni isterim ki bir daha seninle asla bu konuyu konuşmayacağım.

Biri ölür ve geride kalır biri
Hiçbir avcı çukura dökülen sığ derece inci avlayamaz.

Herkes ölmüş gibi bu sessizlik, her yere matem gibi çöken bu sessizlik, herkesi içine çekip ufalamış gibi. Hayatı boyunca ıssızlığın ne olduğunu bu kadar hissettiği başka bir an yaşamamış gibi. Zaman kopmuştu bir yerinden, herkes o kalan kısımda koca bir okyanusta uzaklaşmış, İbrahim yalnız kalmıştı zamanın diğer tarafında. İbrahim ki Furuğ'un Şâhi'siydi başka da hiçbir şey değil.

Senden yalnız beni sevmeni istiyorum bana ait olmanı değil Şâhi, kimse kimseye ait olamaz. Beni sev yeter. Şâhi çiçeğim. Şâhi çiçeğim. Şâhi çiçeğim. Senden başka kimsem yok. Sen benim hem derdim hem derdimin dermanısın.

Gözlerini ovuşturuyor. Gidip elini yüzünü yıkamak istiyor ama bunu yapacak cesareti yok. Genzinde kabarıp sızlayan bir ağrı, gözlerinden taşmak için sabırsız, titreşip duruyor. Odadan çıktığı anda Furuğ'un yokluğundan yapılmış karanlığın, onu büsbütün nefessiz bırakacağını hissedip korkuyor. Bu stüdyonun onsuz tek bir metrekaresi yok. Dar bir odada Furuğ'un yokluğu daha tahammül edilebilir bir karanlık, ama koridorlar, kapılar, mutfak, banyo... Bunların hepsinde birden yok Furuğ.

2.

Camın önündeki kahverengi deri koltuğa çöküyor. Yere kadar uzanan pencerenin önünde bir karış kar birikmiş. Camın önündeki ağacın dalları serçe dolu. Tüylerini kabartmış duruyorlar.

Demek ben bir gönül eğlencesiyim senin için bay İbrahim Gülistan! Tabii ben kimim ki kendini rezil etmiş bir şair bozuntusundan başka neyim? Hiçbir şeyin sahibi olamayacak kadar değersiz, kimsenin bağrına basmaya layık göremeyeceği kadar ahlaksız! Furuğ o mektup sadece! Sakın! O mektup yalnızca kızım içindi. Sadece onu annesini sevdiğime inandırmak içindi. Onun sana karşı öfkesini dindirmek içindi. Hayır sakın bu yalanları uydurmaya kalkma, sakın beni daha da alçaltma, bir çocuğun bile inanmayacağı yalanlarla. Defol git buradan, defol git hayatımdan, kimseyi istemiyorum! Kendi karanlığımda boğulmak istiyorum. Nasıl olur da böyle bir mektubu içtenlikle yazdığıma inanırsın! Kendimden başka kimseye inanmıyorum artık, kendime de inanmıyorum. Hepiniz el ele verdiniz zavallı Furuğ'u yalanlarınızla öldürdünüz. Çık git diyorum, yüzünü görmek istemiyorum! Bana sığınak yok bu yeryüzünde!

O gün gökyüzü başına yıkılmıştı İbrahim'in. Gece geç saat, bazen evde yatılı da kalan Zehra Hanım, Puran'ı arayıp Furuğ'un intihar ettiğini söylemiş, apar topar Elburz hastanesine yetiştirmişlerdi. Bir kutu ilaç alıp intihar ettiğini hizmetçi kadın tesadüfen fark etmişti. Puran ertesi gün Gülistan Film Stüdyosunu aramış "Onun sizi ne kadar sevdiğinin farkındasınız sanıyordum ama değilmişsiniz, lütfen bir müddet onu görmeyin, telefon da etmeyin." demişti.

Yüzyıl süren o bir ay boyunca Furuğ evden hiç çıkmamış, kimseyle görüşmemişti. İbrahim o bir ayın her dakikasını azabın göğü altında kalbi sıkışarak geçirmişti. Daha önce kimse için bu kadar kalp ağrısı çekmediğini fark etmiş, acıyla kendisi arasındaki o tanımsız alanı ilk defa keşfetmişti. Demek o akıl mantık, kararlılık abidesi, herkesin gözünde yücelere taht kurmuş adam, bir hamleyle yıkılabilirdi. Demek varlığı yeniden tanımlanmıştı Furuğ'la ve o, bu yeni varlığı, işte acı sayesinde tanıyordu. Demek bildiği bir bağlılık değildi bu, bildiğini sanarak aldanmıştı bunca zaman. Ona karışmıştı. Onun bedeninden, ruhundan parçalarla yeniden dokunmuştu varlığının kumaşı. Demek eski ben değildi. Gecesiyle

gündüzüyle zamanı bambaşka yaşadığı o karanlıktan, suskunluktan, sürgünden sonra birliğin ayak sesleriyle serinlemişti. Aydınlığın karanlığa döndüğü yerde karanlık da aydınlığa dönmüştü. Kavuşmuşlardı. Furuğ, uzun aydınlık parmaklarında yeşil mürekkep lekeleriyle bir kavuşma şiiri sermişti özledikleri uykunun göğüne.

benim sevgilim
o çıplak, pervasız bedeniyle
güçlü baldırları üzerinde
ölüm gibi durdu

benim sevgilim
artık unutulmuş bir nesilden sanki

sanki bir Tatar'dır
gözlerinin son bulduğu yerde
pusuya yatmış, bir atlıyı beklemektedir daima
sanki bir barbardır
dişlerinin tazelik fışkıran pırıltısı
tutkundur bir avın sıcak kanına

o vahşice özgürdür
güvenilir bir sezgi gibidir
ıssız bir adanın derinliklerinde
mecnun'un çadırının yırtıklarıyla
yolun tozunu siliyor ayakkabısından

benim sevgilim
bir tanrıdır Nepal tapınağında
sanki var olduğundan beri
günahsızdır.
o
geçmiş zamanlardan bir adam

güzelliğin asaletini hatırlatan

içtenlikle seviyor o
hayatın her zerresini,
her zerresini toprağın
katışıksız, insani kederleri

içtenlikle seviyor o
köyün yemyeşil bir sokağını
bir ağacı
bir külah dondurmayı
bir çamaşır ipini

benim sevgilim
yapmacıksız bir insan
sade, yalın. ben onu
bu uğursuz, tuhaf ülkede
garip bir mezhebin son işareti gibi
memelerimin çalıları arasında saklıyorum.

3.

Ne anlamı var artık? Neyin önemi var? Kuşların, dalların, karın, şu pırıl pırıl aydınlık havanın mı? Uyanmanın, uyumanın, düş görmenin mi, hayal etmenin mi? Öldürmeliydim kendimi, bugüne uyanacağıma öldürmeliydim! Korkaksın İbrahim Gülistan! Başka hiçbir şey değilsin, yönetmenmiş, yazarmış, pek saygın entelektüelmiş, oymuş, şuymuş, buymuş! Hiçbir şey değilim, onsuz hiçbir şey değilim! Ondaki cesaretten ne olurdu bir parça da bende olsaydı. En ağırı da onun bir an bile düşünmeden benim yapamadığımı yapacağından emin olmak! Şâhi, bütün mutluluklarımın mayası, Roma'dayım. Otel öyle kalabalık ki bütün sabahı sokaklarda geçirdim. Seninle yürüyemediğim sokaklarda. Seninle gülemediğim. Şâhi canım, kimdir bizi birbirimize kavuşmaktan alıkoyan? Ahlak

mı? Din mi? Yasa mı? İnsanın özgürlüğünü kesip biçen her şey insan icadı. Biz mahkumuz. Çiçek çiçek açan bir hayata elimizi uzatamıyoruz, tutuyorlar elimizi.

Koltuktan kalkıyor, masanın üstündeki Beyaz zarf öylece duruyor. Neye sarılabilir. Neyle teselli olabilir. Bernardo Bertolucci, festival başladığından beri beni Paolo Pasolini ile tanıştırmak için can atıyor. Doğrusu, onunla tanışmayı çok istediğim ve kendi kendimi ikna etmeye çabaladığım halde bunu yapamadım. Düşündüm ki tanışsam ne olacak, neye yarayacak, bugüne kadar tanıştıklarım neye yaradı?! Ben bir bataklıktan çıkmadım mı ve yine o bataklığa dönmeyecek miyim? Harabeler, yıkıntılar, yokluklar ülkesine!

Beyaz zarfa uzanıyor, alıp özenle açıyor.

13 Aralık 1967

Şâhi Çiçeğim,

Evimin sessizliğinde oturmuş T. S. Eliot'ın *Çorak Ülke*'sini okuyordum. Ölülerin Gömülüşü şiirine geldiğimde birden o an, o an hemen seni görmek için yanıp tutuştum. Âniden fırlayıp çıktım ve sizin evin önünde aldım soluğu. Bahçenizdeki ağaçların kokusunu bile duyuyordum, o ağaçlar ki seni her gün gören, her an senin kokunla nefes alıp veren... Bilmem ne kadar bekledim orada ve sonra felek bir lütufta bulundu! O güzel başın, tül perdenin önünde durup gecenin karanlığında bir şeye bakar gibi dışarı baktı.

Ezelin sırlarını ne sen bilebilirsin ne ben
Bu muammayı ne sen çözebilirsin ne ben

Demiş olsa da Hayyam, biliyorum ki ezelin sırlarını çözmüştü o. Karanlığın ardında ne var görmüştü. Bunu sen de biliyorsun. Ezelin sırlarını çözen, bu sırrı diğerlerine söyleyemez çünkü artık ne bu âleme aittir ne bu âlemin diliyle konuşabilir. Yeni bir dil bulması

gerekir. Gelip göçenler içinde ezeli karanlığın ve ebedi boşluğun ötesini idrak edenler oldu ve daha da olacak biliyorum ama hiçbiri onu bize anlatamadı, anlatamazdı, anlatamayacak da. İdrak ettikleri her neyse, onlarla beraber zamanın ellerinde katlanıp dünya defterinin arasına konulacak, bir başkası gelip onu açana ve yeniden katlayıp yerine koyana kadar.

Şâhi canım, insanın kendi sırrını çözmesi de âlemin sırrını çözmesi demek değil midir? Aklımın bütün yollarında dönüp durduktan, bütün çıkmazlara girip yeterince umutsuzluğa bulandıktan, kalbimin çelmeleriyle ustaca yere serilip yine de ayağa kalktıktan, her yenilginin hakkını verdikten sonra içimde cıva gibi hareket eden ve bana asla rahat vermeyen o karanlık, beni terk etti. Eski zaman dervişlerinin, birdenbire idrak ya da sezgi dedikleri şey belki de bu! Ama bir ferahlık duymadım hiç. Tam tersine, meğer beni ben yapan özmüş o! Beni ben yapan ama henüz ne olduğunu bütünüyle anlayamadığım. İnsanın ruhunun bedeni terk etmesi gibi bir şey bu, başka bir âleme geçen ruhum, sanki kolumdan çekiyor, köklerim sökülüyor.

Artık bütünüyle bu dünyada değil benliğim. İkiye bölünmüş gibiyim. Âraf dedikleri bu olsa gerek. Ruhumu bu dünyaya geri döndürecek gücüm olmadığı gibi onsuz da yaşayamıyorum, sürükleniyorum. Bunu görüyorsun Şâhi, bunu biliyorsun. Hiç söylemesen de gördüğünü ve sezdiğini biliyorum. Bu sürüklenişin sonunun ne olacağını da seziyorsun. *İnanalım Soğuk Mevsimin Başlangıcına*, içimdeki karanlığın billurlaştığı o idrake en yakın ânın sesidir. O karanlığın toprağında yeşermiştir.

Şâhi canım, toprağın derinliklerine çekildiğimi hissettim hep. Bu duygu beni hiç terk etmedi. İçimde bir ses, erken öleceğimi söyledi durdu, biliyorsun bunu da söyledim sana. Canını yakmak için değil, seni sona hazırlamak için. Zaman geçtikçe içimdeki sesin kaynağını buldum, işte o sırlı karanlıktı kaynak ve ben kendi sırrımı keşfetmek için yaşıyordum. O önce, kalbin sesiyle kendini duyurdu bana. Sonra nasıl olduğunu, ne zaman olduğunu anlayamadığım o idrakle, âniden sezişle!

Hayatımı kendi ellerimin arasına almak için çok savaş verdim. Bunu başardım da! Senin sayende, senin sayende ve şiirin sayesinde! Şiir doğurdu beni, şiirle çatladı varlığımın kil testisi, ışık o çatlaktan girdi içeri, beni büyüttü, yeniledi, yaşattı. Bu defaki hayatım acılar, buhranlar içinde geçti, zor bir sınav verdim bunu senden iyi kim bilebilir? Ama hissediyorum sonuna geldim, çok vaktim kalmadı.

Zamanın bütün ağızları beni çağırıyor Şâhi. Korkutmuyor değil beni bu çağrılar, bedenimi ve aklımı korkutuyor yalnız, biliyorum geri döneceğim. Sesimi bırakıyorum şu engin maviliğe, şiirlerim gökyüzünde bulutlar gibi süzülüp duracak ve ben geri döndüğümde onlar yol gösterecek bana.

Bir daha döndüğümde yine buluşacağız. Zamanın iç çekişi kadar kısa sürecek dönüşümüz.

Karanlığın bir yerinden aydınlık sızacağına inanıyorum Şâhi! Karanlığın aydınlığa denk olduğuna! Her şeyin bir bütün olduğuna. Dünya döndükçe nasıl bir kararıp bir aydınlanıyorsa insan da öyle. Zamanın bir yerinde aydınlık vuruyor yüzümüze sonra karanlık, sonra tekrar aydınlık. Ve dönüp duruyoruz öylece. Ruhumuz kemale erişiyor döndükçe, evrenin sırrına karışıyor. Birliğe ulaşıyor. Hayat tekrarlayacak kalbimizi Şâhi çiçeğim. Hayat tekrarlayacak kalbimizi!

Furuğ

Mektup elinde öylece kalıyor İbrahim. Yoklukla çınlıyor dünya. Furuğ'un yokluğuyla. Öldürmeliydim kendimi diye düşünüyor bir daha. Bir daha. Bir daha.

4.

Bir araba yanaşıyor. Fahri bu! Gelmemeliydi. Gelmemeliydin, şimdi değil, şimdi değil, şimdi değil diyor. Fahri Hanım yakası kürklü mavi mantosuyla iniyor arabadan.

İbrahim gidip kapıyı açıyor. Elleri yanında ağırlaştıkça ağırlaşıyor, koridorda o önde İbrahim arkada yürüyorlar odaya doğru. Fahri Hanım eldivenlerini çıkarıyor, ayakta karşılıklı duruyorlar, birbirlerinin gözlerine bakarak. İbrahim mektubun satırları arasında ezilmiş ruhunu sürükleyip getiremiyor bedenine. Gözleri yaş dolu. Fahri Hanım kocasına sarılıyor. Gelmeyecektim ama dayanamadım diyor boğulur gibi. Evimize gidelim İbrahim, şimdi evimize gitmemiz lazım. Seni burada rahat bırakmazlar, birazdan gazeteciler kapıya dayanır, diyor.

İbrahim yutkunuyor, başını karısının omzundan kaldırıp bir adım uzaklaşıyor. Hiçbir şey söyleyemiyor, kâbuslarındaki gibi sesi çıkmıyor sanki, konuşmaya kalksa sesi çıkmayacak sanki. Ya da o çıkan sesi tanıyamayacak da daha çok ıssızlaşacak dünya.

Gidip yine koltuğa oturuyor, başını elleri arasına alıyor. Fahri Hanım masanın üstündekilere bakıyor. Ne olduklarını hemen anlıyor. Köşedeki büyük deri çantayı alıyor ve hepsini onun içine doldurmaya başlıyor. Sonra da gidip İbrahim'in elini tutuyor, bir elinde çanta diğerinde İbrahim'in paltosu, hadi canım çıkalım diyor.

Dün gece rüyamda gördüm seni Şâhi, uyandığımda kalbim güm güm atıyordu. Hemencecik giyindim ve otelin merdivenlerini senden mektup gelmiştir umuduyla hızlı hızlı indim. Hiç haber yoktu. Yıkıldım. Gün geçtikçe halim daha da kötüleşiyor. Küçücük, buzdan bir odaya hapsedilmiş gibiyim. Kanlı bir yaradan başka bir şey değilim!

5.

Koridordan sessizce geçip dışarı çıkıyorlar. Kar beyazlığı doluyor İbrahim'in ciğerlerine. Arabaya geçip oturuyor. Fahri Hanım çantayı arka koltuğa yerleştiriyor. Şâhi çiçeğim dün gece festivalin kapanış kokteylinde David Hill'in sekreteriyle tanıştım. Onun dudakları arasından senin adını işitince bir anda nasıl darmaduman oldum. Bütün o kalabalığın ve yabancılığın ortasında şaşkın kalakaldım, artık ne bir söz söyleyebildim ne kadının söylediklerini anlayabildim!

Yollar henüz boş, kar lapa lapa yağıyor. Silecekler gidip geliyor bir sağa bir sola, bir sağa bir sola, bir sağa bir sola... Telefonlara ben çıkacağım en azından birkaç gün, gelenleri de geri göndereceğim hiç merak etme. Cenaze bugünmüş, eğer... Gitmeyeceğim diyor İbrahim keskin bir sesle. Ben de öyle tahmin etmiştim ama yine de sormak istedim diyor Fahri Hanım.

Camdan dışarı bakıyor İbrahim. Lacivert şemsiyesinin altında kırmızı ışıkta bekleyen bir kadın görüyor, elindeki ikiye katlanmış gazetede Furuğ'un fotoğrafını seçiyor gözü. Tırnaklarının ucuna varıncaya kadar bütün bedeni sızlıyor. Şâhi, insan aramadığını bulduğunda zamanın bütün çatlakları birden o anlamla tıkanıyormuş da zaman, hiçbir yere akamadan o anda birikip kalıyor, yoğunlaşıyor, başka bir hale geçiyormuş meğer ve meğer içimizde ne çok ağırlık varmış da bir anda hafif, hafif, daha da hafif olabiliyormuşuz!

Köşedeki pancarcının tezgâhından, kazanın kapağı açılınca, sıcak suyun buharı yükseliyor. Küçük kızın elinden tutmuş baba, parayı uzatıyor adama. Pancardan mor bir renk yayılıyor karlı havaya. Kim kurtarabilir beni? Kim? Kim inandırabilir beni kurtulduğuma? Uzun bir rüyayı bir gölgeyle yürüdüm. Hakikati bir bakışımsız anda şimşek çakımı gördüm. Aklım hep bulandı, zihnim hep karardı, bulutları atlaya atlaya yürüdüm. Kibrimi uçurumun kıyısındaki bir kayaya sürte sürte incelttim. Şimdi ben neyim? Kan kaybeden bir zihin, kan kaybeden bir beden, kan kaybeden yazgımı hayatın varlığına ikna etmeye sürgün bir cezalı mı? Neyim ben şimdi?

Çocukları anneme yolladım. Leyli seni böyle görmeye dayanamazdı, evde yalnız ikimiz olacağız İbrahim. Seni rahatsız edecek kimse olmayacak sakın merak etme diyor Fahri Hanım ve İbrahim'in elini tutuyor. Ellerin buz gibi olmuş diyor, kaloriferin düğmesini çeviriyor. Şâhi yapamıyorum. Yapamıyorum. Sensiz istemiyorum. Sensiz anlamıyorum. Sensiz hissetmiyorum. Sensiz görmüyorum. Sensiz yaşama gücüm yok, karanlığın ormanında kayboluyorum.

Eve gitmeyelim, diyor İbrahim sayıklar gibi. Direksiyonu kavrayan ellerini biraz gevşetiyor Fahri Hanım. Kavşaktan dönecekken vazgeçiyor. Karlar altındaki Tahran'da caddeler tenha. Yavaşça

gidiyor araba, tekerleklerdeki zincirin sesi bir geçmişi ağır ağır yankılar gibi.

Kayteriye parkının yakınından geçiyorlar. İbrahim camı açıyor, soğuğa çeviriyor başını. Burada biraz durur musun diyor. Bir sigara ver bana. Fahri Hanım arabayı sağa çekiyor, torpido gözünden bir Behmen sigarası veriyor ve metal bir çakmak. İbrahim iniyor arabadan, parkın içine doğru yürüyor, bir ağaçtan serçeler havalanıyor. Sigarasını yakıyor, kar soğuğuna üflüyor dumanı. Gözlerinden yaşlar boşanıyor, dudakları yanıyor.

İşte tam şuraya kurmuşlardı seti. *Derya* filminin ikinci sahnesi çekiliyor. İbrahim o günü yeniden yaşıyor zihninde. Celal Mukaddem yönetmen yardımcısı olarak klaketi şaklatıyor, sahne 2 çekim 8. Aynı yerden alıyoruz diyor İbrahim. Uzun sahne baştan sona tekrarlanıyor ve sahnenin bitişindeki aksiyona geliniyor. Perviz Behram ve Furuğ karşı karşıya. Furuğ repliğini söylüyor Perviz Behram sert bir tokat atıyor Furuğ'a. Kestik, diyen sesi duyuluyor İbrahim'in. Hırant Minasiyan kamerayı durduruyor, kulaklığını çıkarıyor. İbrahim bir elinde senaryo, kaşlarını kaldırarak tokat inandırıcı olmadı, diyor.

Yeni baştan anlatıyor neden olmadığını. Furuğ hiçbir şey söylemiyor, Perviz de. Baştan alınıyor. Klaketin sesi duyuluyor, kameranın ışıkları yanıyor. Sahne 2 çekim 9. Furuğ üstünde beline oturan kül rengi bir ceket, aynı renkte kalem etek, hafif topuklu ayakkabılarla parkın çimenleri üstünde sağa sola adımlar atarak ateşli bir kavgaya girişiyor Perviz Behram'la. İki sevgili arasındaki tartışmanın diyalogları alevleniyor, alevleniyor ve dokuzuncu defa yüzünde patlıyor tokat Furuğ'un. İbrahim'in sesi duyuluyor tekrar. Kestik. Yine olmadı. Neden olmadığını sormaya kimsenin cesareti yok. Herkes gergin ve sessiz. Uçak geçti bu sefer de, o sesi istemiyorum diyor.

Sahne on altı defa tekrarlanıyor, on altıncı tokattan sonra tamamdır diyor İbrahim. Furuğ kimseye bir şey söylemeden seti terk ediyor. Parkın girişine bıraktığı arabasına doğru yürüyor. İbrahim göz ucuyla bakıyor onun gidişine, her şey olağanmış gibi davranı-

yor. İşte orada, tam Furuğ'un gidişine baktığı yerde duruyor şimdi, dizlerinin üstünde kara çöküyor.

Burada, Roma'da birini bulup ona senden söz etmek istiyorum Şâhi, öyle biri ki seni benim kadar tanıyor olsun. Hava bu kadar soğuk olmasaydı çırılçıplak soyunup kendimi denize, dalgalara atar, ağlar, ağlar, ağlardım! Şu anda penceremden tekneler ve nerede son bulduğu anlaşılmayan bir deniz görünüyor. Bu sonsuzluktan bir parça olabilseydim eğer, canım nerede isterse orada olurdum. Senin evinin üstünde, arabanın camında, ayaklarının altında ezilen yapraklarda... Gel birlikte bir mezar kazalım, çırılçıplak soyunalım, birbirimize sarılıp kabre uzanalım. Toprağı üstümüze dökelim ve sessizce uyuyalım. Dünyanın sonuna dek sessizce uyuyalım. Öyle ki çürüyüp birbirimizden ayrılamaz hale gelelim. Topraktan taşan ve beni kendine çeken bir güç var, yükselmek ya da düşmek umurumda değil. Yalnızca derinlere gitmek, sevdiğim her şeyle beraber dibe dalmak istiyorum. Yok olmaktan, ölmekten, işe yaramaz hale gelmekten kurtulmanın tek yolu bu!

İbrahim'in alnındaki damar kabarıyor. Fahri Hanım koluna yapışmış çekiyor. Hadi canım diyor, yerden kaldırıyor onu. Arabaya yürüyorlar beraber. Bir karga sürüsü gaklayarak geçiyor başlarının üstünden, ağaçlardan karlar dökülüyor.

başımızın üstünden uçan
ve avare bir bulutun dağınık düşüncesine dalan
ve sesi kısa bir mızrak gibi ufkun genişliğini aşıp giden o karga
haberimizi şehre götürecek

herkes biliyor
herkes biliyor
sen ve ben o abus çehreli soğuk pencereden
bahçeyi gördük
ve elin ulaşamayacağı o oyunbaz daldan
elmayı kopardık

VI.

Ve Şimdi Bir Kez Daha Acemiyiz Yeryüzünde

Feridun Ferruhzad

1.

Caddelerde tek tük arabalar görülüyor. Ortalık tenha. Yolun iki kıyısındaki çınar ağaçları, karla kaplı. İnkılap meydanına çıkan caddelerde, çöpçüler uzun saplı kürekleriyle kaldırımlarda birikmiş karları temizliyorlar. Kentin güneybatısına doğru yol alıyor Feridun. Bir sigara yakıyor, camı açıyor, ayaz arabanın penceresinden içeri doluyor. Sonsuz bir beyazlık sarmış her yanı.

Sevgili Feri, sen insandan uzaklaştıkça insanı seviyorsun. Birisi sana yaklaştığında da tersine kaçıyorsun. Buna rağmen seni ve deliliklerini seviyorum. Sen de benim gibisin. Zincirli tekerleklerin kardaki sesinden başka ses yok. Uzaktan görünen özgürlük heykeli karla kaplanmış.

Bazen şu hayatı terk etmek bir saniyelik iş benim için çünkü hiçbir şeye bağlı değilim, köksüzmüşüm gibi hissediyorum. Biten sigarayı camdan dışarı fırlatıyor. Feridun o mektubu aldığında nasıl da ağladığını hatırlıyor. Kendisini Furuğ'a nasıl da yakın hissetmiş, nasıl o an onun yanında olmayı istemişti. Furuğ her şeyi samimiyetle ve açıklıkla yazıyordu. Feridun yapamıyordu, yapamazdı. Belki hiç yapamayacak.

Kendin ol Feri, şiir yazmak istiyorsan etrafındaki bu boş kalabalıktan soyutla kendini, ben de bunu yapıyorum. Basit mutluluklara kananlardan uzak dur. Uzak duramıyordu, uzak duramadığını Furuğ da biliyordu.

İbrahim'i düşünüyor. Belki Furuğ onunla benim hakkımda konuşmuş, belki Feri'de anlayamadığım bir huzursuzluk var demiştir ya da belli bir şekilde imada bulunmuştur. Bütün bedenini ateş basıyor birden Feridun'un. Gözlerini açıp kapıyor birkaç kere, sanki önünü göremiyor gibi. Ön camda kar biriktiğini neden sonra fark ediyor, silecekleri çalıştırıyor.

Hayır, Furuğ öyle bir insan değildi, nasıl düşünebildim bunu, bir an bile düşünmemeliydim, bir an bile! Hayır tabii ki kimseyle konuşmadı bana dair, o benim dışımda kimseye benden söz etmezdi. Şu halime bak, kendine gel, kendine gel Feridun. Kime akıl danışacağım şimdi ben? Kime derdimi açacağım? İşte bak hâlâ kendini düşünüyorsun. Hayır bu sen değilsin Feridun. Bu sen değilsin.

2.

Havaalanına varmak üzere. İlerde bir polis aracı var. Bir kamyon yoldan çıkmış, dörtlüleri yanıp sönüyor. Polis aracının yanında bir kişi el kol hareketiyle kamyonu göstererek bir şeyler anlatıyor. Polis elindeki belgelere bakıyor. Feridun yavaşlıyor, tam yanlarından geçerken adamın başından kan sızdığını görüyor.

Aklına Furuğ'un karakolda alıkonulduğu gece geliyor. Feridun bir yıllığına İngiltere'ye giden Menuçehr'in evinde kalıyordu, kedisine bakmayı kabul etmişti. Babasından uzakta olmak için de bir fırsattı bu. Gece yarısı telefon çalınca telaşla açmış, karakoldan aradığını söyleyen bir polisle karşı karşıya kalmıştı. Apar topar evden çıkıp hemen bir taksiye atlamış, karakolda almıştı soluğu.

Furuğ'u tuttukları odaya girince onu bir sandalyeye oturmuş hüzünle yerdeki taşlara bakarken bulmuştu. Feri'sini görünce yüzünde bir gülümseme açılmıştı, nasıl da hemen boynuna atılmıştı. Sonra da elini tutup onu da bir sandalyeye oturtmuş, olan biteni anlatmıştı. Üniversitenin önündeydim. Birden bir miting başladı. Ben de katıldım öğrencilerin arasına. Hükümet aleyhine sloganlar atıyorduk hep beraber. İnsanı garip bir coşku sarıyor. Ne olduğunu anlamadan bir de baktım polisler sardı etrafımızı. Kalabalığa sal-

dırdılar. Bir polisle karşı karşıya geldim, yaka paça beni götürmeye kalktı, direnince de vurmaya başladı. Ben de ona bana vurmanın ne demek olduğunu gösterdim. Okkalı bir tokat attım suratına, öyle ki şapkası başından yere yuvarlandı. Tabii bu sefer daha da sinirlendi. Beni sürükleyerek polis arabasına attılar. Sonra da işte bu karakola getirdiler.

Ah ne geceydi o! Feridun Furuğ'u serbest bırakmalarını sağlamak için saatlerce uğraşmış, gecenin kör vakti, sekiz on kişiyi aramış, nihayetinde hatırlı dostların nüfuzlu tanıdıkları sayesinde anca gün ağarırken çıkıp eve gelmeyi başarmışlardı. Yolda takside başını omzuna koyup uyumuştu bir çocuk gibi. Tahran sokakları bomboştu, Elburz dağı karşılarında yükseliyor, güneşin aydınlık kolları arasında geceyi soyunuyordu şehir. Feridun o sabah Almanya'da değil burada, bu şehirde yaşamak istediğine bir kez daha emin olmuştu. Hayır yapamıyordu, olmuyordu. Kökleri kurumuş da olsa işte buradaydı. Furuğ uyurken o içindeki kararsızlığa son noktayı koymuş, dönme kararı almıştı. Bütün adaletsizliğine, bütün pisliğine, bütün keşmekeşine rağmen bu ülkeyi seviyordu. Bir toprağı sevmek demek yalnızca orada geçirdiğin iyi, güzel günleri sevmek değildi. Burada parçalanıyor, dibe sürükleniyor, kendi karanlığına çöküyordu ama yine de Almanya'daki gibi uğuldayan bir ıssızlık hissetmemişti hiç.

Orada, varlığı kayboluyor, insanların kendi içine çekilip kapıları üst üste kilitledikleri o kör sessizlik ya da kimsenin kimseyi duyamadığı o kalabalık, insanın ruhunu bedeninden sürgüne gönderiyordu ve sanki o ruh, kaybolup geri dönemiyor, insanlar yalnızca beden ve akılla yaşıyorlardı. Orada kayboluyordu, ama burada... Bu kökleriyle sımsıkı bağlı olduğunu her geçen gün daha çok hissettiği bu topraklarda ne kaybederse kaybetsin varlığının kaybolduğunu hissetmemişti hiç. Başını çevirip caddelere, evlere, açılan fırınlara, işçilerin telaşına bakmış; içine bir hafifliğin yayılmaya başladığını, bir mutlulukla sıcacık sarmalandığını hissetmişti. Öyle ki başı omzunda uyuyan Furuğ'u uyandırmak, ben burada kalacağım, kesin kararımı verdim diye haykırmak, yüzünü gözünü öpmek istemişti. Bir yere ait olmak ne güzeldi. Orayla bütünleşmek...

Feri, burada herkes başkalarının hayatını mahvetmek için yaşıyor. Çünkü kendileri olamıyorlar, olmak da istemiyorlar. Tek yaptıkları konuşmak... konuşmak... konuşmak. Belki de yeryüzündeki varlığımız başlı başına bir hastalıktır, her şeyin sebebini bulmak ve sanki bu sebebi bulursak sonucu da değiştireceğimizi zannetme hastalığına yakalanmış çoğu insan. Halbuki hiçbir şeyin sebebini bilmemiz, sonucu değiştirebileceğimiz anlamına gelmiyor. Furuğ'un neden öldüğünü bilmemiz sonucu değiştirebilir miydi? Her şey olacağına varıyordu ve Furuğ bu sert, korkunç gerçeği hepimizden önce görmüş, görmekle de kalmamış kabullenmişti. Hayatı olduğu gibi kabul etmekte hepimizden daha güçlüydü.

3.

Havaalanına giriyor. Arabayı park ederken arka tamponu kaldırıma çarpıyor, adamın biri el kol işareti yaparak uzaklaşıyor. Feri dün bütün gece dişlerini gıcırdattın uyurken, farkında mısın? Hayır, değilim demişti. Tabii ki farkındaydı. Anya da bunu söylemişti defalarca, bir doktora gitmen lazım demiş, hatta birini de ayarlamıştı. İnatla gitmemişti. İntiharı düşünen bir insan için en kötü şey nedir biliyor musun Feri, intihar etmesi değil, sürekli bunu düşünüp durduğu halde intihar edememesidir. İşte benim durumum da bu.

Emir'le Glorya'yı görüyor, ikisi de yalnız gelmişler, eşleri yok. Glorya koşup sarılıyor Feridun'a, içini çeke çeke ağlamaya başlıyor. Hıçkırıkları dinene kadar gevşetmiyor kollarını Feridun. Sonra ağabeyine sarılıyor, tek kelime söyleyemiyor kimse. Bavullarını bagaja koyuyorlar. Emir öne geçiyor, paltosu sıkışıyor, tekrar açıp kapatıyor kapıyı. Feleğin işine bak diyor, feleğin işine bak... Yaşlı insanlar gibi her harfin belini bükerek söylüyor bu cümleyi. O, bu cümleyi söyler söylemez tevekkülle hayretin birbirinde eridiği serin bir duygu doluyor içeri.

Ne kadar kar yağmış buraya diyor Glorya. Orada kar yok muydu diyor Feridun? Böyle âniden deyip hıçkırmaya başlıyor Glorya. Son bir kere görmeden... Sözcükleri boğuluyor. Birkaç dakika sonra,

böyle çok zor, diyor. Birden yok olduğuna inanamıyorum! Burnunu çekiyor, eliyle yüzünü siliyor. Feridun dikiz aynasından bakıyor ona, haklısın diyor, gözleri acıyla doluyor. Hasta olsaydı... Ne bileyim bir daha görmeyeceğimi düşünerek son bir kere sarılmak mümkün olsaydı... Böyle vedalaşmadan ayrılmak dayanılır gibi değil! Bir boşluğun içinde... İnsan ne kadar çaresiz! Bir kerecik sarılsaydım, bilseydim ki o sarılmadan sonra ölecek, o zaman bu kadar acı verici olmazdı! O zaman da çok zor Glorya diyor Feridun, Areş'i hatırlarsın, artık öleceği kesinleşmişti, hepimiz vedalaşmıştık... Dediğin gibi olmuyor... Hiç olmuyor. Glorya yola bakıyor, derin bir nefes alıp veriyor, susuyor.

Evine kimse gitti mi diyor Emir. Feridun dikiz aynasından arkadaki aracı kontrol ediyor, sinyalini yakıp orta şeride geçiyor. İbrahim gitmiş. O halde bunu düşünebilmiş demek, hiç vakit kaybetmeden koşup gitmiş, ne var ne yok toplamıştır! Glorya elindeki Noel baba desenli mendille burnunu siliyor. Feri âşığım, evet âşığım. O, uzaklaştıkça ben ona yaklaşıyorum ve aramızdaki kıpkısa mesafe hep korunuyor böylece. O mesafenin gölgesinde serin bir su sesine boylu boyunca uzanıp birbirimizi izliyoruz. Ve soyunuyoruz zamanın bize giydirdiği elbiseleri. Onunla aramızda hiç kimsenin daha önce görmediği bir kumaş topu kat kat açılıyor. Biz, o kumaş topu açıldıkça, o kumaş topuna baktıkça, onun kat kat kokusundaki uykulu zamanı içimize çektikçe o âna dek ne yaşamışsak görüyoruz. Belki de anlam dediğimiz şey, bir başkasının gözlerindeki yansımamızı görene kadar boşlukta uçuşup duruyor da konacak yer arıyor.

Furuğ, İbrahim'le hiçbirimizin yaşamadığı ve yaşayamayacağı bir aşkı yaşadı demek istiyor Feridun ama susuyor. Neden o külüstür ciple gitmiş anneme? diye soruyor Emir. Gülistan filmin cipiyle işten çıkıp gelmiş. Kendi arabasına ne oldu diyor. Sattı ya abi. Ne zaman? İşte en son Londra'ya gitmişti ya ondan sonra. Epey oldu, senin haberin olmadı mı diyor çekinerek. Yok, olmadı diyor. O yolda nasıl kaza yapabilir insan aklım almıyor Feridun? Hızlı gidiyormuş yine, her zamanki gibi. Lokmane Dövle'de değil

mi? Evet. Karşıdan gelen okul servisine çarpmamak için sağa kırmış, kapı açılmış... Arabadan fırlamış... Feridun soldaki aynayı kontrol ediyor. Başını su kanalının taşına çarpmış. Bir sigara ver bana Feridun diyor Emir.

Glorya dışarı bakıyor. Kendini öldürmek istedi belki de diyor sayıklar gibi. Yanında Gülistan filmden bir çalışan da varmış diyor Feridun. Haberi duyar duymaz o şokla ilk aklıma gelen bu oldu, sizden saklayacak değilim, diyor Glorya. Buna rağmen bütün gece bu mümkün değil, dedim durdum içimden, onun ölmesi mümkün değil. Hani güneş bir bulutun arkasına girer ve durup bekler ya insan, bulutun gitmesini, büyük, kara bir bulut güneşi tutar bırakmaz hani. O kara bulut gidecek ve güneş görünecek sanki. Meğer Furuğ ölmemiş, kime ait olduğunu bilmediğimiz bir kabustan aynı anda uyanacağız, bakacağız ki güneş gibi ışıldayan gözleriyle karşımızda duruyor! Her zamanki hınzırca şakalarında birini yapmış, bizi aldatmanın hazzıyla kahkahalar atıyor.

Arabayı neden o adam kullanmıyormuş peki diyor bu sefer Glorya. Bilmiyorum diyor Feridun.

4.

Annem nasıl diyor koltukta öne doğru gelip Feridun'un boynuna doluyor kollarını. Hemşire getirdi Puran, sakinleştirici yapıp duruyor. Babam? Odasında, oradan çıkmadı hiç. Hüseyin, Hüseyin nerede, onu ne yaptınız diyor birden Emir. Siyavuş aldı götürdü Puranlardalar, diğer çocuklarla beraber. Anladı mı diyor Emir. Evet diyor Feridun, çok ağladı anneme sarılıp. İyi ki onu o halde görmediniz. İyi ki!

Glorya, ellerini yüzüne kapatıyor. Emir dönüp elini tutuyor. Annemin yanında sağlam durmalıyız yapma Glorya, diyor. Sen bir şey fark etmedin mi Feridun son günlerde hali nasıldı, seninle paylaşırdı derdini diyor Emir. Yok diyor, fark edemedim, zaten burnumun ucunu görecek halde değildim ki. Ama durgundu çok, sessizleşmişti. Onun öyle halleri vardır bilirsiniz işte, arada

kaplumbağa gibi kendi içine çekilir, kimseyi görmez, kimseyle konuşmaz. Yine öyle sandım, nereden bilirdim. Hep yalnızsın Feri, yalnızlık yiyip bitiriyor insanı, yüzüm çöktü, saçlarım beyazladı, geleceği düşündükçe boğuluyorum. Neyse geçelim, geçelim, bunları geçelim...

Yoldan çıkan kamyonu çekici gelip götürüyor, arka tekerleri patinaj yaparak karın altındaki toprağı yüzeye çıkarıyor, çamura bulanıyor kar. Polis aracı uzaklaşıyor. Sen gördün mü peki, gittin mi hastaneye, kim gitti? Feridun susuyor. Sonra kendine bile yabancı gelen bir sesle konuşuyor. Önce annem gitmiş, saatlerce hastane kapısında beklemişler Mihri Hanım'la. Sonra... Sonra hastanenin kapıları kapanmış, annem bekçiye yalvarmış, en azından bir yüzünü göreyim, öldü mü kaldı mı, ne halde bileyim demiş. O şerefsiz bir türlü içeri almamış. Ne diye bu kadar ısrar ediyorsun hanım, git evine demiş, yarın gelirsin. Annem yine yalvarmış, kaza yapmış bir göreyim demiş. O kaza yapan senin kızın mıydı? O zaman varsay ki öldü demiş. Annem oracıkta düşüp bayılmış, sağ olsun Mihri Hanım apar topar taksiye bindirip getirmiş annemi, Hüseyin de yanındaymış.

Bu memleket adamı öldürür! Allah o bekçinin belasını versin, gaddar, insanlıktan nasibini almamış öküzler! Bu memleketi bu adam kılığındaki hayvanlar bu hale getirdi diyor Glorya. Eşşoğlu eşşek diyor Emir, buradan gitmeden onu bulup icabına bakacağım, and olsun ki yapacağım bunu!

Sonra akşam, babam haberi alınca geldi. Ona da geç ulaşabildik. Neden, neredeymiş diyor Glorya imalı. Bir resmi karşılama töreni varmış, ona göndermişler. Gelince babamla ben gittim koşa koşa. Biz vardığımızda öleli epey olmuştu. Gördün mü sen diyor Glorya? Eli Feridun'un göğsünde. Yüzü gözü parçalanmış mı Feri, Allah aşkına doğruyu söyle. Yok, diyor Feridun, kafasını vurmuş ama yüzü parçalanmamıştı, yalnız alnından kan akmıştı yüzüne doğru. Böbrekleri parçalanmış iç kanamadan.

5.

Dudaklarını ısırarak ağlamaya başlıyor Glorya. Zamanında yetiştirebilselerdi kurtulurdu demek, ihmalkârlığın, vurdumduymazlığın bini bir para bu kahrolası memlekette! Ah canım benim, kim bilir orada o halde ne kadar yattı, kim bilir öylece?

Hıçkırmaya başlıyor. Midem bulanıyor benim, lütfen kenara çek Feri, hemen lütfen! Feridun alelacele kenara çekiyor arabayı. Glorya kendini dışarı atıyor, karların üstüne öğürüyor. Feridun'la Emir de iniyorlar arabadan. Glorya'nın başından düşen mor şapkayı eğilip alıyor Emir, arabaya atıyor. Feridun yerden aldığı karlarla Glorya'nın ağzını gözünü siliyor.

Glorya bağıra bağıra ağlamaya başlıyor. Orada bütün gece bir morgda kaldı tek başına! Biz de hepimiz toplandık ki şu karların altına koyalım onu, sonra da defolup gidelim! Bu kadar, hayat işte bu kadar! Hepimiz benciliz, hepimiz iki yüzlü, hepimiz hastalıklıyız! Feridun gidip sarılmaya çalışıyor. Bırak beni diye bağırıyor. Bırak! Kimse kimseye yardım edemez! Tek başınayız! Bak yardım edebildik mi? Birimiz bir halta yaradık mı? Hayır! Göz göre göre öldü!

Seni aradım Feri, Puran'ı da aradım. Pervin aradı beni, Furuğ'u iyi görmediğini söyledi dedim. Demedim mi sana Feri, gözün üstünde olsun demedim mi! Hali hal değilmiş demedim mi! Feridun tek kelime etmiyor, elinde kalan karları sıkıyor, kaşları çatılmış, gözlerinden yaşlar yuvarlanıyor.

Kimse hiçbir şey yapamazdı Glorya bunu sen de biliyorsun! diyor Emir. Felek döndüğü sürece şu bembeyaz karlardan tut, Elburz dağına varasıya her şeyi yokluğa sürükleyecek. Bırak bunları, kimsede kabahat yok. Koluna giriyor, biliyorsun diyor. Bırak beni diyor, hepimiz kabahatliyiz. Hiçbirimiz anlamadı onu, anlamak için çırpınmadı! Hepimizden dürüsttü, hepimizden saftı, hepimizden içtendi. Birimize bir şey olacak olsa herkesten önce o koşar gelirdi. Kuduran hıçkırıklarına engel olamıyor, coşup taşıyor gözyaşları.

Peki biz? Biz onun yanında insan müsveddesi olabilirdik anca! Beni geri götürün, lütfen beni havaalanına geri götürün, dayana-

mayacağım ben! Kıpkırmızı olmuş küçük burnunu çekiyor. O kara kalabalığı görmeye dayanamayacağım. Onu götürüp bir mezarın karanlığına terk etmeye dayanamayacağım. Karların üstüne boylu boyunca uzanıyor, bağıra bağıra ağlıyor.

Emir'le Feridun birbirlerine bakıyorlar, ikisinin de gözleri kıpkırmızı, yaşlar akıyor yanaklarından. Feridun gidip kaldırmaya yelteniyor Glorya'yı. Emir, bırak diye fısıldıyor, paltosunun cebine sokuyor ellerini, Feridun'un bakışları yerde. İçimizdeki benlik onu ihmal ettiğimizde parçalanıp dağılmaya başlıyor Feri, açılan oyuklara, çatlaklara zaman doluyor ve o iç benliğimiz daha da tanınmaz hale geliyor. Yazmak, sanki o parçalanan benliği sözcüklerle bir araya getirme, sağaltma eylemi. Yazmadığımda içimde bana yabancı bir benin, ayrık otlarıyla kapanıp tanınmaz hale geldiğini görüyorum, bu beni ürkütüyor! İhmal ettiğimiz her şey ölüyor Feri. Gelip geçen arabaların sesleri duyuluyor. Hava ayaz. Beyaz bir Peugeot yardıma ihtiyaçları olduğunu düşünüp yavaşlıyor, camdan başını çıkaran yaşlı bir adama Emir her şeyin yolunda olduğunu işaret ediyor, sağ elini kalbinin üzerine koyarak.

6.

Dakikalarca orada öylece kalıyorlar. Sonra hıçkırıkları iç çekişe dönen Glorya'yı gidip kaldırıyor Emir. Hatırlıyor musun Münih'e geldiğinde nasıl yuvarlanmıştık karlarda diyor. Sarhoştuk diyor Glorya. Hepimizin keyfi yerindeydi. Mutluyduk diyor, gülümsüyor. Brindizi'de denize nasıl düştüğünü anlatmıştı. Hatırlıyorsunuz değil mi? Hani Roma trenini beklerken şehirde dolaşmaya çıktığında.

Bir parkta çocuklarla sohbete daldığı değil mi diyor Feridun. Glorya gözlerini siliyor. Oldum olası çocuklarla iyi anlaşırdı zaten diyor Emir. Oturmuş orada hiç tanımadığı çocukların resmini yapmaya başlamış, ah gözümün bebeği! Denize nasıl düşmüştü, onu unutmuşum diyor Feridun. Glorya soğuktan bir ürperti geçiriyor. İşte bizimkini güzel görünce... hepsi on iki, on üç yaşlarında ergen

erkekler... poz kesmek için birbirleriyle itişip kakışmaya başlamışlar, derken biri dengesini kaybetmiş, tutunacak bir şey ararken Furuğ'un çantasına yapışmış, hooop ikisi beraber suya düşmüşler! O çocukların poz kesmelerini nasıl güzel taklit etmişti diyor Feridun, bütün o mimikleri, İtalyanların abartılı el kol hareketleri...

Feridun'la Emir de Glorya'nın yanına oturuyor, gülüyorlar. Glorya dudaklarını yalıyor, kirpikleri ıslak hâlâ. Cebinden çıkardığı mendille önce gözlüğünü kurulayan Emir, üstünü başını nasıl değiştirmişti peki diyor. Çocuklardan birinin büyükannesinin evine gitmişlerdi galiba, değil mi Glorya diyor Feridun. Glorya başıyla onaylıyor, ütüyle kurutmuş kadıncağız, diye ekliyor, çözülen şal desenli atkısını boynuna doluyor. Bir de sanki kaybolmuştu diye kalmış aklımda, istasyonu mu bulamamıştı, yanlış mı hatırlıyorum, diyor Emir. Yok yok öyleydi diyor Glorya. Kaybolmuş, uzun uzun nereye gittiğini bilmeden yürümüş, sonra tesadüfen bir de bakmış ki istasyonda.

Büyük bir tır kornaya basarak geçiyor. Glorya'nın yanağındaki gamze derinleşiyor, gözleri şiş. Ben nasıl dayanacağım abi diyor Emir'e sarılıp hıçkırıyor. Dayanacağız canım, diyor. O gülüşü gitmiyor gözümün önünden. Nasıl ölebilir, Furuğ nasıl! Zamanla hafifleyecek bu da diyor Emir. En zoru bugün. Bugünü atlatmamız lazım, anneme dayanak olmalıyız. Hadi kalk artık canım, gecikiyoruz diyor, kolundan tutup kalkmasına yardım ediyor Glorya'nın. Arabaya biniyorlar tekrar.

7.

Herkesten önce o eve Puran gitmeliydi Feri diyor Glorya. Bizden biri gitmeliydi. Başını koltuğa yaslıyor. Bir süre sessizce yol alıyorlar. Neden bizden biri gitsin ki diyor Feridun silecekleri çalıştırırken. İbrahim onun sekiz yıldır yoldaşı, ne yaşadıklarını ikisinden başka kimse bilemez. Bence onun hakkıydı.

Ne yaşadıklarını bilemeyiz diyor Glorya. Furuğ ona âşıktı, bir insan bir başkasını nasıl bu kadar sevebilir diye düşünürdüm ona

her baktığımda. Bize anlatmasa da İbrahim'le ne yaşadığını kestirmek zor değildi, her şey gün gibi ortadaydı. Ruh eşini bulmuştu ama işte yazık ki geç kalmıştı bulmakta. Birbirini bu kadar seven, bu kadar tamamlayan iki insanın hayatı böyle perişan olmamalıydı. Kim bilir İbrahim ne haldedir! Furuğ'a ait her şey oradaydı, o evdeydi. Geride kalanlara bir hatıra, ondan bir eşya. Bilmiyorum... ah hiçbir şey bilmiyorum.

Emir bir sigara yakıyor yine, arabanın camını yarıya kadar indiriyor. Bir gün Almanya'ya ilk geldiği sene, *Leopold* caddesinde yürüyorduk, müthiş kederliydi, diyor Emir. Caddede durdum ve ona dönüp dedim ki senin acı çekmekten başka elinden bir şey gelmez, aksi senin varoluşuna aykırı. Sağ taraflarından bir kamyon hızla geçip gidiyor. Hayat böyle bir şey, insan bir gün neşeliyse bir ay kederlidir dedim. Bana sarılıp ağlamaya başladı. Kol kola yürüdük, çocukluğumuzdan konuştuk o gün akşama kadar. Sonra bir yere gidip zil zurna sarhoş olduk. Kâh ağlayarak kâh gülerek saatlerce hem yürüdük hem konuştuk. Burnunu neden yaptırdığını anlattı o gece? Aaa sahi mi ağabey diyor Glorya, biraz öne doğru geliyor koltukta, gözleri şaşkınlıkla açılıyor. Siz hatırlamazsınız küçüktünüz, bir kere Şah Rıza babamla beraber bizim eve öğlen yemeğine gelmişti. İri yarı bir adamdı, epey uzun boyluydu. Ben de sanki hatırlıyorum o günü diyor Feridun. Başkasıyla karıştırıyorsundur, küçüktün sen, nereden hatırlayacaksın diyor Emir. Kar yağışı hızlanıyor. Feridun silecekleri çalıştırıyor yine. Her neyse işte o gün Furuğ'a senin burnun da benimki gibi pek iriymiş kızım, demiş ve kahkaha atmış. Sahi mi diyorsun ağabey? İnanılacak gibi değil ama sahi! Çok şaşırdım, ilk kez duyuyorum bunu diyor Glorya. Feridun'un omzunu tutuyor ve sen biliyor muydun diyor. Yok, nereden bileyim, ben de çok şaşırdım diyor Feridun, sağ taraftaki aynayı kontrol ediyor. Eee diyor Glorya. E'si işte bundan sonra burnunu takmış kafaya. Ve kimseye tek kelime etmemiş sana söylediği güne kadar öyle mi? Demek ne kadar dert etmiş bunu kendine... İşte çocukluk... Her şey orada olup bitiyor. Bir çocuğa öyle denir mi, koskoca adamın densizliğine baksana! Bir türlü kafam almamıştı biliyor musunuz burnunu yaptırmasını. Demek...

Glorya geri çekilip başını koltuğa yaslıyor, kar yağışına bakıyor. Bir süre sessizce yol alıyorlar. Kar taneleri iri iri düşüyor arabanın camına, sileceklerin hücumuyla sağa sola savruluyorlar.

Şu hayatta o kadar insan tanıdım Furuğ kadar istediğini istediği anda yapan birine rastlamadım. diyor Feridun, derin bir iç çekiyor. Hiçbir şeyi engel olarak görmüyordu. Bu, bence ondan başka hiçbirimizde yok. Belki de bizim bir ömürde alamayacağımız yolu o, daha on sekizine basmadan almıştı.

Ölümden de korkmuyordu diyor Emir. Son geldiğinde bir akşam bu konular üzerine gün ışıyana kadar konuştuk. Önce çok ciddiye almadım söylediklerini ama sonra fark ettim ki inanarak söylüyor, yeniden doğacağına inanıyordu.

Feridun dilinin ucuna kadar gelen mektuptan söz etmekten son anda vazgeçiyor. Furuğ'dan sonra ben öleceğim, demiyor. Sanki bunu herkesin duyabileceği şekilde söylerse kelimelere ruh üfleyecek ve bu kehanetin gerçekleşmesine neden olacaktı. Aklında bir söz çınlayıp duruyor, kimdendi bir türlü hatırlayamadığı: "Bir şeyin gerçekleşmesinden yeterince korkarsanız onun olmasını sağlarsınız."

Feri keşke İran'dan başka bir yerde doğmuş olsaydım. Hareketin, devinimin merkezine yakın bir yerde. Yazık ki bütün ömrümü, bütün gücümü bu toprağa duyduğum aşk, hatıralara duyduğum bağlılık yüzünden ölüm, hakaret, boşunalık dolu bu harabede telef edeceğim! Ne senin ne benim bir eksiğimiz var, ama yetişip olgunlaşmamıza, meyve vermemize imkân yaratan bir çevre bulamadık. İşte eksiğimiz bu! İçim yanıyor buna Feri!

İnsan alışıyor her şeye, her acıya diyor Emir. Yetmişinde ya da sekseninde ölmekle otuzunda ölmek arasında ne fark var biliyor muyuz? Bence yetmişinde, sekseninde ölmek daha zor. Hayat bir alışkanlık yaratıyor çünkü ve ne kadar alışırsan o kadar zor ayrılıyorsun ondan. Sosyal hizmet görevi yapmıştım bir ay hatırlıyor musun Glorya, Münih'teki o yaşlılar yurdunda. Hepsi de seksenini çoktan sollamış ihtiyarlardı ve nasıl korkuyorlardı ölümden. Bu beni çok şaşırtmıştı, yani insan yaşlandıkça ölüm fikrine de ısınmaya

başlar sanıyoruz ya. Hiç öyle olmuyor, dediğim gibi aslında tam tersi. Uzun yaşadıkça daha çok bağlanıyorsun şu hayata, daha da alışıyorsun. İç çekiyor Emir. Kim anladı ki hayatın ne olduğunu biz anlayalım?

Hayyam'ın dediği gibi işte: *Bu muammayı ne sen çözebilirsin ne ben.*

Uzun yaşayınca da değişen bir şey yok aslında diyor Glorya, çantasından aynasını çıkarıp yüzüne bakıyor. Şapkasını takıyor başına, saçlarını sağa sola çekiştirip düzeltiyor. Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki ne başı var ne sonu. Yaşadığımız, gördüğümüz şey tekrarın tekrarı, hepsi bu işte, tekrarın tekrarı! Furuğ daha az tekrar yaşayarak göçtü, daha fazlasına dayanamazdı, diyor iç çeker gibi. Hepsi susuyor.

VII.

İnanalım Soğuk Mevsimin Başlangıcına

1.

Evin önü gazeteci dolu. Öbür girişi dene istersen diyor Emir. Orası da doluydu ben çıkarken diyor Feridun. O zaman yapacak bir şey yok. Babam gazetecilere kimse tek kelime bir şey söylemesin demiş. Sağa dikkat et diyor Emir.

Park ediyorlar, gazeteci kalabalığı hemen arabalarına hücum ediyor.

Emir Bey, Glorya Hanım başınız sağ olsun, Furuğ'la en son görüşmeniz ne zamandı?

Halinde bir gariplik sezdiniz mi?

Sizce ruh hali normal miydi?

Bunun bir kaza olmadığı iddiasına bir şey söyleyecek misiniz?

Glorya Hanım Furuğ'un daha önce intihar girişiminde bulunduğu doğru mu?

Feridun Bey, lütfen.

Bir SAVAK aracı tarafından takip edildiği iddialarına ne diyeceksiniz?

Feridun Bey gazete manşetlerini gördünüz mü?

Acılı gününüzde sizi yormak istemiyoruz ama insanlar merak ediyor, onları aydınlatmak görevimiz, lütfen!

Glorya en önden giriyor içeri. Emir şapkasını düzeltiyor ve lütfen arkadaşlar diyor, daha sonra, lütfen. Yoldan yeni geldik, lütfen müsaade edin. Feridun başıyla selam veriyor. Feridun Bey lütfen, barisiz sorularımızı cevaplayın diyor bir kadın gazeteci. Sonra diyor Feridun, daha sonra. Şimdi hiç uygun bir zaman değil. Lütfen. Gazetecilerin yüzleri asılıyor. Biraz geri çekilip beklemeyi sürdürüyorlar.

Sokağın çocukları da gazeteci kalabalığının arkasında birbirlerini itip kakarak bekliyor.

2.

Glorya önce koşup babasına sarılıyor. Albayın gözleri doluyor. Turan Hanım, hemşirenin kolunda giriyor salona, ayakta zor duruyor. Çocukları koşup sarılıyorlar, öpüyorlar annelerini.

Bir pınar gibi coşuyor Turan Hanım'ın gözleri. Bahtsız yavrum, bahtsız yavrum uçtu gitti avcumuzdan diyor. Ellerini başına vura vura ağlayan Turan Hanım'ı oymalı üçlü koltuğa oturtuyorlar zorla. Glorya annesinin elini eline alıyor, dudaklarına götürüyor birkaç kere, yine sarılıyor, yine ağlıyor. Furuğ'un kokusunu duyuyor bir an Turan Hanım.

Hıçkırıkları birbirine karışıyor. Emir annesinin omzuna doluyor kolunu. Yüzünü, gözünü öpüyor. Girişteki çiçeğe takılıyor gözü. Furuğ'un getirip diktiği mum çiçeğine. Ne kadar da büyümüş diye geçiriyor içinden, bu mevsimde nasıl da çiçeklenmiş.

Albay odanın baş köşesindeki koltuğuna oturuyor. Kahverengi yün hırkasının cebinden mendilini çıkarıp gözlerini kuruluyor, mırıldanıyor:

Altın tacın da olsa sonunda hiç
Padişah olsan da sonunda hiç
Süleyman'ın mülkünü sana bağışlasalar da
Nihayetinde toprağa çıkar yolun, sonunda hiç[7]

Albayın yanındaki koltukta ağlamaktan gözleri kıpkırmızı olmuş en küçük iki oğlu Mehran ve Mehrdad sessizce oturuyorlar. Bir filmde rolleri henüz belirlenmemiş, bekleme cezalısı oyuncular gibi şaşkınlar, ellerini kollarını nereye koyacaklarını bilemiyorlar. Bir annelerine

7 *Eger zerrîn kolahi âkıbet hiç*
Eger hod padişahî âkıbet hiç
Eger molk-é Soleymanet bebahşend
Der âhir hâk-é râhi âkıbet hiç
(Baba Tahir Üryani)

bir ablaları Puran'a bir Feridun abilerine dönüp bakıyorlar. Sığınacak bir kucak peşindeler. İkisinin de gökyüzünde Furuğ'un gülüşü asılı. Albay, içerisi havalansın diye açık bırakılan camı kapatmasını işaret ediyor Mehran'a.

Mehran kalkıyor, içi karla dolmuş havuza göz ucuyla bakıyor ve tam camı kapatıp kolu çevirirken bir güvercin tüyünün döne döne aşağı düştüğünü görüyor. Babalarının Amerika gezisinden dönerken getirdiği Kızılderili şapkası geliyor aklına. Hüseyin'e getirilmiş o şapkayı Furuğ başına geçirip bir Kızılderili reisi gibi yere bağdaş kurup oturmuştu. İşte tam şuraya, orta sehpasının durduğu yere. Bir Kızılderili reisi gibi tuhaf, gizemli bir şeyler söylemiş sonra da Kızılderili tam tamları eşliğinde fırlayıp Hüseyin'in su tabancasını almış, herkesi sırılsıklam edene kadar kovalamıştı. Anneleri bile bu eğlenceye ortak olmuş, su tabancasından nasibini almıştı. Sonra da hadi çocuklar demişti fotoğraflarımı çekin benim böyle. Tam kapattığı camın önünde kovboylar gibi, su tabancasının namlusunu üfleyerek poz vermişti. Sonra şapkayla fotoğraf çekilme sırası Mehran'a gelmişti, ardından Mehrdad'a ve sonunda Hüseyin şapkasını da tabancasını da geri almayı başarmıştı.

Ahhh yavrum diye dizlerini dövmeye başlıyor Turan Hanım. Annesinin ellerini tutup öpüyor Emir. Anne kaderi böyleymiş, yolu kısaymış, elden ne gelir diyor. Ben onu bırakmayacaktım gitmeye, kolundan yapışıp çekecektim, bırakmayacaktım. Bırakmasaydım böyle olmazdı. İçimde bir ağırlık vardı, daha sabah kalkar kalkmaz bir taş vardı, nah şuramda diyor göğsünü yumruğuyla dövüyor.

Gökyüzünü yere indirsek de olacak olanı engelleyemezdik anne diyor Puran, keşke elimizden bir şey gelseydi, keşke onu durdurmak mümkün olsaydı, keşke içimizden birinin bunu yapacak gücü olsaydı! Ellerini yüzünde gezdiriyor, kaşları çatık. Feridun Puran'ın yanında yere bakarak oturuyor.

Dudakları buz gibiydi giderken. Ölecek olanın dudakları soğurmuş en evvel. Buz gibiydi. Bütün vücudum irkildi, durdum duramadım, kalsaydın evladım az daha dedim. Yok, dedi durdu, gözümün ışığı. İşim var dedi, gitmem lazım dedi. Dışarı çıkıyorsun saçını başını bir tara da öyle çık dedim. Aman anne kimin için tarayayım saçımı dedi.

Kızdım, yüreğini bulanık sularla yıkama evladım dedim. Yüreğini bulanık sularla yıkama!

Ah! sokağa kadar çıktım, arkasından el salladım, dikkatli sür evladım dedim. Döndü, güldü yavrum bana, son gülüşüymüş meğer! Son gülüşü! Ah anneciğin sana kurban olsaydı da sen yaşasaydın! Karlar içinde yatıyor yavrum, soğukta, kanlar içinde. Hıçkırmaya başlıyor Turan Hanım yine, bayılacak gibi titriyor.

Glorya yine sımsıkı sarılıyor annesine, yapma böyle anneciğim, sen hiçbir şeyi engelleyemezdin, diyor. Mehran'a bir bardak su getirmesini işaret ediyor. Turan Hanım başını ağır ağır sağa solla sallıyor, gözünün önünden kimsenin göremediği Furuğlar geçip gidiyor. Dudaklarını ısırıyor. Puran gelip dizinin dibine oturuyor, anneciğim hadi biraz toparlan, hadi canım benim diyor. Mehran'ın elinden bardağı alıyor, bir iki yudum su içiriyor annesine.

O kahrolasıca hastane bekçisi, Allah onun nasibini kessin! Allah onun yuvasını dağıtsın! Allah ona da evlat acısı yaşatsın! Ya Rabbim sen büyüksün duy feryadımı, âhımı! Son bir kez göreyim dedim, bırakmadı o insafsız köpek! Belki son kez görseydim, o doktorların elini ayağını öpseydim, kurtarın yavrumu deseydim! Tam o sırada hizmetçi giriyor içeri. Kahvaltı hazır diyor.

Annecim, canım benim harap ettin kendini, kulun kurbanın olayım biraz toparlan hadi diyor Puran. Acıyı veren sabrını da verir elbet. Hadi kalk bir bardak çay iç, ayakta duracak halin kalmadı, dünden beri bir lokma gitmedi kursağından. Emir ve Glorya iki yanından koluna girip yemek odasına götürüyorlar Turan Hanım'ı. Albay da kalkıyor, yere bakarak ağır adımlarla çıkıyor odadan. Feridun, Mehran ve Mehrdad'a elini uzatıyor, hadi kalkın diyor, hadi canlarım benim.

3.

Albay masanın başına, her zamanki yerine geçiyor. Hizmetçi çayları dolduruyor, taze sengek kokusu odaya yayılıyor. Acıyan yer başka, acıkan yer başka der büyükler. Hadi bir şeyler yiyin diyor albay,

kimsenin yüzüne bakamıyor. Çayından bir yudum alıyor. Gazeteciler kapıda mıydı diyor Emir'e dönüp. Bir lokma ekmeğin içine peynir koyan Emir başıyla evet diyor. Bir şey demediniz değil mi? Hayır, babacığım merak etmeyin diyor Glorya.

Biz dördümüz önce hastaneye gidelim, alıp eve getirelim diyorum. Annemle babam oraya gelmesinler, diyor Puran. İyi düşünmüşsün diyor Emir. Öyle yapalım, en iyisi o. Hüseyin nasıl? Siyavuş onları oyalamaya çalışıyor ama kolu kanadı kırık bir serçe gibi öylece duruyor, ağzını bıçak açmıyor. Sabah zorla iki lokma bir şey yedirmişler. Siyavuş mezarlığa gelecek doğrudan ama Hüseyin'i de getirsin mi, bilmiyorum. Baba nasıl yapalım, siz söyleyin?

Albay elini alnına götürüyor, gözleri dalıp gidiyor birkaç saniye. Getirsin Hüseyin'i de diyor, getirsin. Vedalaşsın çocuk... Yoksa nasıl kabullenecek. Anne sen niye bir şey yemiyorsun diyor Puran. Nasıl yiyeyim, çocuğum diyor, dudaklarının derisi kupkuru. Ayakta duramazsın orada, tansiyonun düşer. Hadi al şu bir lokmayı ye bari deyip küçük bir dürüm hazırlıyor zorla ağzına sokuyor Turan Hanım'ın. Turan Hanım istemeye istemeye çiğniyor. Mehran ve Mehrdad'a dönüp biz cenaze arabasıyla buraya geldiğimizde, biriniz annemin biriniz babamın koluna girin kapıya çıkarın diyor Puran. Mehran ve Mehrdad başlarını sallıyorlar. Konu komşu, akraba birazdan evin önüne yığılmaya başlar.

Peki eksik gedik nedir şimdi baba? Yapabileceğimiz ne kaldı, ne yapıldı, ne yapılmadı? Mezarlıkla ilgili ya da oradaki merasimle ilgili yapılacak bir şey var mı? Ne bileyim... Bir plan program yapabildiniz mi? diyor Emir.

Albay çayından bir yudum alıyor ve her şey halledildi, merak etmeyin diyor bütün ciddiyetiyle. Boğazını temizliyor. Ağzını peçeteyle siliyor, dirseklerini masaya koyup ellerini birleştiriyor. Saraydan aradılar. Herkes bakışlarını Albay'a çeviriyor bir anda. Bizzat prenses Farah aradı. Baş sağlığı diledi ve cenaze törenini kendilerinin yapacağını, Zahirü'd-Dövle mezarlığına defnedilmesini istediklerini söyledi.

Peki siz ne dediniz diyor Feridun sesinden ateşler saçarak. Elbette kabul ettim, Şâhımızın iradesi karşısında ve üstelik böyle bir lütuf

karşısında ne demem beklenebilirdi başka? Lütuf mu diyor Feridun. Evet lütuf diyor albay sertçe ve bir elini masaya vuruyor. Babacığım bağışlayın ama Furuğ bunu asla istemezdi! Bütün hayatı boyunca her yerde bütün bu protokollerden nefret ettiğini söyleyip durmadı mı?

Albay dimdik Feridun'un gözlerine bakıyor, zihnindeki cümleler patinaj yapmaya başlıyor. Pehlevi hanedanı bu ülkenin kaderini değiştirmiştir diyor. Feridun alaycı bir şekilde gülüyor. Şahımızın ne kadar yurtsever olduğunu anlatmaya kalkmak bile abesle iştigal! Emir tam ağzını açıp bir şey söyleyecekken Albay daha da yüksek sesle devam ediyor. Ayrıca şimdi bu tartışmanın ne yeri ne de zamanı! Önündeki fincanı ileri doğru itiyor.

Bağışlayın ama ben Furuğ'un... Feridun yeter diyor albay daha sert şekilde. Feridun'un elleri titriyor. Yanındaki Glorya'ya bakarak konuşuyor, sonra bakışlarını Emir'e kaydırıyor, Puran'a bakıyor. Prenses Eşref'in filmine verdiği ödülü bile reddetti, ne törene gitti ne ödülü aldı! Böyle yapmacık davranışlardan, asalet zırvalarından, şahlıktan, prenseslikten tiksinirdi! Şimdi siz kalkmış Farah'ın cenaze merasimini üstlenmesinin bir lütuf olduğunu mu söylüyorsunuz? Bunu nasıl yaparsınız diyor ayağa kalkıyor. Emir kolundan tutuyor, yerine oturtuyor ve sakin ol diye fısıldıyor.

Glorya babasına dönüyor ve babacığım Feridun doğru söylüyor, Furuğ böyle şeyleri asla sevmezdi, onun hatırasına... Albay sağ elini havaya kaldırıyor siz ne dediğinizin farkında değilsiniz diyor. Devletimizin iradesine karşı mı çıksaydım! Bu sözlerinizi acıdan ne dediğinizi bilmediğinize veriyorum, diyor. Bu onur karşısında teşekkür edeceğinize, kalkmış bir de... Konu kapanmıştır diyor.

Feridun hayattayken bunlarla mücadele eden Furuğ bunu hak etmiyor babacığım diyor. Albay tam ağzını açmışken Turan Hanım araya giriyor. Siz beni öldürmeye mi niyetlendiniz? Bu kara günde nedir bunlar Allah aşkına, hiçbirinizde insaf yok mu? Benim kızım öldü kızım! diyor ağlamaya başlıyor yeniden. Canımın parçası nefes almıyor artık. Kalkmış burada töreni o mu yapacak bu mu yapsın, bunları mı tartışıyorsunuz. Ölüm bile bu evde kavgaya, gürültüye bir son veremiyor! Tükendim, yoruldum artık, yeter! Babanız bir

karar vermiş, size de o karara saygı duymaktan başka yapacak bir şey kalmıyor, diyor, mendiliyle gözlerini siliyor.

4.

Feridun kalkıp çıkıyor. Arkasından Glorya ben üstümü başımı bir değişeyim diyor. Hemen arkalarından çıkan Emir ikisini koridorda yakalayıp kollarından çekiyor. Kütüphaneye girip kapıyı kapatıyorlar.

Kar aydınlığı dolmuş odaya. Boydan boya kitapla dolu duvarın karşısında babalarının çalışma masası. Üstündeki her şey milimetrik bir düzen içinde. Isfahan işi bir ahşap kalemlik. Üstü minyatürlü uzun bir kutu. Üst üste düzgünce duran üç kitap. En üstteki Taberi tarihi. Kapağında bir serçe resmi olan, soluk gül kurusu renginde ince bir defter. Camın önünde tekli bir koltuk, kavuniçi kadifeden, eteklerinde ufak ponponları sallanan.

Küçükken babasına her kızdığında o ufak ponponlardan birini çekip kopardığını hatırlıyor Glorya koltuğu gördüğünde. Feridun ağlamaya başlıyor. Bunu nasıl yapar ağabey, dirisine saygı duymadı ölüsüne de saygı duymuyor! Nasıl bu kadar bencil olabilir diyor. Yumruğunu duvara vuruyor.

Emir gidip onun kolunu tutuyor, çekip camın önündeki koltuğa oturtuyor. Sesini biraz alçaltarak haklısın çok haklısın, ama artık istese de bir şey yapamaz diyor. Çoktan hazırlanmıştır her şey ve bu kararın geri alınması babam adına bir felaket doğurur, ordudaki görevine derhal son verirler.

Glorya da camın önüne gidiyor, yerdeki safran sarısı zeminli, ufacık çiçeklerle bezeli Tebriz halısına oturuyor. Kolunu Feridun'un bacağına koyuyor. İç çekiyor, hayat adil değil onu biliyorduk ama ölüm bile adil değilmiş diyor. Feri yüzde yüz haklısın, ama babamı biliyorsun. Ok yaydan çıkmış bir kere. Keşke Furuğ'a bunu yapmasaymış. Keşke!

Emir sırtını kütüphaneye dayıyor, kendini boş yere hırpalama cancağızım diyor, yapma gözünü seveyim! Feridun gözyaşlarını

durduramayarak konuşmaya devam ediyor, sağ elini yumruk yapıp sol avcuna vuruyor iki kere. Bu memlekette yaşanmaz! Furuğ kaç kere dedi, kaç kere kal Münih'te, dönme dedi! Ahmaklık bende, eşeklik bende ki döndüm geldim! Başını ellerinin arasına alıyor.

Kapının üstündeki saatten bir kuş çıkıyor, on iki guguk sesi yankılanıyor odada ve sonra yuvanın kapıları kapanıyor.

Her yerde riya var! diyor Feridun. Bu memleketin, her yeri, riyanın sarmaşığıyla kaplanmış. Kimse kendi menfaatinden başka bir şey düşünmüyor. İnsanın nefes almasına izin vermiyorlar. Herkes yüzüne gülüyor, ama arkanı döner dönmez kuyunu kazmaya başlıyorlar. Her gün, bugünkü azabım ne olacak diye uyanıyorum. Dayanacak gücüm kalmadı!

Glorya da ağlamaya başlıyor. Elini tutuyor Feridun'un. Almanya'dan döndüğümden beri çırpınıyorum burada! Bir radyo programı yapabilmek için kırk yere, kırk bin başvuruda bulunup kırk bin onay almam gerekti. Buna rağmen inat ettim, yapacağım bu işi dedim. Yaptım da! Ama ödediğim bedele bakıyorum şimdi, değer miydi diyorum. Değer miydi bunca eziyete! Bu memleket insanı her şeye pişman ediyor. Ne memleketin anlıyor kıymetini ne ailen!

Derin bir nefes alıyor başını yukarı kaldırıyor. Peder Beyin gözünde neyiz biz? Hadi memleket kadrimizi bilmedi. Babamız, anamız bildi mi? Babamın gözünde neyim ben? Basit bir şarkıcı, bir şaklaban, şiir peşinde bir züppe, adam olamamış bir zavallı! Bana böyle bakıyor. Her yerin yabancısıyım sanki. Hiçbir yere sığamıyorum, hiçbir yerde mutlu olamıyorum. Bütün bunların tek sebebi var, işte o deyip yemek odası tarafını işaret ediyor parmağıyla. Bizi bu hale getiren o!

Hangimiz huzur bulduk? Aptal mıyız, yeteneksiz miyiz, ucube miyiz, neyiz biz? Hiçbirimize kıymet vermedi, hiçbirimize destek olmadı! Hep bir istihza! Çaresizim, huzurum yok... Son birkaç aydır hep düşünüp durdum ve düşündükçe... Burnunu çekiyor, elinin tersiyle gözlerini siliyor. Düşündükçe, beni bütün çocukluğum boyunca en çok ne yaralamış onu fark ediyorum. İstihza! Babamın o alaycı bakışları, alaycı ses tonu! Nereye gidersem gideyim ne yaparsam yapayım, ne kadar alkışlanırsam alkışlanayım o alaycı bakış, o

alaycı ses bırakıp gitmiyor beni! Bırakıp gitmiyor! Zavallı Furuğ'a hayattayken neler etti! Öldü, yine devam ediyor eziyetine. Dayanamıyorum buna! İnsanın ne dirisinin ne ölüsünün kıymeti var! İçini çeke çeke ağlıyor.

Glorya kalkıp sarılıyor. Feri, dön gel Almanya'ya, bizimle gel. Sana söz veriyorum her şeyle ben ilgileneceğim, ne gerekiyorsa yapacağım. Hans seni ne kadar sever biliyorsun, diyor. Sen artık burada yaşayamazsın, hem neden yaşayasın? Furuğ haklıymış sana onları söylerken ama işte insan yine de olacağına inanmak istiyor, olsun istiyor. Seni inan ki çok iyi anlıyorum ama olmuyor Feri, olmuyor. Bir bataklık gibi burası, içine çekiyor insanı.

Almanya'da ister sahneye çıkar, şarkı söylersin ister radyo programı yaparsın, ne istiyorsan yap. Şiir yaz, çeviri yap. Olmadı akademik kariyer yap! Sana yardım ederim, inan orada daha çok ilgi görürsün, daha çok değer görürsün. Çık gel bizimle evet, diyor Emir hüzünle, bakışları yerde. Bırak artık bu köklere bağlılıkmış, bokmuş püsürmüş. Hiçbir anlamı yok bunların. Çık gel, ne gerekiyorsa yaparız. Tekrar sıkıca tutuyor Feridun'un elini ve hadi toparla şimdi kendini, çıkmamız lazım diyor. Feridun burnunu siliyor. Derin bir nefes alıyor ama nefes almamış gibi boğuluyor, kara dalgalarla coşup duruyor içi. Odanın kapısını açıyor Emir, çıkıyorlar.

5.

Gazeteciler yine kapıya doğru koşturuyor. Sorular cevapsız asılı kalıyor havada. Feridun gazeteci kalabalığının içinden dikiz aynasına bakarak geri geri gidiyor. Puran hastaneye gelecekleri sayıyor. Biz gidene kadar herkes gelmiş olur diyor. Hastanenin önü de kalabalıktır şimdi.

Kötü haber tez yayılır derler ya hani, gerçekten doğruymuş. Evin telefonu susmak bilmedi dün akşamdan beri biliyor musunuz, gece geç saatlere kadar çaldı durdu. Allah eksikliklerini göstermesin ama o telefon her çaldığında kalbime ok saplanıyordu sanki. Herkese aynı cümlelerle anlat, sorulara cevap ver... İnsan acısını

bile yaşayamıyor. Aramayan kalmadı, hayret ettim, aklınıza gelip gelebilecek herkes! Zavallı Mehran'la Mehrdad da perişan oldular telefonlara bakmaktan.

Şimdi daha da ağırı bizi bekliyor, yüzlerce insan... Of off diyor derin bir iç çekiyor Puran. Bizim bu ölüm gelenekleri çok ağır geliyor bana. Gencecik yaşında göçtü gitti, inanasım gelmiyor! Bakmayın aklı başında göründüğüme yemin ederim ne yaptığımı bilmiyorum. Kuru bir akıl ne yapılması gerektiğini söylüyor bana, ben de yapıyorum. İnsan bir odaya kapanıp tek başına kalmak, ruhen de vedalaşmak istiyor.

Son görev diyorlar ya bir de, ona deli oluyorum, diyor Glorya. Vedalaşmak neden görev olsun? Ama işte vedanın bile kuralı kaidesi var gül, bülbül, şiir ülkesi cânım yurdumuzda!

Burnun kanıyor diyor Puran, çantasını açıyor alelacele, bir mendil bulup veriyor. Glorya başını aşağı eğ diyor Emir dönüp. Yok bir şey, önemli değil diyor Glorya, başını aşağı eğiyor. Bir damla kan damlıyor mantosuna. Kendince vedalaşmana bile izin vermiyorlar diyor Glorya, toplum denen şey insanın her acısının kaynağı bana göre. Kaldırma başını yukarı diyor Emir. Hiçbir acıyı hafifletmiyor. Şimdi içine gireceğimiz o kalabalık, bizim acımızı hafifletecek mi? Hayır tam tersine, benimkini arttıracak. Sesi titriyor, insan vedalaşmayı bile bütün bu hengâmeden sonraya bırakmak, acısını bir süt kâsesi gibi dengede tutmak, her şeyi ertelemek zorunda diyor.

Ama işte bazı şeyler ertelenmeye gelmiyor canım, diyor iç çekerek Puran. Bazı şeyleri o an yaşamak istiyorsun, ruhunun ihtiyaçlarını engellemeye kalktığında olmuyor. Ne bileyim işte insan bu, birtakım duyguların tekrarı olmuyor, o anda yaşaman, yaşayıp bir sonraki zamana öyle geçmen gerekiyor.

Herkes bir süre susuyor.

Emir, bir sigara yakıyor, camı aralıyor ve Kamyar peki? Onlar? Rüzgârla yüzüne doğru gelen sigara dumanını eliyle dağıtıyor Puran ve Efsane Hala onlara söylemiş, diyor. Dün akşam hemen çıkıp bize geldi Hala sağ olsun, annemi yalnız bırakmadı. Cenazeye gelecekler mi diye soruyorsun sen? Yok diyor Emir, Perviz'in gelmeyeceğini

biliyorum, ona kalsa gelir eminim, ama işte... Kamyar, o çocukcağız annesiyle vedalaşmayacak mı? diyor.

Efsane Hala dün gece o kadının Kamyar'ı da alıp Reşt'e gittiğini söyledi, kaçırmış yine çocuğu diyor Puran. Hem annesini tanıdı mı ki vedalaşsın zavallı, annesi gibi talihsiz bir çocuk o da. Yine de artık on dört on beş yaşında bir genç, aklı eriyor, annesinin öldüğünü öğrenecek nihayetinde.

Orada olmak onun hakkıydı, bunu da biz sağlamalıydık, bunu yapmak görevimizdi diyor Emir. Valla Emir, Reşt'e gitmemiş olsalardı da o aileyle dalaşmadan Kamyar'ın cenazeye gelmesini sağlamak imkânsızdı. Ben o kaçık kadınla asla karşı karşıya gelemezdim bir daha, sinirlerim zaten zayıf, rezalet çıkardı.

Dün gece hep Kamyar'ı düşündüm diyor Glorya. Yavrucak anne yüzü görmedi, ana kokusu almadı. Şimdi de daha çocuk yaşta işte, annesiz kaldı. Ne teyzelik edebildik ona ne bir dayısı oldu ne anneannesi ne dedesi... Çok talihsiz yavrum. Araba bir çukura düşüp çıkıyor. Ama Perviz'e de yazık oldu bence diyor Puran. Vefalı bir adamdı, Furuğ'dan sonra dönüp kimseye bakmadı, az şey değil bu! Ben eminim hâlâ da seviyor. Fakat yazık ki zayıf, çok zayıf bir adamdı. Neyse, ne anlamı var şimdi bu sözlerin? Emir sigarasını söndürmek için küllüğü açıyor.

Puran, sen Furuğ'un evine gittin mi dün akşam? Yoo diyor Puran, niye gideyim? Hem o hengâmede nasıl gidebilirdim ki? Yok, gitmeni bekliyordum anlamında söylemedim diyor Emir, sadece sordum. Anahtarı var mıydı peki sende? Hastaneye yattığı dönemde, kendim isteyip almıştım bir süreliğine ama sonra geri verdim. İbrahim gitmiştir zaten haberi alır almaz. Emir bir şey söylemiyor, susuyor.

Abla sen bir şey fark etmiş miydin diyor Glorya, elindeki kanlı mendili katlayıp çantasına koyuyor. Ne fark edecektim ki? Ne bileyim işte aradım ya seni de Pervin iyi görmemiş, dikkat edin dedim ya. Furuğ'u tanımazmış gibi konuşuyorsun Glorya. İçine çekilirdi işte, günlerce evden çıkmadığını, telefonlara cevap vermediğini, kapıya gitsen de kapıyı açmadığını bilmiyor musunuz? Onun her zamanki haliydi bunlar.

Emir dönüp az önce yanından geçtikleri bir kadına bakıyor. Sayıklar gibi konuşuyor sonra, hiç önem vermediğimiz, ıskaladığımız o kadar çok şey var ki... Biz büyük olaylara, büyük işaretlere odaklanmışız, halbuki her şeyin sebebi bu gözden kaçırdığımız ufak ayrıntılar. Her şey onlarda gizli, onları görmek için de yakından bakmak lazım ama kim kime yakından bakabiliyor diyor, başını koltuğun arkasına yaslıyor.

Öbür sokaktan dönseydin keşke diyor Puran, ama neyse çok fark etmez. Demek ki Pervin ona yakından bakabilmiş ağabey diyor Glorya. Yakınlık da yanılsamalı bir şey değil mi? Bazen hiç beklemediğimiz insanlar en dibe sakladıklarımızı görürler. Görsen de bir şey değişmiyor işte diyor Emir, olacak olan, oluyor.

Ne dedi sana tam olarak Pervin diye soruyor Puran. Ne bileyim valla, sürekli aklı bir yere takılı gibiymiş. Evinde şairlerin, yazarların toplandığı cuma günlerinde Pervin de gidiyormuş arada. İşte o son gittiklerinde aklını bir türlü toplayamadığını söyledi, bir anda yüzü kararıyormuş. Bu hep olurdu Furuğ'da diyor Puran yine. Ama son birkaç haftadaki farklıymış. Ev kalabalıkken birden kimseyi görmez, duymaz oluyor, içine kapanıyormuş.

Pervin abartmış, öyle sıra dışı bir hali yoktu bana kalırsa, dedim ya bunlar onun her zamanki halleriydi. Son zamanlarında pek göremedim gerçi onu diyor Puran, kaşlarını düzeltiyor. Biliyorsun Siyavuş çok ağır bir ameliyat geçirdi, bir ay yattı hastanede. Yeni yeni kendine geliyor. Ben, sizler orada çok kaygılanmayın diye önemli bir şey yok, basit bir ameliyat filan deyip geçiştirdim, ama Feri şahit, perişan olduk, hele çocuklar... Benim aklım başımda mıydı sanıyorsunuz? Biliyorum, biliyorum haklısın diyor Glorya. Feridun dikiz aynasından Glorya'yla göz göze geliyor.

Abla sen en son ne zaman gördün onu diyor Glorya, gözleri yaşarıyor. Öldüğü gün gördüm. İngiliz Kültür'ün kütüphanesine gitmiştim, dalmış bir makale yazıyordum. Bir el omzuma dokundu, baktım Furuğ. Ben de şuradayım deyip arka tarafı gösterdi, *Jean d'Arc* çevirisi üzerine çalışıyorum dedi. Sen nasılsın, iyi misin dedi. İyiyim dedim, tamam görüşürüz deyip yine yerine gitti.

Nasıl görünüyordu diyor Feridun. Ne bileyim bir olağanüstülük görmedim, dedim ya öyle iki dakika hoşbeş ettik. Bir iki saat sonra tekrar geldi, çantasını kitaplarını koltuğunun altına almıştı. Ben annemlere yemeğe gidiyorum, araba da aşağıda, hadi gel beraber gidelim dedi. Yok gelemem dedim, saat üçte Sima'yla buluşacaktım. Aman sen de... Gelmezsen gelme deyip çıktı gitti. O her zamanki muzip tavırları vardı üstünde.

Neşeli miydi yani diyor Glorya. Neşeli değil de afacandı, çocuk gibi omzunu silkip gitti. Kapıdan çıkarken dönüp göz kırptı. Ne hissetin o anda, yani ne bileyim insan kötü bir şey olacağını hisseder derler ya, sen hissettin mi bir şey, huzursuz oldun mu diyor Glorya. Yok vallahi, ne yalan söyleyeyim. Ama Feri arayıp haber verdiğinde o son kapıdan çıkışı canlandı gözümde, o göz kırpışı... Ağlamaya başlıyor Puran. İnsan alıştığı gibi sürüp gidecek sanıyor ya şu hayatı, gaflet içindeyiz sürekli. Gaflet içinde olmasak nasıl yaşardık? Ne bileyim... Belki de yaşayabilmek için ihtiyacımız var gaflete. İç çekiyor, gözlerinden damlalar yuvarlanıyor.

İbrahim'le mi arası bozuktu acaba, Pervin öyle bir şey ima etti diyor çekine çekine Glorya. Puran cevap vermiyor bir süre, camdan dışarıyı izliyor. Sonra dönüp Glorya, sen bunun bir kaza olmadığını mı ima etmeye çalışıyorsun diyor sertçe. Glorya hiçbir şey demeden öylece yüzüne bakıyor ablasının ve sonra o da aynı sertlikle cevap veriyor. Hiçbir şey ima etmiyorum abla. Kimse kimseyi tanıyamaz, anlayamaz, kimse kimse için hiçbir şey yapamaz diyorum. Başka hiçbir şey demiyorum diyor. Glorya'nın bu birden çıkışlarını çok iyi biliyor Puran, sen de Furuğ'a benziyorsun demişti bir keresinde ona bağırarak.

Yürek kabarınca akıl karışırmış diyor Puran bilge bir sesle. Ne dediğini bilmiyorsun sen Glorya. Emir, arkaya dönüyor, yapmayın diyor Allah aşkına, acımızı daha da ağırlaştırmayın. Hepimiz biliyoruz ki Furuğ ölümün kıyısında dolanıp duruyordu, kimse de onu oradan çekip alamazdı. Kimse kimseyi bir sondan kurtaramaz.

6.

Cenaze arabası Emiriye mahallesi, Hâdem Azad sokağa giriyor. Elli üç numaralı evin önündeki kalabalık ikiye ayrılıyor. Araba gelip kapının önünde duruyor, arkasından Feridun'un arabası ve beş altı araba daha. Ferruhzad ailesine ait evin kapıları açılıyor.

Mehran babasının koluna girmiş halde çıkıyor dışarıya. Albayın gözleri yaşlı. Takım elbisesini giymiş, bakışları kimseyle karşılaşmak istemiyor, cenaze arabasına bakıyor. Biraz sonra Turan Hanım bir yanında oğlu Mehrdad, diğer yanında emektar hizmetçileri Sudabe eşliğinde çıkıyor kapıdan. Ve cenaze aracını görür görmez elleriyle göğsünü dövüyor, bu dünyaya sığmayan evladım dar bir tabuta mı sığmış diyor. Feryadı göğü deliyor, düşüp bayılıyor, albayın emir erlerinden biri koşup su getiriyor, yüzüne gözüne vuruyorlar. Akrabaları başına toplanıyor. Feryatlar, feryatlara karışıyor, hıçkırıklar iç içe geçip göğe yükseliyor, gözyaşları toprağın derinliklerine sızıyor.

Furuğ babaevine veda ediyor; soğukta buharlaşan nefesler, karların soğutamadığı kordan acılar eşliğinde... Furuğ çocukluğuna veda ediyor. Gönlünce gülemediği bahçeye. Kaçıp kurtulmak istediği eve veda ediyor. Çiçekleri hep solan, balıkları hep ölen, gülüşleri eriten, ağlayışları yankılayan bahçeye veda ediyor. İçinde ukde kalanlarla buz tutan havuzlarına veda ediyor. Babasının öfkesine veda ediyor. Annesinin kurallı sesine, damdaki karlara veda ediyor. Çiçeklerin soluşuna veda ediyor. Feri'nin kederli bakışlarına, Puran'ın kabullenmişlikle yosun tutan cümlelerine, Mehran'la Mehrdad'ın uzak yakınlıklarına veda ediyor. Glorya'sının gönüldaşlığına, Emir'in anlayan, bağrına basan şefkatine veda ediyor.

Furuğ, ilk aşkına veda ediyor. Bu evin göğünde asılı kalan Perviz'in hayaline, içinde derine inip kararan ve boşluğu hiç dolmayan oğluna, Kâmi'sine veda ediyor. Köşede durup gözyaşı dökerek Furuğ'un boşluğuna bakan, o boşluğun girdabında kaybolan Hüseyin'e veda ediyor. Mahallenin meraklı yüzlerine veda ediyor. Fısıltılara, imalara, alaylara, dedikodulara veda ediyor. Furuğ içinde çırpınıp durduğu zamana, bedene, kalbe veda ediyor.

İbrahim... Peki ya Şâhi'si? Ona veda edemiyor. Ona veda edemez.

7.

Zahirü'd-Dövle mezarlığına giden yol, metrelerce uzayan bir kalabalıkla dolu. Çelenkler dalgalanıyor. Tabut ellerin sıcağında toprağa ilerliyor. Kabarıp taşan acıyla sulanıyor yol. Gökyüzü Beyaz bulutlarla kaplı, inceden bir kar başlıyor. Herkes içindeki sesle yürüyor, ölümün sesiyle, sonun sesiyle, hayretin sesiyle...

Furuğ'un gülüşünü paylaşıyor onu omuzlarında taşıyanlar, o gülüşü içlerinden kaçıp gitmesin diye sımsıkı tutarak... Sesiyle yürüyor Furuğ toprağa, gövdesiyle, isyanıyla... Kalabalığın yürüyüşü bir şiirin merdivenlerinden aşağı iner gibi. Habersizce gara giren bir ekspres gibi ölüm. Habersizce gara giren ve rayların üstündeki Furuğ'u alıp götüren.

İnanarak yürüyor kalabalık, Furuğ'un bu dünyada yaşadığına inanarak ama öldüğüne inanamayarak... Yürüdükçe nefesleri karışıyor birbirine, adımları, kalp atışları... Tabut, eller üstünde ilerledikçe ölümün kıyısında durduklarını görüp ürkerek yürüyorlar, o zaman nefesleri ayrışıyor, adımları ayrışıyor, kalp atışları ayrışıyor. Birlik bozuluyor, o uçurumdan korkuyor bazıları, bazıları o uçurumun kenarına hiç gelmeyeceklerini düşünüyor, bazıları uçurumdan düşenin kendileri olmadığına sevinerek bu sevinçten vicdan azabı duyuyor. Yürüyüşün bütün ritmi bozuluyor, aykırı kalp atışları birliğin müziğini çınlayışlar, ürperişler, çığlıklar, suskunluklarla dolduruyor.

Yaşarken Furuğ'la yürüyenler, ölüyken de onunla yürüyorlar, omuz hizasında, omuz vererek, gözyaşlarını bir tek onun için dökerek. Yaşarken omuz vermeyenlerse gelip kalabalığa karışmışlar, ölümüne omuz vermeye koşmuşlar.

Furuğ soğuk mevsimin başladığına inanarak sökülüyor bu dünyadan. Kalbi bütün hatıralardan usul usul boşalıyor. Kar yağıyor ölümün gölgesine, solgun bir Beyazlık birikiyor tabutun üstünde.

Soğuk sularla yıkanıyor bu dünyadan Furuğ, tas tas dökülen sularla ruhu uzaklaşıyor, bedeni toprağa doğru yaklaşıyor. Zaman nehrinde devrilen kayığı dibe batıyor. Musalla taşına uzatılıyor bütün bağlarından kopmuş bedeni.

Kar yağıyor ve cenaze namazını kıldırsın diye bekleniyor molla.

Kar yağıyor ve cenaze namazını kıldırsın diye bekleniyor molla.

Kar yağıyor ve cenaze namazını kıldırsın diye bekleniyor molla.

Kar yağıyor. Bekleyişin nefesi donmaya başlıyor.

Kar yağıyor. Bekleyişin kalbi ritimsiz atmaya başlıyor.

Kar yağıyor, beklenen molla gelmiyor.

Kalabalık ölümle beklemekten dermansız, soğuk havada sıcak nefesler yol bulamayarak şaşkın. Molla gelmiyor. Bekleyişin ağırlığı bütün kalabalığın üstüne çöküyor. Gelmeyeceklerini söylemişler, kimse kıldırmak istemiyormuş namazını.

Fısıltılar bekleyişin azabını harlandırıyor.

Sonunda şair Mehrdad Samedi biraz gerilerden mezarın başına geliyor. Ben kıldırırım diyor. Ben yapacağım. Kimseye hacet yok.

Bakışlar ve sesler son görevlerini yapıyorlar, haklarını helal ediyorlar. Yakıcı bir nefes olup birleşiyorlar. Sonra tekrar omuzlara kaldırılıyor Furuğ. Son kez dokunuyor bu dünyanın canlarına, son kez ve toprağın bağrında açılan çukura indiriliyor. Kürek kürek toprak atılıyor duaların nefesiyle kapatılan mezara.

İşte toprağın bağrındayım diyor Furuğ gülümseyerek, en derinlerindeyim hakikatin, artık huzur bulabilirim! Başında bekleyenlerin feryatları kara, korkutucu, duaları serin. Duaların ve ağıtların arasından bir ses şiir okuyor içinden:

İnanalım soğuk mevsimin başlangıcına diyor,

İnanalım, bir kez daha.

Bir kez daha.

Bir kez daha tekrar ediyor.

Duyuyor Furuğ, o çekingen ama inançlı sesi duyuyor. Yalnız şiirin sesini duyuyor. Şiirle bağlandığı hayattan şiirle sökülüyor. Güneşe yeniden merhaba demenin zamansız düşüne dalıyor.

Okuru karlı bir günde Tahran sokaklarına götüren *Başa Dönemeyiz*, Modern İran Şiiri'nin öncülerinden şair Furuğ Ferruhzad'ı, hayatındaki dört erkeğin gözünden anlatmayı deniyor. Anlatıcının sesiyle Furuğ'un sesinin birbirine eşlik ettiği Makbule Aras Eyvazi'nin bu ilk romanı, iç içe geçen biyografi-belgesel-kurmaca kimliğiyle, "Ataerkil bir toplumda, kadının birey olabilmesi, varoluşunun kenar çizgilerini kendi iradesiyle belirleyebilmesi önünde ne tür uyuşmazlıklar ve çelişkiler baş gösterir?" sorusunu usulca kurcalıyor.

"Zihnimizin dışında işleyen o saat, bedenimizi toprağa doğru eğiyor yalnızca. Ne garip, insan da meyve misali, en olgunluğa ulaştığında toprağa düşüyor, hamken de kekre bir tat bırakıyor ağızda. Belki de o kekre tat var olduğu için olgun meyvenin tadını beğeniyoruz. Zıddıyla anlam kazanıyor her şey."

Kapak resmi: Ekin Taylor



Ekranı Kapat, Kitabı Aç!
Aile Saati
https://ailesaati.kocsistem.com.tr

ISBN 978-975-08-5337-1



28 TL

KDV'den muaftır.